

Årsredovisning 2019

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Omslagsbilder

Solceller - Jano WDG/Mostphotos
Vuxen och barn på skogsväg - Roland Magnusson/Mostphotos
Höst - Eiwyl Åhlund/Mostphotos
Händer - Cienpies Design/Mostphotos
Betande kor - Madelen/Mostphotos
Krislådan - Thomas Henrikson, MSB
Prästkragar - Fredrik Larsson/Mostphotos
Dalabyar i morgonljus - Anders Ludvigson/Mostphotos
Rättviks kyrka - Roland Magnusson/Mostphotos

Foto

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Utgiven av

Länsstyrelsen i Dalarnas län
Februari 2020

Författare

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Rapportnummer

2020:04

Diarienummer

106-2304-2020

Ingår i serien Rapporter från Länsstyrelsen i Dalarnas län, ISSN

1654-7691

Rapporten kan laddas ner från Länsstyrelsens webbplats
www.lansstyrelsen.se/dalarna/publikationer

Rapporten kan beställas från Länsstyrelsens webbplats
www.lansstyrelsen.se/dalarna/bestall-publikationer

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet.....	1
Organisation och organisationsstyrning 2019.....	3
Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag	4
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet	9
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter	45
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter	46
Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete	54
Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap.....	58
Övrig verksamhet	60
Finansdepartementet	69
Justitiedepartementet	73
Kulturdepartementet.....	77
Miljö- och energidepartementet.....	83
Näringsdepartementet.....	87
Socialdepartementet	105
Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev	108
Annat beslut från regeringen	112
Året i siffror	114
Övriga återrapporteringskrav.....	127
Information av väsentlig betydelse	131
Finansiell redovisning	132
Balansräkning.....	133
Anslagsredovisning	135
Tilläggsupplysningar och noter	137
Sammanställning över väsentliga uppgifter	158
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019.....	160

Landshövdingen har ordet

2019 har varit ett både utvecklande och utmanande år i länet. Många av Länsstyrelsens insatser tar sin utgångspunkt i våra natur- och kulturtillgångar men även i näringslivsutvecklingen inom olika sektorer. Arbetet har också präglats av samarbetet med Region Dalarna som bildades vid årets start.

En speciell utmaning för Dalarna är det spridda ägandet av skog där omarronderingsarbetet har tagit ett stort steg framåt. Genom tydlighet, transparens, god kommunikation och stor delaktighet från markägare ser vi en alltmer positiv inställning med ett större intresse hos markägarna och en tydlig minskning av antalet överklaganden.

Besöksnäringen är viktig och växande i länet. Ett exempel på detta satsningen på den nya flygplatsen i Sälen som togs i bruk i december 2019. Ett annat exempel är Idre Himmelfjäll, en ny skidanläggning som, även den, invigdes i december 2019.

Ett flerårigt arbete med Siljansringen, Europas största nedslagskrater efter en meteorit, bar frukt under året då SGU fattade beslut att i området bilda Sveriges första Geopark. Länets kulturmiljömål bygger på strategier som är nära sammanflätade med Agenda 2030 och under året har ett antal kommuner fått extra stöd i arbetet med sina kulturmiljöprogram.

I Dalarnas län finns sedan några år tillbaka ett arkitekturråd. Rådet är ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Dalarna och Byggdialog Dalarna. Man arbetar huvudsakligen med att sprida och öka kunskapen kring ”gestaltad livsmiljö” och den nationella arkitekturpolicyn.

Under 2019 bildades också 22 nya naturreservat som vi hoppas kommer locka än fler ut i de vackra dalaskogarna. Länsstyrelserna har sedan 2013 ett uppdrag att förverkliga regeringens friluftspolitik. Länets naturreservat utgör en viktig del i det arbetet. En ny utställning i Naturum Siljansnäs har också invigts under året och Kronprinsessan Viktoria gav besökarantalet till nationalparken Fulufjället en extra skjuts där hon i juni avslutade sina vandringar genom Sveriges landskap.

Med fler turister krävs också en strategisk och hållbar utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp – ofta i känsliga fjällmiljöer. Under året har det arbetet intensifierats inom områdena miljötillsyn och planarbete. Andra projekt har fokuserat på områden som exempelvis hur vi kan få ett ökat genomslag av energi- och klimatfokus i samhällsplaneringen.

Projektet ”Hållbar vindkraft i Dalarna” startades och har tagit fart under året som gått. Länets aktörer träffas kontinuerligt för att diskutera hur en hållbar vindkraftsproduktion i Dalarna kan utvecklas. Gemensamt diskuterar man framtida energibehov, beskriver olika utvecklingsscenarier och, inte minst, de målkonflikter som finns. Projektet har skapat ett driv både när det gäller kunskap om men även utvecklingen av vindkraft i Dalarnas län.

Vattnet är en viktig del av Dalarna. Genom vår åtgärdsplan som löper mellan 2016 och 2021 har vi lagt upp arbetet med att ta hand om våra sjöar, Dalälven och alla mindre vattendrag. Här har tretton kommuner fått besök av Länsstyrelsen under året för att få stöd i sitt arbete.

Under året antog Dalarna en ny regional livsmedelsstrategi. Målet är konkurrenskraftiga företag genom hållbara metoder ska öka livsmedelsproduktionen och producera smakrika och hälsosamma livsmedel. Därmed kommer vi skapa sysselsättning, hållbar tillväxt och en levande landsbygd för nuvarande och kommande generationer i hela Dalarna.

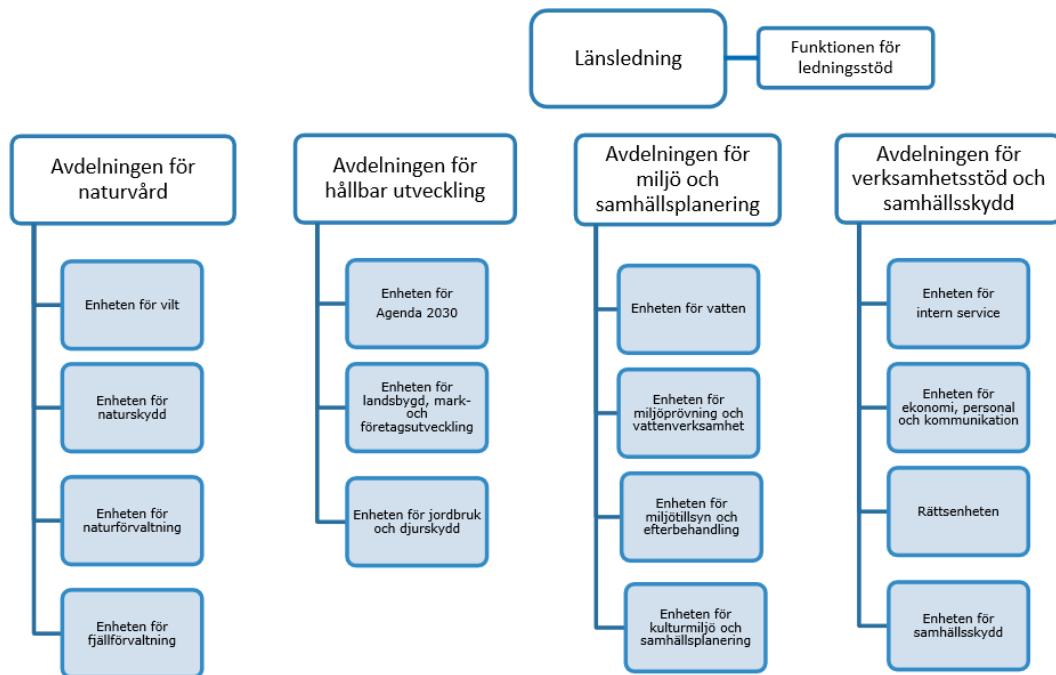
Slutligen har året också präglats av Länsstyrelsens arbete inom krisberedskaps- och totalförsvarsområdet. En regional totalförsvarsövning genomfördes under våren och beslut togs om att revidera länets krishanteringsstrategi med ett tydligare totalförsvarsfokus. Strategin undertecknades av länets krisaktörer som i Dalarna även omfattar både de offentliga organisationerna och ett näringslivsråd.

Ylva Thörn

Landshövding i Dalarnas län

Organisation och organisationsstyrning 2019

Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag

Länsstyrelsen ska

1. Verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Samhällsskydd och totalförsvär

Samverkan vid samhällsstörningar och kriser sker i det Regionala Krishanteringsrådet, ISF. I Dalarnas ISF ingår utöver vårt regionala näringslivsråd representanter från Polismyndigheten, Försvarmakten, SOS Alarm, Svenska Kyrkan, Region Dalarna, Räddningstjänst och Civilförsvarsförbundet. Vi får på så sätt en bred uppslutning och samverkan vid samhällsstörningar. Länsstyrelsen planerar och genomför kontinuerligt kris- och totalförsvärsdagar med relevanta aktörer där ISF är en självklar del. Varje vecka sker också samverkanskonferenser via Rakel med länets kommuner, regionen och regionala totalförsvärs- och krisaktörer.

Vid två tillfällen varje år samlas länets krishanteringsaktörer vid Krisberedskapsdagarna. Vid dessa tillfällen utvecklar vi länets krissamverkan, delar information och uppdaterar länets aktörer kring aktuella frågor. Under 2019 låg fokus bland annat på uppbyggnaden av totalförsvaret i länet där också det prioriterade området livsmedelsförsörjning var en av de ingående delarna.

Under året har vi reviderat den regionala strategin för samverkan vid kris och höjd beredskap för att även omfatta totalförsvärsperspektivet. Arbetet med totalförsvärsförberedelserna i länet har skett i samverkan med Försvarmakten, regionala aktörer, centrala myndigheter och övriga länsstyrelser. Läs mer på sida 73 och 74. Länets totalförsvärsförmåga har stärkts, bland annat genom en samverkansövning med krigsscenario där 200 deltagare från såväl länets privata som offentliga aktörer deltog. Vi har även genomfört utbildningsdagar med inriktning på försörjningssäkerhet, informationssäkerhet och säkerhetsskydd. Läs mer på sida 75.

Dalarna är ett stort län där några av kommunerna är landets största geografiskt sett, samtidigt som flera av dem har förhållandevis liten befolkningsmängd. Såväl Dalarna som Värmland gränsar mot Norge och det finns ett väl utvecklat samarbete i ett Gränsräddningsråd baserat på den gemensamma geografin och som Länsstyrelsen i Dalarnas län driver i samverkan med Länsstyrelsen i Värmlands län och Fylkesmannen i Hedmark, Norge.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har sedan 2016 ett regeringsuppdrag att utveckla arbetsformer för att motverka sociala risker med fokus på rasism och extremism. Arbetet sker inom ramen för FAS (förebyggande arbete i samverkan). Det är en sammanslagning av nätverken för ANDT, brottssamordning och sociala risker. Inom ramen för FAS rapporterar kommunerna varje månad in en lägesbild över sociala risker. Läs mer på sidan 28.

Ett jämlikt och inkluderande samhälle

Den övergripande inriktningen i regeringens strategi för mänskliga rättigheter är en sammanhållen struktur. Rättstillämpning, offentlig verksamhet och idéburen sektor ska hjälpas åt, var och en utifrån sina förutsättningar. Arbetet ska genomföras systematiskt, med siktet inställt på fem, tio eller tjugo år framåt. Länsstyrelsen ger, med denna inriktning som utgångspunkt, stöd till kommuner och andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter, läs mer på sidan 67

Kopplat till mänskliga rättigheter har Länsstyrelsen under året haft fortsatt fokus på integrationsfrågan. Arbetet sker på nationell, regional och lokal nivå i samverkan med kommuner, statliga myndigheter, företag, organisationer och föreningar. Läs mer på sidan 67.

Länsstyrelsen har också i uppgift att stödja regionala aktörer i deras arbete med att göra sina verksamheter jämställda. Utgångspunkten är regeringens nationella jämställdhetsmål, och vi utgår från den nationella strategin för jämställdhetsintegrering med målet att motverka att jämställdhetsfrågor hamnar i skymundan för andra politiska frågor och verksamheter. Hur jämställdhetsarbetet i Dalarnas län har utvecklats redovisas på sid 105.

Säker och hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsen har under år 2019 genomfört både planerad och behovsgenererad tillsyn inom lagen om skydd mot olyckor. Det har bland annat gällt kommunala insatsplaner vid Seveso-anläggningar och vid farlig verksamhet. Länsstyrelsen har också gett stöd i kommunernas systematiska arbete för skydd mot olyckor och deras förebyggande arbete. Läs mer på sida 28.

Sanering av förorenad mark för att kunna bygga bostäder är en viktig del i utvecklingen av länets tätorter. Länsstyrelsen har under året genomfört flera informationsinsatser inom ramen för tillsynsvägledning för att öka kunskapen hos kommunerna om möjligheten att söka bidrag för detta och framgångsrika projekt pågår i flera kommuner. Läs mer på sida 83.

En hållbar utveckling handlar bland annat om att se till att energi- och klimatfrågorna får ett ökat genomslag i samhällsplaneringen. Här samverkar Länsstyrelsen med olika berörda aktörer inom ramen för projektet Strategisk hållbar samhällsplanering. Projektet tar sin utgångspunkt i de nationella klimat- och miljömålen och bygger vidare på identifierade behov av åtgärder i länets miljömålsarbete, men även på tidigare erfarenheter och samarbeten, bland annat forskningsprojektet Den uthålliga regionen. Läs mer på sida 15.

Dalarnas kulturmiljömål har också en viktig roll i samhällsutvecklingen. Länsstyrelsen har under året givit stöd till fem kommuner i arbetet med kommunala kulturmiljöprogram och

strategier i linje med kulturmiljömålen och Agenda 2030. Länsstyrelsens stöd består av rådgivning, deltagande i styrgrupper samt ekonomiska bidrag. Läs mer på sida 77.

Natur, miljö och klimat – för ett hållbart Dalarna

Genom årliga regelbundna avstämningar mellan Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen har vi skapat en väl fungerande samverkan inom det skogspolitiska området i Dalarnas län. Länsstyrelsen deltar, som en av två länsstyrelser, i Skogsstyrelsens regionala sektorsråd för Region mitt. Här sker dialog och utbyte av erfarenheter mellan företag, myndigheter och organisationer som har anknytning till skog. Under 2019 påbörjades ett samarbete mellan länsstyrelserna i Dalarna, Örebro och Värmland och polisregion Bergslagen för att, över länsgränserna, motverka illegal jakt på rovdjur. Som en del av detta samarbete genomfördes en gemensam tillsynsinsats under årets licensjakt på björn i Dalarnas län. Läs mer på sidorna 84–86.

I vårt arbete med att fatta beslut om naturreservat arbetar vi både enligt länets handlingsplan för grön infrastruktur och enligt den nationella strategin för formellt skydd av skog som fastställts av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Det nationella målet kring tillgänglig natur och möjligheten att utöva friluftsliv är en viktig bas för förvaltningen av de skyddade områdena. Sverige har 10 mål för friluftsliv som ska uppnås till år 2020 och här är samarbetet med såväl ideella organisationer som föreningar viktiga. Läs mer på sida 85.

Som ett led i det nationella miljötillsynsarbetet inom Miljösamverkan Sverige, genomförde Länsstyrelsen även en tillsynsvecka på temat biotopskydd. Läs mer på sida 84.

Sektorsövergripande samverkan har visat sig vara ett värdefullt verktyg för att nå samförstånd. Under året har Länsstyrelsen samordnat följande sektorsövergripande forum och projekt inom naturvården. Älvdalsdelegationen, Naturvårdsrådet, Gåsbergets värdestrakt och Viltförvaltningsdelegationen. Läs mer på sidorna 84 och 86.

Grön infrastruktur är en förutsättning för att nå miljömålen. Det bidrar med ökad kunskap om landskapets kvalitéer, funktioner och processer. Men vi behöver också hitta praktisk tillämpning i verkligheten. Här är den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur ett hjälpmedel. Läs mer på sidorna 55, 77 och 84.

Hållbart nyttjande av länets natur- och kulturmiljöer är viktigt och inom ramen för Bruk 2.0 utvecklar Länsstyrelsen hållbara besöksmål vid ett antal industrihistoriska platser i Bergslagen. Arbetet sker i samverkan med Region Dalarna, Visit Dalarna och intresseföreningen Bergslaget. Läs mer på sida 80.

Klimatfrågan är regeringens högst prioriterade miljöfråga. Det långsiktiga målet innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. För att möta detta har Länsstyrelsen tagit fram en Energi och klimatstrategi som visar vägen. Läs mer på sida 19.

Ett tydligt mål är det riksdagsbeslut som säger att Sverige 2040 ska ha 100 procent förnybar el. För att lyckas med detta måste bland annat vindkraftsproduktionen öka. Projektet Hållbar vindkraft i Dalarna skapar och bjuder in till dialog mellan de intressenter som berörs av en vindkraftsutbyggnad. Projektet tar också fram underlag, metoder och verktyg som kan ge stöd vid avvägningar mellan vindkraften och andra intressen. Läs mer på sida 20.

Ett annat projekt som ska ge stöd till att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser är Effekt4buildings. Det riktar sig till arbeten med såväl befintliga byggnader som större renoveringar med målet att man ska uppfylla minimikraven när det gäller energiprestanda vid uppvärmning. Inom projektet tar vi fram, testar och utvecklar finansiella metoder och modeller för att stödja den utvecklingen. Läs mer på sid 88

Inom ramen för vattenförvaltningen har Länsstyrelsen i genomförandet av Åtgärdsprogram för 2016–2021 besökt tretton kommuner i syfte att stötta dem i deras arbete. Det har bland annat handlat om vattenfrågor inom samhällsplanering, teknisk och grön infrastruktur samt inom besöksnäringen. Läs mer på sida 30.

För att förbereda och underlätta kommande prövningar enligt den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften har ett förvaltningsråd bildats. Syftet är att fortsätta samverka efter projektet Hållbar vattenkraft i Dalarna. Rådet består av tre länsstyrelser, två producenter samt vattenregleringsföretagen. Läs mer på sida 30.

Strategisk och hållbar utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp (VA) i expansiva fjällområden är en förutsättning för besöksmålen utveckling. Under året har arbetet intensifierats i de två fjällkommunerna inom miljötillsyns- och planfrågor samt genom projektet Strategisk VA-planering. Utöver detta har Länsstyrelsen genomfört en politikerutbildning i VA-frågor som samlade över hundra deltagare från hela länet. Läs mer på sida 31.

Dalarnas livsmedelsstrategi visar länets prioriteringar för att nå den nationella övergripande målsättningen till år 2030. Arbetet utgår från de tre strategiska insatsområdena som lyfts i den nationella livsmedelsstrategin, regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation. Länsspecifika mervärden och utvecklingsområden har pekats ut vilka alla tillsammans eller var och en för sig kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion i Dalarna. Läs mer på sid 94.

Övrigt – ett axplock av insatser

Länsstyrelsen ansvarar för ett projekt där upphandlade rådgivare erbjuder sina tjänster inom kommersiell service. Detta har möjliggjorts genom samverkan mellan totalt sju länsstyrelser – Länsstyrelserna i Dalarnas-, Gävleborgs-, Värmlands-, Örebro, Uppsala, Västmanlands och Södermanlands län. Projektet finansieras av europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

I demokratins tjänst har Länsstyrelsen under år 2019 varit valmyndighet vid två tillfällen. Dels vid omvalet i Falu kommun, dels under valet till EU-parlamentet. Förutom själva rösträkningen har vi genomfört omfattande utbildnings- och informationsinsatser till kommunala aktörer, informations- och säkerhetsskyddsanalyser och åtgärder kopplade till dessa. Detta har samordnats med övriga länsstyrelser i landet. Läs mer på sida 75.

Upphandlingsdialog Dalarna (UDD) är ett stöd för de som kommer i kontakt med offentlig upphandling, antingen som företagare, upphandlare eller på annat sätt. Tillsammans med en rad aktörer inom området förmedlar UDD kunskap, visar upp goda exempel och erbjuder metodstöd vid upphandling. Det övergripande målet är att fler småföretag i Dalarna ska lägga anbud och delta i offentliga upphandlingar. Läs mer på sidan 87.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har den bredd och det djup i verksamheten som vi bedömer att såväl länsstyrelseinstruktionen som regleringsbrevet för 2019 ålägger oss att ha. Vi bedömer också att vi har utfört vårt uppdrag som det förväntas av oss och utifrån de prioriteringar som vi ska ha.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet

Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. de allmänna valen,
2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,
3. regional tillväxt,
4. infrastrukturplanering,
5. hållbar samhällsplanering och boende,
6. energi och klimat,
7. kulturmiljö,
8. skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,
9. naturvård, samt miljö- och hälsoskydd,
10. lantbruk och landsbygd,
11. fiske,
12. folkhälsa,
13. jämställdhet, och
14. integration.

1. De allmänna valen

Länsstyrelsen har utifrån förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 3§ p. 1. uppgifter i fråga om de allmänna valen.

Under år 2019 var Länsstyrelsen i Dalarnas län ansvariga för att arrangera två allmänna val. Omval till kommunfullmäktige i Falu kommun den 7 april och Europaparlamentsval den 26 maj.

Bakgrund till omvalet var att en postsäck med 126 st förtidsröster inte levererades i tid till valnämnden vilket ledde till att förtidsrösterna aldrig räknades. Då Valprövningsnämnden bedömde att detta sannolikt påverkat valutgången beslutade de om omval till kommunfullmäktige. Valmyndigheten beslutade därefter om datum för omvalet efter samråd med länsstyrelsen.

Likt år 2018 har säkerhetsfrågorna prioriterats högt i arbetet med allmänna val år 2019. Ur ett rättssäkerhets- och demokratiskt perspektiv har stort fokus varit på att lösa utmaningen med en kombination mellan informationssäkerhet, säkerhetsskydd och bibehållande av valhemlighet, samtidigt som vi möjliggjort insyn för allmänheten i rösträkningen.

Resultatmått och resultatanalys – De allmänna valen

De allmänna valen (verksamhet 201*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,4	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	1,2	1,6	0,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 383	2 966	127
Antal ärenden, inkomna och upprättade	121	122	156
Antal beslutade ärenden	119	117	169
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Säkerhetsuppföljning, rapporterade incidenter	0	0	
Antal räknade röster	143 650	573 517	

Verksamhetskostnaderna och antal räknade röster år 2019 avser omval till kommunfullmäktige i Falu kommun och Europaparlamentsval.

Informationssäkerhet parallellt med öppenhet för allmänhetens insyn har prioriterats högt i fördelningen av resurser. Antalet räknade röster och säkerhetsincidenter är resultat som ger indikatorer på omfattning och genomförande i arbetet med allmänna val år 2019.

Samlad bedömning av resultat

De allmänna valen har genomförts i enlighet med uppdragen. Sammanfattningsvis anser vi att resultatet varit gott. Det gäller såväl säkerhetsmässigt som utifrån uppdraget att vara en tillgänglig myndighet med god insyn. Detta bedömer vi även lett till att Länsstyrelsen i sina insatser som Valmyndighet bidragit till att stärka allmänhetens förtroende för myndigheter i landet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsens arbete med kontroll inom livsmedelskedjan redovisas på sid 96.

Resultatmått och resultatanalys – livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (verksamhet 28*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,9	1,1	1,8
Årsarbetskrafter kvinnor	7,8	6,8	4,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	9 553	7 851	7 379
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 490	1 693	1 264
Antal beslutade ärenden	1 398	1 759	1 229
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	5
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Minst 10% av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur kontrollerades under 2019	5,5	3,1	2,2

Bemanningen inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor har ökat med knappt en årsarbetskraft sedan 2018. Antalet årsarbetskrafter har ökat sedan föregående år. Detta beror på lägre sjuktal samt en förstärkning i arbetsgruppen med en deltidstjänst. En länsveterinärtjänst har dock varit vakant under halva året.

Antalet beslutade ärenden har minskat, framför allt inom djurskyddsområdet, där också antalet inkomna och upprättade ärenden har minskat. Ärendebalansen är negativ jämfört med föregående år.

Indikatorn att kontrollera minst 10% av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur har förbättrats avsevärt under 2019. Detta beror dels på ändrade arbetssätt och mer resurser, men förra årets registervård har också medfört ett mindre antal kontrollobjekt än tidigare.

Verksamhetskostnaderna har ökat kraftigt sedan föregående år. Detta beror till stor del på att Länsstyrelsen under 2018 övertog Polisens uppgifter gällande verkställighet och tillsynslagen.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har förbättrat sina resultat jämfört med de två senaste åren för djurskyddskontrollen. Övrig kontrollverksamhet ligger relativt oförändrad, och det återstår en del arbete med grundläggande operativa förutsättningar som stöd till verksamheten. Antalet ärenden som hanteras i verksamheten är stort och den verksamhetsutveckling som pågått under 2019 och som fortsätter under 2020, har bidragit till positiva resultat, och trots ett hårt arbete i arbetsgruppen så har vakanser och resursbrist medfört att det fortfarande finns ett utvecklingsbehov. Handläggningstider och kontrollrapporttider har förbättrats, vilket visar att verksamheten är på rätt väg.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

3. Regional tillväxt

Länsstyrelsens prioriteringar utgår från den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Insatserna genomförs även i överensstämmelse med länets regionala utvecklingsstrategi, Dalastrategin.

Länsstyrelsen bedömer att de insatser som gjorts under år 2019 på ett positivt sätt bidragit till det regionala tillväxtarbetet, både på kort och lång sikt. Fokus har varit på att samordna och prioritera stöd och insatser för få till bredare och mer kraftfulla regionala utvecklingsinsatser.

Resultatmätt och resultatanalys – Regional tillväxt

Länsstyrelsen har i sitt arbete med regional tillväxt samverkat med många olika aktörer för att kunna nå resultat och måluppfyllelse, exempel på detta och väsentliga prestationer, läs mer på sidan 10, 11, 12, 13, 15, 19, 20, 23, 30, 35, 65, 67, 77, 87, 89, 91, och 94.

Regional tillväxt (verksamhet 30*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,4	7,5	6,1
Årsarbetskrafter kvinnor	4,1	7,2	8,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	10 962	18 767	17 656
Antal ärenden, inkomna och upprättade	44	218	169
Antal beslutade ärenden	22	227	170
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	5	21
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	28 174	49 169	39 471
Verksamhetens resultatindikator. Antal beslutade projekt inom den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015 – 2020 i procent.	100%	-	-

Verksamhetens resultatindikator är andel i procent av de medel som beviljats från Anslag 1:1 som prioriteras utifrån den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Resultatet är att 100 procent av anslaget beviljats utifrån den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Antalet årsarbeten, verksamhetskostnader, antal beslutade ärenden och lämnade bidrag är lägre jämfört med 2018 vilket är ett direkt resultat av att merparten av att verksamheten/anslaget överförts till Region Dalarna den 1 januari 2019.

Samlad bedömning av resultat

Vi redovisar många exempel på hur vi genom samverkan med många olika aktörer når resultat och måluppfyllelse för verksamheten. Vi har valt att prioritera att utveckla vårt interna tvärssektoriella arbete genom att använda Trappan-modellen (Läs mer på sidan 70) och ser att det kommer att ha effekt och att vi framöver får till bredare och mer kraftfulla regionala utvecklingsinsatser

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

4. Infrastrukturplanering

Väg- och järnvägsplanering

Länsstyrelsen har såväl tidiga dialoger som formella samråd med Trafikverket och berörda kommuner inom väg- och järnvägsprojekt vid Länsstyrelsens ärendeberedningsmöten. Vid dessa möten samlar Länsstyrelsen många olika kompetensområden samtidigt för att tidigt involvera och sammanväga olika sakfrågor med bäring på infrastrukturprojekten för att möjliggöra en samlad bedömning.

I arbetet med att främja hållbara kommunikationer till och från fjällen remitteras Trafikverket i arbetet med kommunernas detaljplaner och översiktsplaner som berör det statliga vägnätet. Under året har Länsstyrelsen också handlagt många vägprojekt enligt Väglagen som berör resandet till och från fjällen. Länsstyrelsen håller två gånger per år möte med Trafikverkets samhällsplanerare för att tydliggöra våra respektive roller och överföra kunskap.

Vidare finns ett uppbyggt förfarande för handläggning internt. För att öka kompetensen och samarbetet har myndigheterna haft särskilda gemensamma arbetsprocessmöten, Trafikverket har hållit utbildning för Länsstyrelsens personal och planhandläggarna har deltagit i en länsstyrelsegemensam utbildning kring infrastrukturhandläggning.

Grundläggande betaltjänster

Länsstyrelserna har sedan 2009 i uppdrag att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Vi ska särskilt titta på hur tjänsterna fungerar för personer som är äldre och för personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelserna bevakar även betaltjänstsituationen för företag och föreningar i glest befolkade områden. Från och med 2013 har länsstyrelserna möjlighet att, när det behövs, ta initiativ till stöd- och utvecklingsinsatser.

Tillgången på grundläggande betaltjänster i Dalarna minskade i början av 2019 för att under andra halvåret öka något, bland annat tack vare statliga stödinsatser. Vi ser ett fortsatt ökat behov av ombud i de mer glest befolkade delarna av länet och fortsatta statliga insatser behövs.

Resultatmått och resultatanalys – Infrastrukturplanering

Samarbetet med Trafikverket är en förutsättning för en god väg- och järnvägsplanering, under året har detta utvecklats bland annat genom gemensamma arbetsprocessmöten.

Resultatet av bevakningen och stöd- och utvecklingsinsatserna när det gäller grundläggande betaltjänster redovisas årligen i en rapport till regeringen. Länsstyrelsen i Dalarnas län ansvarar för detta. Länsstyrelserna har enligt uppdraget lämnat rapport till regeringen (Näringsdepartementet) i december där länsstyrelserna redovisar utvecklingen av tillgången till grundläggande betaltjänster 2019.

Infrastrukturplanering (verksamhet 34*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,1	0,4	0,7
Årsarbetskrafter kvinnor	2,3	2,0	2,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 717	3 104	3 706
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	41	49
Antal beslutade ärenden	28	40	45
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 124	2 709	2 962
Antal vägärenden	10	13	22
Antal järnvägsärenden	1	6	3

Vägärenden har under en treårsperiod minskat till hälften och åtgärder på järnväg resulterade i endast ett ärende hos Länsstyrelsen 2019.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har ett väl fungerande arbetssätt när det gäller handläggning av infrastrukturärenden. Denna process är dock tidskrävande och Länsstyrelsen fortsätter, i samarbete med Trafikverket, arbeta för en effektivisering av arbetet, bland annat genom att utveckla mötesformerna i ärendeberedningen.

I stora delar av länet är tillgången till grundläggande betaltjänster god. Vi bedömer Länsstyrelsens arbete med grundläggande betaltjänster som väl genomfört – både på det regionala planet och i den, för länsstyrelserna, gemensamma rapporteringen.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Kommunernas och Länsstyrelsens planarbete

Under hösten har tio kommunbesök genomförts avseende plan- och byggfrågor och dessa visar att planeringsarbetet avtagit något i många kommuner vilket också resulterat i färre inkommande ärenden till Länsstyrelsen. Denna trend syns dock inte i fjällområdena där de berörda kommunerna tar fram detaljplaner för byggande av bostäder på initiativ av externa exploatörer. Frågor kopplade till dessa fjällkommuner har under året handlat mycket om vatten- och avloppsförsörjning, utformningen av det som planeras att byggas samt hållbara kommunikationer, läs mer på sida 13. För vatten- och avloppsfrågan har tvärsektoriell intern samverkan i handläggning av planärenden resulterat i åtgärder på kommunal nivå och en tydlig linje i Länsstyrelsens yttranden. Det har också resulterat i dialoger mellan Länsstyrelsen och kommunen på ledningsnivå för att hitta arbetsformer och förtydliga respektive myndigheters ansvar och roller.

Under året har två interna utbildningar genomförts inom Länsstyrelsens handläggning av planer enligt plan- och bygglagen. Detta för att öka kunskapen och effektiviteten i den interna handläggningen.

Geotekniska risker i plan- och byggsleden

Länsstyrelsen har valt att genomföra årets kommunbesök utifrån de kommuner som berörs av Dalälvens olika flöden för att få underlag till regleringsbrevsuppdraget om hanteringen av geotekniska risker i plan- och byggsleden. Detta återspeglar i särskild ordning och har utöver de enkäter som besvarats av kommunerna och den skanning av detaljplaner och översiktsplaner som genomförts givit Länsstyrelsen en regional överblick över kommunernas hantering av de geotekniska frågorna i plan- och byggprocesserna.

Länsstyrelsens plan- och byggträffar

Länsstyrelsens plan- och byggträffar genomförs fyra gånger per år och riktar sig till plan- respektive bygglovshandläggare på kommunerna. Där tas aktuella frågeställningar upp och information på regional och nationell nivå sprids. På vårens planträff informerade Länsstyrelsen om alla pågående länsstyrelseprojekt med bäring på samhällsplanering. Höstens byggträff handlade bland annat om kommunernas byggtillsyn där goda kommunala exempel förmedlades för att öka, förenkla och utveckla samarbeten kring kommunernas byggtillsyn. Under dessa träffar tas aktuella rättsfall upp, vilket uppskattas av deltagarna och ger kompetensutveckling.

Bostadsstöd

Inom bostadsstöd har Länsstyrelsen anordnat en träff för effektivare och likartad bedömning vid handläggning för de sex nordligaste länsstyrelserna. Läs mer om vissa boendestöd på sida 100.

Bostadsmarknadsanalys

Inom ramen för uppdraget kring bostadsförsörjning har Länsstyrelsen tagit fram en bostadsmarknadsanalys för att, utifrån kommunernas enkätsvar, göra en regional bedömning av hur bostadsförsörjningen ser ut i länet. Denna rapport har därefter delgetts skriftligt och muntligt till Boverket och Finansdepartementet.

Regionalt geografiskt planeringsunderlag

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med regionalt geografiskt planeringsunderlag. Under året har ett nytt internt och externt webbgis lanserats och utbildning har hållits. Kommunernas bygglovhandläggare fick under en byggträff en genomgång av verktyget för kartstöd.

Dalarnas Arkitekturråd

Gällande gestaltningsfrågan arbetar Länsstyrelsen som sammankallande i Dalarnas arkitekturråd, enligt överenskommelse mellan de tre parterna Länsstyrelsen, Region Dalarna och Byggdiallog Dalarna. Rådet arbetar för att sprida och implementera politiken ”Gestaltad livsmiljö” och den Nationella arkitekturpolicyn. Under året har öppna föreläsningar genomförts anordnade av Arkitekturrådet:

- Kommunala arkitektur- och kulturmiljöprogram. Seminariet resulterade i workshop för att ge inspel till Boverkets arbete med vägledning kring kommunal arkitekturpolicy.
- Bygga nytt och förvalta det byggda i befintliga bebyggelsestrukturer. Seminariet hölls inom ramen för Formveckan som arrangeras av Svensk Form Dalarna.
- Ett föredrag av Riksarkitekten under Formveckan.

Dessa arrangemang har medfört att kunskap kring gestaltningsfrågor spridits och att kunskapsnivån höjts i länet.

Forum för hållbart samhällsbyggande

Länsstyrelsen ingår i det länsstyrelsegemensamma arbetet i ”Forum för hållbart samhällsbyggande”, som under året tagit fram en ny organisation för den strategiska samhällsplaneringsverksamheten på nationell nivå. Årets arbete har lagt grunden för insatser 2020 och forumet har fungerat som en sammanhållande grupp för genomförandet av regleringsbrevsuppdragen inom politikområdet. Forumet samordnar också länsstyrelsernas svar i frågor från centrala myndigheter och verk.

Strategisk hållbar samhällsplanering

I det av Energimyndigheten finansierade projektet ”Strategisk hållbar samhällsplanering” har under året bland annat följande åtgärder genomförts:

- Tillämpande av metoder och arbetssätt i form av workshops med hög klimat- och energirelevans för nyckelprojekt i fyra kommuner. Workshoparna omfattar även information för kommunala planerare och andra deltagande aktörer för att stärka deras arbete med hållbar resurseffektiv samhällsplanering.
- Region Dalarna har påbörjat framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi där projektet bidrar med stöd i metodarbetet.
- Projektet har under hösten arrangerat ett större seminarium för kunskapsöverföring och metodutveckling inom hållbar samhällsplanering.

I ovanstående aktiviteter samverkar Byggdialog Dalarna, Högskolan i Dalarna, Region Dalarna, Länsstyrelsen och fyra pilotkommuner.

Resultatmått och resultatanalys – Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering och boende (verksamhet 40* och 41*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	4,2	4,0	2,5
Årsarbetskrafter kvinnor	7,6	8,4	8,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	12 191	10 748	9 478
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 219	1 059	701
Antal beslutade ärenden	944	904	662
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	4	4
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Antalet samråd detaljplan	54	63	63
Antal granskning detaljplan	38	58	64
Antal tillsyn av antagen detaljplan	53	72	57

Antalet inkomna detaljplaneärenden har under 2019 en nedåtgående trend inom alla skeden i planprocessen. Dock framgår inte komplexiteten i ärendena av antalet. Under 2018 blev det totala antalet större än året innan på grund av den stora mängden av kommunerna beslutade detaljplaner som togs in för tillsyn.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har i enlighet med plan- och bygglagen handlagt inkomna ärenden inom utsatt tid. Satsningen på kompetenshöjande utbildningar är en åtgärd som medför en förbättrad och effektivare planhandläggning.

Länsstyrelsen genomför dialoger med kommunala företrädare och har genomfört kommunbesök i två tredjedelar av länets kommuner. Detta ger Länsstyrelsen värdefull information och bidrar till en snabbare plan- och byggprocess.

Inom bostadsförsörjningen kan Länsstyrelsen utveckla sina insatser kring bostadsmarknadsanalysen med fördjupade kvalitativa insatser och dialoger med berörda parter på bostadsmarknaden.

De träffar och seminarier som Länsstyrelsen anordnar ökar kompetensen i länet inom många områden kopplade till samhällsplanering. Det gör även projektet Strategiskt hållbar samhällsplanering.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

6. Energi och klimat

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS)

Under året har Länsstyrelsen deltagit i LEKS, bland annat genom att fram till juni 2019 tillhandahålla verksamhetsledare och från mars 2019 samordningsledare för fossilfria transporter, samt genom att delta i nätverksträffar för länsstyrelserna. Vi har även ansvaret som processledare för länsstyrelsernas delaktighet i planeringen av nya strukturfonder, vilket bland annat inneburit att lämna förslag till nationella myndigheter på hur dessa på bästa sätt kan stödja energi- och klimatinvesteringar.

Åtterrapporteringen av Länsstyrelsens energi- och klimatuppdrag, uppdrag 9 i regleringsbrevet, görs till LEKS som i sin tur sammanställer och bedömer länens arbete samt rapporterar till Miljö- och energidepartementet. Här ges en kort sammanfattning av Länsstyrelsens arbete inom energi och klimat.

Strategisk och regional samverkan

Länsstyrelsens arbete med att främja, leda och samordna energi- och klimatarbetet i länet sker framförallt inom ramen för den regionala samverkansplattformen Energiintelligent Dalarna. Under året har samverkan skett kring remiss, fastställande och lansering av den nya energi- och klimatstrategin samt uppstart av genomförandet genom planering av arbete med färdplaner. Den regionala samverkan bidrar till goda relationer, kunskapsöverföring mellan organisationer samt samordning av aktiviteter.

Regional Energi- och Klimatstrategi

Den nya regionala energi- och klimatstrategin har under året undertecknats av fem regionala aktörer, och antagits formellt av Länsstyrelsen och Region Dalarna. Framtagande av strategin skedde med bred förankring och med målet att nå samsyn kring det fortsatta genomförandet har en regional arbetsgrupp för planering av detta bildats.

Utvecklingen i länet – energianvändning och utsläpp

Utvecklingen i länet gällande energianvändning och utsläpp följs upp vartannat år och publiceras i rapporten Läget i länet. Utsläppen i länet minskar, men inte i tillräckligt hög takt. De senaste sju åren har minskningstakten varierat kraftigt, men var i snitt två procent per år. Takten för utsläppsminskning behöver mer än dubbleras för att vi ska lyckas minska utsläppen i länet med 85 procent till 2045.

Klimatklivet

På grund av osäkerheter i Klimatklivets fortsättning genomfördes inga ansökningsomgångar eller informationsinsatser under våren. Efter ett nationellt beslut om fortsättning arbetade Länsstyrelsen vidare med Klimatklivet, och under hösten har två ansökningsomgångar genomförts, sammanlagt har 55 ansökningar inkommit med en total sökt summa på 155 miljoner kronor. Av de 55 ansökningarna har Länsstyrelsen varit i kontakt med sökande och varit behjälplig med ansökan i cirka 45 fall.

TransportDialogen

Länsstyrelsen har under året medverkat i att driva den regionala samverkan kring hållbara transporter, TransportDialogen, där samordning av åtgärder inom transportsektorn sker. Medverkande aktörer i TransportDialogen har använts som bollplank vid framtagandet av den regionala planen för infrastruktur och förnybara drivmedel.

Regionala planer

Arbetet med den regionala planen för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel har bedrivits genom informations- och dialogmöten med en handfull kommuner samt medverkan vid ett antal möten med relevanta målgrupper. Flera kommuner uttrycker ett behov av ökad kunskap om olika fordon och drivmedel samt kontinuerlig uppdatering/omvärldsbevakning inom området. Både kommuner och åkerier lyfter prisfluktuationer och osäkerheter kring framtida skattesubventioner för bränslen som ett hinder för omställningen. Resultatet av arbetet med planen hittills är att frågan om hållbara transporter och infrastruktur lyfts och diskuterats. Den färdiga planen kan sedan även fungera som ett kunskapsunderlag.

Strategiskt arbete för vindkraft

För att öka andelen förnybar energi i länet jobbar Länsstyrelsen med insatser kopplade till vindkraft. Sedan 2011 anordnas årliga vindkraftsmöten med regionalnätsägare och aktörer som vill etablera vindkraft.

Under 2019 har projektet ”Hållbar vindkraft i Dalarna” påbörjats. Det syftar till att ta fram verktyg och metoder som gör det lättare för alla som berörs av vindkraftsutbyggnad att väga ihop olika samhällsintressen. Inom ramen för projektet har regionala vindkraftskonferenser anordnats för att höja kunskaperna och ge inblick i vindkraftsproblematiken. Även dialogmöten har genomförts för att identifiera utmaningar. Vidare har två tvärsektoriella grupper startat för att diskutera frågeställningar och rekommendationer kring en hållbar vindkraftsutbyggnad. Projektet för också en dialog med Energimyndigheten kring den kommande nationella strategin för vindkraft. Projektets preliminära slutsatser är att det krävs fler insatser riktade till allmänheten och kommuner för att skapa förståelse och acceptans.

Projekt

Länsstyrelsen har under flera år med hjälp av olika projekt arbetat proaktivt med att få till ett ökat genomslag av energi- och klimatmål inom Länsstyrelsens alla sakområden. Under året har detta skett genom att antal pågående och flera nya projekt, se nedan.

Energimyndigheten driver tillsammans med länsstyrelserna ett nationellt projekt, ”Incitament för energieffektivisering”, i syfte att nå ökad energieffektivitet hos små och medelstora företag. Länsstyrelsen har haft en framträdande roll i arbetet där Länsstyrelsen under 2017 tog fram metodstöd och verktyg riktat till företag och kommuner. Sedan har ett stort antal företagsbesök genomförts och i november 2019 uppnåddes målet för totala antalet besök i projektet. Effekten med besöken är att företag får bättre kunskap och verktyg

för eget systematiskt arbete med att minska sin energiförbrukning. Resultat av uppföljningar kommer att redovisas under 2020.

Under året har fyra nya projekt som syftat till att integrera energi- och klimatfrågor i samhällsplaneringsprocesser påbörjats. Förutom ”Hållbar vindkraft i Dalarna”, som redovisas ovan, är dessa ”Klimatsmart samhällsplanering med sociala mervärden”, ”Hela Dalarna Cyklar 2.0” samt ”Hållbar Samhällsplanering i Dalarna”, läs mer på sida 16.

I projektet ”Klimatsmart samhällsplanering med sociala mervärden” deltar fyra kommuner från Dalarna med varsitt planärende. En preliminär slutsats är att det finns ett stort intresse av att skapa trygga mötesplatser och social integration, men liten kunskap om hur planprocessen behöver utformas för att det ska lyckas. Projektet, som drivs av Länsstyrelsen i Västmanlands län, är ett bra exempel på hur man kan jobba med synergier mellan olika Agenda 2030-mål.

I projektet Hela Dalarna Cyklar 2.0.” har ett seminarium anordnats med fokus på betydelsen av regional samverkan och synergier mellan ökad cykling i vardagen och folkhälsa. Även detta projekt är ett bra exempel på hur man kan jobba med synergier mellan olika Agenda 2030-mål. Inom ramen för projektet har även en skrivarstuga anordnats där två kommuner samarbetade kring processen att ta fram en cykelplan/cykelstrategi. Projektet har även bidragit till att sex kommuner har använt sig av testcyklister för att inhämta synpunkter på den befintliga cykelinfrastrukturen.

Läs även mer om andra insatser som redovisas på sida 87, 88.

Resultatmätt och resultatanalys – Energi och klimat

Energi och klimat (verksamhet 42*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,7	2,6	2,1
Årsarbetskrafter kvinnor	4,5	2,6	2,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	13 897	10 560	4 301
Antal ärenden, inkomna och upprättade	108	135	95
Antal beslutade ärenden	86	75	65
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	16	19	8
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	261	85	150
Antal vindkraftverk i Dalarna i drift	210	-	-
Beräknad årsproduktion/vindkraft/Dalarna/Mwh	1612	-	-

Verksamhetens resultatindikator är antal vindkraftverk i Dalarna som är i drift och 2019 var 210 i drift. Vi har fler årsarbeten och högre verksamhetskostnader jämfört med 2018. Detta beror på att vi har fler externt finansierade projekt.

Samlad bedömning av resultat

Vi gör bedömningen att vårt arbete att utföra uppdraget att främja, samordna och leda det regionala arbetet inom energiomställning är utmärkt. Vi gör bedömningen utifrån de resultat

som verksamheten nått under året. Vi redovisar många exempel som bekräftar att vi är engagerade genom att vi samverkar, initierar, driver och deltar i många projekt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

7. Kulturmiljö

Ärendehandläggning

Handläggning enligt kulturmiljölagen, miljöbalken och plan- och bygglagen samt bidragsförordningen upptar huvuddelen av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete. Det innebär att ärendehandläggningen är den huvudsakliga ingången i kulturmiljöarbetet och den del där arbetet ger mest effekt på kulturmiljömålen och miljömålsarbetet. Av stor strategisk betydelse är kulturmiljövårdens roll i den fysiska samhällsplaneringen. Införandet av nationellt handläggarstöd, ASK, för handläggning av arkeologiska undersökningar och kulturmiljövårdsbidrag har haft betydande inkörningsproblem. Många av de datatekniska felen har avhjälpits, men fortfarande svarar inte systemet mot syftet, som är att stödja handläggningsprocessen och effektivisera arbetet, vilket har medfört att handläggningstiderna ökat under året.

Den fleråriga ökningen av ärendemängden har från 2018 planat ut till en jämn och hög nivå som endast minskat något under 2019. Minskningen beror på omläggningen av Skogsstyrelsens arbetsrutin från september att inte vidarebefordra avverkningsanmälningar som berör fornlämningar till länsstyrelserna. Antalet ej beslutade ärenden äldre än två år minskar sakta sedan flera år och återstående ej beslutade gamla ärenden består till största delen av byggnadsminnesförklaringar. Dessa kräver omfattande utredningar och förhandlingar inför beslut. Sedan tre år tillbaka finns därför en plan för hur detta arbete ska genomföras. Under 2019 har beslut tagits om tre nya byggnadsminnesförklaringar, fyra ansökningar om byggnadsminnesförklaringar har avslagits och 17 ansökningar om ändring av byggnadsminne har handlagts. Vid årets utgång återstår 14 äldre väckta frågor om byggnadsminnesförklaring, men flera av dessa ärenden är långt framskridna i beslutsprocessen.

Miljömålen

Länsstyrelsens kulturmiljöhandläggare deltar i arbetet med många av miljökvalitetsmålen och detta syns i delaktigheten i Åtgärdsprogrammet för Dalarnas miljömål 2018–2022, framförallt kopplat till målen God bebyggd miljö och Levande skogar, men även till Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Storslagen fjällmiljö.

Kultur- och fornlämningar i skogsbruket

Arbetet med att minska skadorna på kultur- och fornlämningar i skogsbruket pågår genom hänsynsvägledning inom ärendehandläggning, men också genom ett nära samarbete med

Skogsstyrelsen och hållande av särskilda hänsynsyttbildningar. Resultatet av arbetet har hittills varit mycket gott. Läs mer på sida 77.

Uppdragsarkeologi

Länsstyrelsen är en viktig aktör i det uppdragsarkeologiska systemet genom sitt uppdrag att besluta om inriktning och ramar för arkeologiska undersökningar inför ingrepp i fornlämningar i samband med exploateringar. Genom förfrågningsunderlag och ges förutsättningar för att undersökningarna ska ge ny relevant kunskap och bidra till det andra och tredje kulturmiljömålet till en rimlig kostnad. Av de ca 45 beslutade arkeologiska undersökningarna under 2019 har de flesta berört Falun där bebyggelsestrycket varit störst. Läs mer på sida 79

Kulturmiljövårdsmedel

Kulturmiljövårdsmedlen är en strategisk resurs och väsentliga för kulturmiljöarbetet. Dessa nyttjas till största delen för att skydda, bevara och tillgängliggöra skyddade miljöer och i synnerhet byggnadsminnen, men de används även för att bedriva ett framtidssyftande kulturmiljöarbete. Några exempel under 2019 är att utveckla fungerande besöksmål genom Bergslagssatsningen och Bruk 2.0, uppmuntra framtagande av kommunala kulturmiljöprogram och att ta fram kunskapsunderlag inför omarronderingar. Läs mer på sida 78 och 79.

Länsstyrelsen bedriver ett omfattande informations- och kunskapsarbete eftersom det är av central betydelse för kulturmiljövården. Några exempel är en utställning om timmerhuskulturen samt broschyrerna om att Bygga på landsbygden och i byar och Idre sameby. Läs mer på sida 78.

Världsarvet Falun

Världsarvet Falun är av central betydelse för kulturmiljövården, Falu kommun och länet. Ett omfattande arbete läggs därför på att samordna arbetet med parterna i Världsarvsrådet, samhällsplaneringsfrågor, vårdinsatser, information och att på andra sätt tillgängliggöra miljöer. Läs mer på sida 80. Arbetet med den nationella strategin för världsarvsarbetet har redan givit ett ökat fokus på världsarvets värden och den samverkan vi har inom Världsarvet Falun. Inom världsarvet bedrivs fornvård och en uppgradering av utställningen om Världsarvet Faluns olika delar och miljöer har genomförts 2019 i Världsarvshuset vid Falu gruva.

Länsstyrelsen deltar i pilotprojektet ”Stärka världsarv” som påbörjades 2019 och som drivs av Visit Dalarna i samarbete med världsarvets parter, Region Dalarna, Riksantikvarieämbetet och Tillväxtverket. Projektet som pågår fram till 2021 ska testa och anpassa UNESCO:s ”World Heritage Sustainable Tourism Toolkit” för att stärka en hållbar utveckling av svenska och nordiska världsarv.

Resultatmått och resultatanalys – Kulturmiljö

Dalarnas län har 94 byggnadsminnen utöver sju statliga, varav de flesta består av flera byggnader och miljöer. Under året har tre nya byggnadsminnen inrättats som är centrala för Falun. Dessa är Kopparvågen från 1770-talet där bergsmännens råkoppar vägdes in, och Villa Bergalid som uppfördes vid sekelskiftet 1900. Det tredje byggnadsminnet är två klungor av härbren centralt belägna på samfällig mark i byn Almo i Leksand. Att de flyttats ihop och avskilts från sina respektive gårdar beror på en kombination av utskiftningen av byns gårdar i samband med storskiftet och realarvets allt mindre arvslotter. Av de befintliga byggnadsminnena har under året fokus legat på nedanstående som har restaurerats och informationsinsatser har gjorts med hjälp av bidragsmedel från Länsstyrelsen:

- Rommehedsläget, Borlänge kommun.
- Falu gruva, Stabergs bergsmansgård, Hedens bergsmansgård och Stora Hyttlös, Falu kommun.
- Norns bruk, Hedemora kommun.
- Ludvika bergsmansgård och Gonäs bergsmansgård, Ludvika kommun.
- Transtrands prästgård, Malung-Sälens kommun.
- Norrboda gammelstad och Matsgården, Rättviks kommun.
- Malingsbo herrgård, Smedjebackens kommun.
- Utanheds kvarn och såg, Vansbro kommun.

Genom insatserna förväntas byggnaderna kunna bevaras och visas för besökare. Arbetet anknyter till första, andra och fjärde kulturmiljömålet samt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och sker i nära samverkan med fastighetsägare och förvaltare. Se också sida 78.

Ett större bidragsprojekt under 2019 har varit restaureringen av Siljansfors masugn i Mora kommun. Ett annat stort bidragsprojekt var färdigställandet av restaureringen av Herrgårdsparken i Kloster till det uttryck den hade som engelsk park i början av 1800-talet. Kloster har många besökare och ingår både i Ekomuseum Husbyringen och i Bergslagssatsningen.

Kulturmiljö (verksamhet 43*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,0	3,2	2,8
Årsarbetskrafter kvinnor	4,6	5,0	4,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	8 637	8 108	7 090
Antal ärenden, inkomna och upprättade	882	931	832
Antal beslutade ärenden	965	842	925
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	22	35	41
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	10 182	1 308	976
Arkeologiska undersökningar av olika typer ¹⁾	-		

¹⁾Avsikten är att redovisa flera indikatorer – arkeologiska undersökningar av olika typer - men då uppgifter ur ärendehanteringssystemet ASK inte kan hämtas för hela 2019 innebär framtagande av indikatorerna kostnader som kan påverka verksamheten negativt. Indikatorerna kommer därför att redovisas från och med 2020.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att kulturmiljöarbetet bedrivs i linje med både kulturmiljömålen och miljömålen på ett strategiskt och effektivt sätt och att arbetet ger en positiv effekt på kulturmiljön.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Stärkt arbete med skydd mot olyckor

Efter skogsbränderna 2018 har Länsstyrelsen utvärderat genomförda insatser och Länsstyrelsens roll. En del av åtgärderna som genomförts under 2019 har varit att diskutera roller och ansvar vid större händelser tillsammans med länets räddningstjänster. Avtal har slutits och utbildningsplaner har tagits fram för presumtiva regionala räddningsledare, för att på ett bättre sätt hantera ett eventuellt övertagande av kommunal räddningstjänst.

Länsstyrelsen har samverkat med länets kommuner och räddningstjänster i frågan om eldningsförbud och tagit fram en vägledning för hantering av brandrisk, eldningsförbud och skogsbrandflyg i länet som publicerades i april 2019.

Länsstyrelsen arrangerade en räddningschefskonferens i maj där bland samordning av resurser, eldningsförbud, systemledning för räddningstjänst samt jämställdhetsintegrering behandlades. Länsstyrelsen har även informerat om länets pågående verksamhet med skydd mot olyckor. Utöver detta har en workshop arrangerats för att informera om och samverka kring hantering av farlig verksamhet enligt lag om skydd mot olyckor.

Regelbundna träffar har genomförts tillsammans med övriga länsstyrelser i samarbetet Nordsam, de sex nordligaste länsstyrelserna, för att bland annat kvalitetssäkra tillsynsverksamheten och utveckla rutiner för övertagande av kommunal räddningstjänst. Länsstyrelsen arbetar i en nationell arbetsgrupp för eldningsförbud för att skapa en ensad bedömning av eldningsförbud över landet samt säkerställa en god kommunikation kring eldningsförbud.

Tillsyn enligt LSO

Händelsebaserad tillsyn har genomförts för två räddningstjänster i länet, då bland annat brister i bemanning och tillsynsverksamhet över den enskilde uppmärksammats. Tillsynen har genomförts genom att handlingsplaner och dokumentation av verksamheten begärts in och följts upp. Utöver dessa insatser har tre planerade tillsynsbesök genomförts över kommunernas skyldigheter enligt LSO. Vid tillsynen har bland annat kommunernas förmåga vid större händelser, förebyggande verksamhet och övningsverksamhet granskats.

Dammsäkerhet

Länsstyrelsen samordnar Dalälvens älvgrupp, där representanter från Länsstyrelserna i Gävleborgs och Uppsala län deltar, tillsammans med Vattenregleringsföretagen och kommuner längs älven från de tre länen. Älvgruppen har under året haft ordinarie samverkansmöten samt beredskap att skapa gemensam lägesuppfattning inför perioder vid vår- och höstflod där det funnits varningar från SMHI om höga flöden. Länsstyrelsen har inom ramen för översvämningdirektivet fortsatt de förebyggande insatserna i samverkan med MSB kring riskerna för översvämningar berörda kommuner. I samverkan med tillsynsansvariga för dammsäkerhet, läs mer på sida 30, har tillsynsvägledning genomförts med kommunala räddningstjänster i länet avseende dammar i den högre riskklassen.

Samverkan nationellt i CBRNE frågor

Länsstyrelsen har under året genomfört två aktörsgemensamma träffar med den regionala samverkansfunktionen för CBRNE, Chemical Biological Radioactive Nuclear Explosive, inom Dalarna. Gemensamt med länsstyrelserna som ingår i Nordsam har temadagar genomförts för aktörer i norra Sverige.

Utvecklat gränsräddningsråd och samverkan över landgräns

Länsstyrelsen har vidareutvecklat arbetet inom ramen för gränsräddningsrådet. Rådet består av krisberedskapsaktörer från Dalarna, Värmland och Fylke Innlandet i Norge. Det syftar till att öka samverkan vid kris och räddning över landgräns. Under 2019 bildades två arbetsgrupper inom rådet och de har arbetat med att utveckla såväl den befintliga risk- och sårbarhetsanalysen som en regional samverkanskurs för rådets aktörer. En samverkanskurs har genomförts, där syftet var att skapa kunskap och kännedom roller och mandat och hur vi bäst använder oss av hjälpresurser över landgräns. Fokus låg på samverkan kopplat till den nya flygplatsen Scandinavian Mountains Airports etablering i Sälen-Trysil-området. På utbildningen, som också innehöll övningsmoment deltog, förutom räddningsaktörer från Sverige och Norge, ledningen för Scandinavian Mountains Airports ledning och representanter från Skistar.

Stärkt samverkan med kommuner och regionala aktörer

En ny strategi för samhällsstörningar och höjd beredskap i länet har tagits fram. Läs mer på sida 58.

Länsstyrelsen arrangerar krisberedskapsdagar vid två tillfällen varje år. Vid ett av dessa tillfällen medverkade Livsmedelsverket på temat livsmedelsförsörjning. Livsmedelssektorn i Dalarna var representerade genom ett urval av aktörer från näringslivet. Andra exempel på deltagare var kommunernas beredskapssamordnare och kostchefer, delar av ISF (länets inriktnings- och samordningsfunktionen) Försvarsmakten samt MSB. Dagarna gav en ökad kunskap i att identifiera samhällsviktiga verksamheter inom den egna kommunen och en ökad förståelse för hur krisberedskapen behöver integreras med civilt försvar.

Utöver krisberedskapsdagarna har Länsstyrelsen samlat beredskapssamordnare från kommunerna för att ge stöd och gemensamt diskutera nya krav på de styrdokument som finns inom området. Detta bedömer vi att har lett till ett bra informations- och erfarenhetsutbyte mellan kommunerna.

Under året påbörjades arbetet med den tredje omgången Styrel, verksamheten för prioritering av samhällsviktiga elanvändare. Länsstyrelsen har genomfört ett första kunskapstillfälle för kommunerna. Objekt från nationella och regionala aktörer har kommit in till Länsstyrelsen under året och dessa har bearbetats och skickats ut till kommunerna.

Nytt arbetssätt inom risk- och sårbarhetsanalysarbetet

Ett stort fokus har lagts på att stötta kommunerna i deras arbete med risk- och sårbarhetsanalyserna. Ett nytt arbetssätt med dialog och feedback har gett gott resultat och

vår bedömning är att kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser håller hög kvalitet. Vid en uppföljning i samband med inlämningen av risk- och sårbarhetsanalyserna framkom att kommunerna var mycket nöjda med arbetssättet. 13 av 15 kommuner lämnade in sina slutliga risk- och sårbarhetsanalys i tid, övriga två kommuner fick korta uppskov.

Utökat arbete inom sociala risker och social oro

Arbetet inom krisberedskap berör även folkhälsomålen och Agenda 2030 i hög grad. När det gäller delaktighet och inflytande i samhället arbetar vi utifrån den länets regionala strategi för samverkan och ledning vid samhällsstörningar och höjd beredskap med olika nätverk i samhället – både före, under och efter en samhällsstörning.

Länsstyrelsen har under året fördjupat samverkan inom FAS (förebyggande arbete i samverkan). Det är en intern samverkan mellan i första hand ANDTS-uppdraget (alkohol, narkotika, doping, tobak, spelförebyggande), det brottsförebyggande uppdraget och arbetet med sociala risker. FAS syftar dels till att knyta ihop Länsstyrelsens interna förebyggande arbete, dels till att stärka samverkan kring de förebyggande frågorna inom kommunerna. Inom ramen för FAS stöttar vi kommunernas arbete med lägesbilder kring sociala risker. Vi arrangerar fyra årliga kunskapsdagar samt sprider information om förebyggande arbete genom ett gemensamt månatligt nyhetsbrev. Genom detta har kommunernas egen kännedom om de lokala sociala riskerna höjts och den interna samverkan mellan dem har stärkts.

Länsstyrelsen har genom det nationella regeringsuppdraget mot sociala risker, spridit lägesbilsarbetet till fler län och regioner i Sverige. Vi har även samverkat med nationella organisationer som exempelvis Centrum mot våldsbejakande extremism och MSB. Ett fördjupat arbete med fokus på regional samordning mot våldsbejakande extremism har också genomförts under året.

Civilt försvar och höjd beredskap

När det gäller arbetet med civilt försvar och prioriterade områden, Läs mer på sidan 73 och 74.

Program för kontinuitet och resiliens (PKR)

Länsstyrelsen i Dalarnas län medverkar i ett länsstyrelsegemensamt treårigt utvecklingsprogram (PKR). Syftet med programmet är att under perioden 2018–2020 utveckla länsstyrelsernas förmågor avseende krisberedskap och totalförsvar. Programmets förväntade förmågeökningar har 2017 av länsstyrelserna beskrivits i fem effektmål. Dessa omfattar informationssäkerhet, kontinuitetsplanering, upprättande och spridning av lägesbilder, delning av information med hög säkerhetsklass samt förmåga till regional ledning från en alternativ ledningsplats. MSB är en viktig samverkanspart i länsstyrelsernas utvecklingsarbete inom PKR.

Programmets förändringsstrategi är att utveckla gemensamma lösningar som införs av länsstyrelserna. Förmågeökningarna utgörs av utvecklade arbetssätt och uppgradering av tillhörande säkerhetstekniska lösningar. PKR har fram till och med 2019 också bidragit till anpassningar av den länsstyrelsegemensamma organisationen samt tydliggjort

ansvarsförhållanden i densamma. Förmågeökningarna är nödvändiga för att varje länsstyrelse ska klara av uppgiften att bygga upp det civila försvaret och kunna fullgöra sin uppgift som högsta regionala totalförsvarsmyndighet.

Utvecklingsarbetet utförs i form av både små och stora insatser som initieras från PKRs programledning. Samtliga länsstyrelser deltar i olika grad i programmets arbete. Länsstyrelsen i Dalarnas län har deltagit i följande insatser; Säkra kommunikationer, systematiska och riskbaserade arbete med informationssäkerhet (LIS), delaktiga i framtagning av gemensam modell för klassning av information samt utbildning i informationssäkerhet och säkerhetsskydd för kommuner, Region Dalarna samt egen personal. Mer finns att läsa i vår redovisning till Finansdepartementet av 2019 års regleringsbrevsuppdrag 3 – Informationssäkerhet (vårt diarienummer 106-10964-2019).

Resultatmätt och resultatanalys – Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Stora insatser har gjorts för att utveckla arbetet med skydd mot olyckor och krisberedskap i kombination med stärkt civilt försvar. Några av de viktigaste insatserna under året är uppdaterad strategi för länet inom krisberedskap och civilt försvar samt planering och arrangerande av utbildnings- och övningsinsatser. Vi har också satsat mycket resurser på förebyggande arbete och stöd till kommunerna avseende utvecklad tillsyn samt stöd vid framtagande av risk- och sårbarhetsanalyser. Inom båda dessa områden har vi utvecklat metodik och uppföljningsverktyg, vilket har gett god effekt. Dessa insatser avspeglas i de goda resultaten för 2019.

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap (verksamhet 45*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	5,0	4,4	4,4
Årsarbetskrafter kvinnor	6,5	5,6	4,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	17 046	17 038	11 424
Antal ärenden, inkomna och upprättade	233	199	205
Antal beslutade ärenden	205	162	207
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	25	26	13
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	172	196
Antal kommuner som rapporterar regelbunden lägesbild enligt FAS	11(15)		
Antal kommunala risk- och sårbarhetsanalyser med gott resultat i länet (total inom parentes)	15 (15)		
Antal kommuner och övriga organisationer som deltagit i övningar under året. Totalt antal deltagare inom parentes.	30 (400)		
Antal aktörer som undertecknat ny regional strategi om krisberedskap och höjd beredskap	35		

Samlad bedömning av resultat

Resultatet för 2019 är utmärkt. Vi har uppnått en stärkt krisberedskap, stärkt förmåga att hantera samhällsstörningar och en tydlig koppling till stärkandet av det civila försvaret.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Naturvård

För naturvården beskrivs årets prestationer och resultat i återrapportering av regleringsbrevsuppdrag 1:10, 1:20 och 1:23 läs mer på sidorna 84, 99 och 100 samt i rapporteringen till Naturvårdsverket.

Hållbar vattenkraft i Dalälven och den nationella planen för omprövning av vattenkraften

Det nationella pilotprojektet Hållbar vattenkraft i Dalälven övergick 2018 i ett förvaltningsråd med en styrgrupp och två arbetsgrupper. Syftet är att arbeta för genomförandet av den åtgärdsplan med miljöåtgärder som beslutades inom projektet. Då Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) under 2019 arbetat med att ta fram en nationell plan för omprövning av vattenkraft har inga åtgärder kopplade till vattenkraftverken påbörjats. Däremot har ett restaureringsprojekt (nedströms Spjutmo kraftverksdamm, se även sida 37), och ett antal kunskapshöjande projekt påbörjats.

Länsstyrelsen har också informerat verksamhetsutövare om den nationella planen för omprövning av dammar och kraftverk och hanterat ett stort antal anmälningsärenden till planen. Länsstyrelsen bedömer att i princip alla relevanta dammar och kraftverk har anmälts.

Dammsäkerhetstillsyn

Dammsäkerhetstillsyn har bedrivits på samtliga verksamhetsutövare med dammar i dammsäkerhetsklass A och B, och även flertalet dammar i dammsäkerhetsklass C. Tillsynen under 2019 har utifrån tillsynsmöten, dialoger, platsbesök och deltagande i tillståndskontroller framförallt identifierat behov av fortsatt och fördjupad tillsyn avseende vissa anläggningar och verksamhetsutövare.

Vattenförvaltning

Under 2019 genomförde Länsstyrelsen ett omfattande arbete med att status- och riskklassa närmare tvåtusen yt- och grundvatten i länet. Arbetet görs på uppdrag av Vattenmyndigheterna. Då kommunerna är en viktig aktör i arbetet med genomförandet av vattenförvaltningen genomfördes besök till de kommuner som önskade (13 av 15). Dels presenterade Länsstyrelsen det nya underlaget och hur kommunerna kan använda det, dels fördes en dialog kring hur vi kan arbeta tillsammans för att åstadkomma ett bra och effektivt genomförande av vattenförvaltningen. Länsstyrelsen fick extra medel från HaV för miljöövervakning utifrån vattenförvaltningens behov. Vi har därför genomfört en stor provtagningsinsats under hösten då metaller och organiska miljögifter i vatten och kiselalger i försurade vattendrag har analyserats.

LOVA – lokala vattenvårdsåtgärder

Närmare två miljoner kronor i LOVA-bidrag har delats ut i Dalarnas län under 2019 till främst kommuner och kommunala bolag som sökt pengar till åtgärder omfattande bland annat framtagande av VA- och dagvattenstrategier och åtgärder för återställning av sjöar och vattendrag.

Åtgärder respektive åtgärdsförebereidande insatser har genomförts i länets mest övergödda sjöar Brunnsjön och Milsbosjöarna. I Brunnsjön har en sedimentationsdamm åtgärdats för att få bättre effekt och i Milsbo har utökad miljöövervakning av externa påverkanskällor påbörjats för att bättre kunna definiera lämpliga åtgärder.

Tillsyn och tillstånd enligt Miljöbalken

En tillsynsvecka har genomförts med tema ”Klimatanpassning” där Miljösamverkan Sveriges material använts för att likrikta frågeställningarna vid tillsyn. Flera anläggningar inom ståltillverkning i länet har även påbörjat tillståndprocesser för att på sikt bli fossilfria. Samråd har genomförts på flera verksamheter.

Den planerade egeninitierade tillsynen av miljöfarlig verksamhet har genomförts enligt tillsynsplan på de flesta verksamheter. Detta har möjliggjorts genom god planering och tydlig prioritering av ordinarie tillsyn. Bygget av och kring den nya flygplatsen i norra länet innebär stora löpande arbetsinsatser, ofta kopplat till frågor från entreprenörer involverade i den kringliggande infrastrukturen.

Under året har Länsstyrelsen återtagit tillsynen för två större stålverk. Därutöver har flera kommuner i länet aviserat att de planerar att lämna tillbaka delegerad tillsyn under kommande år. Orsakerna anges vara komplexare lagstiftning samt kompetens- och/eller resursbrist.

Flera avloppsreningsverk närmar sig sitt tillståndsgivna kapacitetstak och berörda kommuner behöver inleda processer för ny tillståndsprövning vilket Länsstyrelsen kommunicerar via tillsyn och/eller vägledning. Prioriteringen ligger på dricksvatten- och avloppsfrågor och berör såväl den strategiska VA-planeringen som att ge stöd och råd i tillsynen av avloppsreningsverk och små avlopp. Kommunbesök och handläggartäff med fokus på det regionala perspektivet och en utbildningsdag, där över 100 politiker från länets alla kommuner deltog, har genomförts. Utöver detta har Länsstyrelsen arbetat med att kommunvis identifiera möjliga områden där det kan finnas ett potentiellt behov av allmänt vatten och avlopp. Underlaget är avsett att vara ett stöd till kommunerna i deras fortsatta VA-planering. Länsstyrelsen har även bjudit in representanter från två expansiva fjällkommuner i syfte att nå bättre långsiktighet i arbetet med samhällsplaneringen kopplat till försörjningen av dricksvatten- och avloppstjänster. Länsstyrelsens information till kommuner och kommunala VA-bolag om det nya projektbidraget från anslag 1:11, Åtgärder för havs- och vattenmiljö, har lett till fyra olika projekt för att stärka dricksvattenförsörjningen. Vi har prioriterat att delta i Naturvårdsverkets samverkansgrupper kring avloppsdirektivet och rapporteringen till EU samt i Miljösamverkan Sveriges projekt ”Avloppsreningsverk”. Länsstyrelsens bedömning är att effekten av det samlade arbetet med dricksvatten- och avloppsfrågor har bidragit till en

ökad kunskap hos kommunala bolag, förvaltningar och myndighetsnämnder när det gäller lagstiftning och rapportering.

Regional miljösamverkan

Under hösten ordnade Länsstyrelsen en samverkansträff för miljöinspektörer. I år deltog även inspektörer från Gävleborg, Uppsala och Västmanlands län. Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket medverkade under temat buller. Länsstyrelsen informerade om aktuella frågor och kommunerna gavs möjlighet att dela erfarenheter med varandra. Länsstyrelsen bedömer att dessa träffar bidrar till ökad kunskap samt en möjlighet att skapa nätverk så att tillsynen likriktas.

Länsstyrelsen har beslutat att tillsammans med flertalet av länets kommuner ingå i formaliserad regional miljösamverkan med Uppsala och Västmanlands län, start för Dalarna blir 2020.

Samverkan sker även med Arbets- och miljömedicin vid Akademiska sjukhuset i Uppsala vars medarbetare har deltagit vid hälsoskyddsträffar och kommunbesök för att stödja kommuner i riskkommunikation kopplat till boende på förorenad mark.

Förorenade områden

Länsstyrelsen har besökt fyra kommuner för att vägleda i strategiskt arbete med förorenade områden. Besöken ger en bättre bild av vilka förutsättningar som finns på respektive kommun och på vilket sätt vi kan hjälpa kommunen i deras arbete. Målet är att stärka kompetensen på kommunerna för att öka åtgärdstakten, bland annat genom tillsynsvägledning i enskilda ärenden, men även genom projekt och utbildningar inom området.

En årlig utbildning genomförs i samverkan med sex andra länsstyrelser. Utbildningen är den enskilt största tillsynsvägledningsinsatsen och utvärderingen visar att kommunerna ser den som en bra möjlighet att enkelt och snabbt tillgodogöra sig det senaste inom området, inte minst inom juridik och när det gäller ny praxis.

Arbetet med efterbehandling inför bostadsbyggande redovisas på sida 83.

Miljöprövningsdelegationen

Under året har de tolv miljöprövningsdelegationerna fortsatt sitt samverkansarbete. Nätverksträffar för samtliga ordföranden och sakkunniga har genomförts där fokus legat på kompetensutveckling. Diskussioner har förts om sakfrågor, handlägningsfrågor och arbetssätt i syfte att minska skillnaderna och hitta goda exempel. Samverkansarbetet har även bedrivits i organisationens samverkansgrupp som består av en företrädare för varje miljöprövningsdelegation. Ett nytt beslutsstöd har tagits fram, de befintliga har setts över och i vissa fall reviderats. Diskussioner har förts om samverkan och samsyn kring branschspecifika frågor, rättspraxis och handlägningsformer. Samsynen är viktig och är en bidragande förutsättning för att likvärdiga bedömningar ska göras nationellt. Det bidrar även till en rättssäker prövningsprocess.

Resultatmått och resultatanalys – Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsen bedömer att i princip alla möjliga dammar och kraftverk har anmälts till den nationella planen för omprövning av dammar och kraftverk och i dammsäkerhetstillsynen har Länsstyrelsen identifierat behov av fortsatt och fördjupad tillsyn avseende vissa anläggningar och verksamhetsutövare.

Länsstyrelsens bedömning är att effekten av det samlade arbetet med dricksvatten- och avloppsfrågor är en ökad kunskap hos kommunala bolag, förvaltningar och myndighetsnämnder i frågor om lagstiftning och rapportering och att samverkan och tillsynsträffar mellan inspektörer från olika länsstyrelser bidrar till ökad kunskap samt en möjlighet att skapa nätverk så att tillsynen likriktas.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet kring förorenade områden ger stärkt kompetens hos kommunerna och att detta leder till en ökad åtgärdsakt.

Samverkan och samsyn inom miljöprövningsdelegationerna är viktig och en förutsättning för att likvärdiga bedömningar ska göras nationellt. Det bidrar även till en rättssäker prövningsprocess.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd (verksamhet 5*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	41,6	47,9	44,9
Årsarbetskrafter kvinnor	42,0	44,1	41,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	106 106	114 844	106 152
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 306	3 159	3 064
Antal beslutade ärenden	3 167	3 083	2 934
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	150	131	125
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	50 054	33 673	14 502
Antal naturreservatsbeslut	24	22	27
Median för handläggningstid för anmälningsärenden vattenverksamhet	50	42,5	44
Antal beslutade anmälningsärenden för vattenverksamhet	127	128	126
Kostnader för utförd tillsyn VÄS 555 i förhållande till länsstyrelsens del av tillsynsintäkter i FAPT (kostnad 1 413 tkr/intäkt 3 211 tkr)	44%	-	-
Nedlagd tid för tillsynsvägledning per kommun i länet (stöd och råd, VÄS 503 förutom 5039) Total tid delat med 15.	97 h	-	-

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete med såväl naturvård som miljö- och hälsoskydd bedrivs inom ett brett område och i god samverkan med såväl länets kommuner som många andra länsstyrelser. Arbetet leder till ökad kunskap hos verksamhetsutövare och kommuner samt till positiva effekter i miljön.

Antalet naturreservatsbeslut är fortfarande på en hög nivå och visar resultat av de extra medel som Länsstyrelsen får för den uppgiften.

Antalet ärenden inom ärendegruppen har ökat och kan förklara att även ärenden äldre än två år gjort likaså.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

10. Lantbruk och landsbygd

Arbetet med landsbygdsstöden under denna programperiod har delvis varit mer resurskrävande än normalt. Det beror på nya arbetsmoment, rutiner och IT-system samt det faktum att programmet blev kraftigt försenat vid dess uppstart. Detta påverkade såväl arbetet med att ta emot ansökningar men framförallt att börja handlägga ärenden. Länsstyrelserna har därmed haft en ackumulerad ärendebalans från programmets start för ansökningar. Denna har nu börjat minska.

Länsstyrelsen har under året arbetat med målet att, förutom handläggning av innevarande års stödansökningar, även handlägga och besluta om kvarvarande slututbetalningar för jordbrukarstöden år 2015–2018. Ärendebalansen minskar, men fortfarande återstår utbetalningar för tidigare år. Det saknas fortfarande ett fungerande IT-stöd för vissa delar av handläggningen, trots att nya funktioner har tillkommit. Buggar i systemet gör också att ärenden fastnar. Det innebär att vissa arbetsmoment måste göras manuellt, vilket är resurskrävande. Genom nya arbetssätt har arbetet med framförallt stöd till ekologisk odling, betesmarker och slåtterängar effektiviserats.

Kontrollarbetet har i år varit mer omfattande, då fjärranalystolkade underlag från Metria inte har funnits. Dessutom har kontrollfrekvenserna höjts. Djurkontrollerna påbörjades i god tid, vilket tillsammans med att resurser har lånats in från Länsstyrelsen i Gävleborg bidragit till att arbetet kunnat utföras.

Resultatmätt och resultatanalys – Lantbruk och landsbygd

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd.

Länsstyrelsen tog 2019 emot 1801 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Inför 2019 kvarstod delar av handläggningen från 2015, 2016, 2017 och 2018 års jordbrukarstödsansökningar vilket inneburit ökade kostnader. Under 2019 har Länsstyrelsen fattat ca 6 600 beslut i Jordbruksverkets IT-system Jorden. Dessutom fattas beslut i Jordbruksverkets äldre system Ararat. Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen nedan.

Den höga utgående ärendebalansen för jordbrukarstöden beror till stor del på att Jordbruksverkets IT-system ännu inte är helt färdigbyggda.

Lantbruk och landsbygd (verksamhet 60*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	12,1	12,1	12,8
Årsarbetskrafter kvinnor	20,3	22,2	17,9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	36 857	36 835	31 541
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	7433	7 088	4 510
Antal beslutade ärenden ¹⁾	7649	6 798	8 071
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	2159	1 312	734
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Stöd och ersättningar, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen. Stödform:			
Miljöersättningar och ekologiskt stöd (tkr):	46 607	37 327	24 750
Kompensationsstöd(tkr):	70 898	75 653	74 786
Landsbygdsstöd (företagsstöd, projekt, miljöinvest) (tkr):	52 074	49 018	38 022
Direktstöd (gård, grön, unga, nöt) (tkr):	153 390	153 183	142 595

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slåtterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Under året har antal årsarbetskrafterna minskat (-1,9) jämfört med föregående år. Kostnaderna ligger dock kvar på samma nivå. Antalet inkomna och upprättade ärenden har ökat något. Beslutstakten har också ökat. Detta beror på att äldre ärenden inom några stödformer nu kan börja hanteras. Detta kan även ses i det ökade utbetalningarna för miljöersättningar och ekologiskt stöd.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning av arbetet med handläggning och kontroll är att vi bidragit till att nå de nationella mål som Jordbruksverket har satt upp. Vi bedömer att vår verksamhet i huvudsak når de uppsatta målen i styr- och uppföljningssystemet för arbetet med både handläggning och kontroll av jordbrukarstöden. Detta trots de svårigheter vi har beskrivit ovan som Länsstyrelsen inte kan påverka.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

11. Fiske

Fisketillsyn

Under 2018 påbörjades arbetet med att certifiera externa utbildare av tillsyningsmän. Detta arbete fortsatte under 2019 och har tagit mycket tid i anspråk. Vi har arrangerat tre utbildningstillfällen för personer som sedan godkänts som fisketillsynsutbildare.

En tillsynsvecka har genomförts där fyra av länets fiskodlingar besöktes tillsammans med Länsstyrelsens veterinärer.

Siljansöringen

Insatserna för att utöka kunskapen om den hotade Siljansöringens livscykel har fortsatt under året. Dels har ytterligare telemetristudier genomförts för att kartlägga fiskstammens rörelser i Siljan och Österdalälven, dels har studier genomförts för att öka yngelöverlevnaden vid fiskutsättningar enligt gällande vattendomar. Kunskapen kommer att vara till stor nytta i arbetet med att optimera de vandringsvägar som ska konstrueras i Österdalälven och även för att identifiera vilka andra insatser som behövs för att få största möjliga miljönytta av kommande åtgärder. Lantbruksuniversitet (SLU) i Umeå är engagerade i projekten och ett antal informations- och dialogträffar med fiskevårdsområdesföreningarna har genomförts.

Restaureringsåtgärder

Ett projekt för att utreda möjligheterna att restaurera den kraftigt påverkade älvsträckan nedströms Spjutmo kraftverksdamm i Österdalälven påbörjades under 2019 tillsammans med vattenkraftproducenterna. Projektet är en insats inom förvaltningsrådet för Hållbar vattenkraft i Dalälven. Då det inte finns så mycket erfarenhet av att restaurera så stora och kraftigt reglerade älvfåror genomförde vi två workshops tillsammans med några av Sveriges experter på restaurering samt andra länsstyrelser. Dessa erfarenheter kommer att användas i kommande arbete med att ta fram en projektplan för genomförandet.

Samarbetet i nedre Dalälven inom projektet ”Fiskevård i nedre Dalälvsområdet” har fortsatt under 2019. Vi har främst har en rådgivande roll i syfte att utbilda och inspirera fiskevårdsområdesföreningarna från Säter till Älvkarleby gällande fiskevård och fiskvårdande åtgärder. I år har fyra möten genomförts där fokus har varit fiskeförvaltning i nedre Dalälven.

Under 2018/2019 genomfördes en processutveckling för arbetet med restaurering av vattendrag och under 2019 har det nya arbetssättet testats vid ett restaureringsprojekt i Lungsjöån. Arbetssättet ska säkerställa att restaureringsåtgärder i länet genomförs med hög kvalitet och måluppfyllelse. Metodiken kommer att utvärderas under 2020.

Inventering av två stora avrinningsområden, Rotälven och Fulan, har genomförts för att undersöka behovet av restaureringsåtgärder i dessa system. Både natur- och kulturvärden har inventerats. Underlaget kommer att resultera i projektplaner för genomförandet inklusive ansökningar om vattendomar.

Övrigt

Länsstyrelsen arrangerade under året en nationell restaureringskonferensen och en nationell fiskekonsulentträff.

Resultatmått och resultatanalys – Fiske

Fiske (verksamhet 62*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,1	2,5	1,6
Årsarbetskrafter kvinnor	0,4	0,3	0,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 723	3 230	1 659
Antal ärenden, inkomna och upprättade	392	317	346
Antal beslutade ärenden	390	332	291
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	6
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	43	263	937
Antal sjöar där länsstyrelsen beviljat utplanteringstillstånd	272	297	300

Verksamhetskostnaderna har varit lägre under 2019 jämfört med 2018 på grund av föräldraledighet.

Möjligheterna att lämna bidrag för fiskevårdande åtgärder varierar mellan åren. Detta beror på tilldelningen av medel från Havs- och vattenmyndigheten. 2017 var sista året med extra medel för restaureringsprojektet i Vanåns avrinningsområde. Efter projektets slut har därför bidragsutbetalningen sjunkit kraftigt.

Det ökade antalet beslutade ärenden beror på ett omfattande arbetet gällande förordnandet av fisketillsyningsmän.

Antalet sjöar där Länsstyrelsen beviljat utplanteringstillstånd har varierat mellan 270 och 330 under de senaste tio åren. Det går därför inte att dra tydliga slutsatser om huruvida den framtida utvecklingen resulterar i en nedåtgående trend.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens mål i arbetet med fiskeförvaltning är att arbeta strategiskt med restaurering och vägledning. Det görs utifrån de insatser som ger störst miljönytta samt en hållbar, ekosystembaserad fiskeförvaltning där vi värnar om våra naturliga fiskbestånd. Tilldelningen av medel för arbetet varierar kraftigt, och vi har ställt om vårt arbetssätt genom att förbereda flera olika projekt som sedan kan driftsättas beroende på vilken typ av finansiering vi får eller har möjlighet att söka. Vi arbetar utifrån avrinningsområdesperspektiv och prioriterar åtgärdsområden utifrån miljönytta. Vår bedömning är att detta arbetssätt kommer att överensstämma väl med arbetet med den nationella planen för omprövning av vattenkraft.

Årets insatser bidrar till verksamhetens syfte och inriktning då vi satsat mycket på utveckling av vårt arbetssätt och kunskapsinsamling. Därigenom har flera åtgärdsprojekt blivit färdiga för driftsättning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

12. Folkhälsa

Länsstyrelsen har under året genomfört återkommande nätverksträffar och seminarier samt genomfört insatser riktade mot aktörer som arbetar med folkhälsa i länet.

Länsstyrelsen har vidare verkat tillsammans med andra regionala aktörer och länets kommuner för folkhälsan i regionen och arbetar med folkhälsa inom flera nivåer och områden. Läs mer på sida 50.

Resultatmätt och resultatanalys – Folkhälsa

Detta redovisas på sidan 50.

Folkhälsa (verksamhet 70*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,8	1,0	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	1,7	2,6	1,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	3 192	4 204	3 298
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16	36	34
Antal beslutade ärenden	16	23	21
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	215	181
Verksamhetens resultatindikator är antal deltagande i våra FAS möten	240	-	-

Verksamhetens resultatindikator är antal deltagande i de aktiviteter som vi genomfört och 2019 deltog 240 personer fördelat på fyra olika möten. Antalet inkomna och beslutade ärenden är lägre jämfört med 2018 och så är också antalet årsarbetskrafter (-1,1). Det något högre antalet årsarbetskrafter under 2018 gjorde dock att vi avslutade många ärenden i slutet av 2018 vilket påverkat statistiken.

Samlad bedömning av resultat

Vår samlade bedömning är att våra insatser har bidragit till kunskapshöjning och gett ett bra stöd till länets samverkansaktörer.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

13. Jämställdhet

Länsstyrelsen arbetar utifrån länets avsiktsförklaring, Makt och möjligheter – för ett jämställt Dalarna 2018–2020. 15 av 17 regionala myndigheter/organisationer har undertecknat detta dokument. Arbetet sker i nära samverkan med bland annat Region Dalarna, Högskolan Dalarna, Dalarnas bildningsförbund och Dalarnas idrottsförbund.

Parternas gemensamma vision är ett jämställt Dalarna där makt fördelas mer rättvist mellan könen och att alla människor ges lika möjligheter och rättigheter oavsett kön, ursprung och bakgrund.

Avsiktsförklaringen används som utgångspunkt för såväl det interna som det externa jämställdhetsarbetet. Ett tydligt mandat finns för att fokusera på att upptäcka och åtgärda eventuella brister i respektive organisation.

Resultatet av arbetet är att vi på länsnivå genomför de jämställdhetspolitiska målen. Vi har pekat ut sex prioriterade samverkansområden. Dessa är kultur och fritid, bildning och utbildning, hälsa, integration, relationer och våldsprevention samt tillväxt. Det samarbete som finns mellan Dalarnas myndigheter och organisationer i frågor som rör jämställdhet upplevs av de medverkande som väl fungerande.

Resultatmått och resultatanalys – Jämställdhet

Länsstyrelsen har under året bidragit till att öka kunskapen inom området mäns våld mot kvinnor. Området inkluderar även hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relationer och prostitution och människohandel. Läs mer på sidan 105.

Den regionala samverkan mot mäns våld mot kvinnor sker i huvudsak genom den strategiska länsgruppen mot våld i nära relationer, som har regelbundna möten.

Jämställdhet (verksamhet 80*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,4	0,6	0,5
Årsarbetskrafter kvinnor	2,6	1,9	1,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	6 595	3 540	2 353
Antal ärenden, inkomna och upprättade	11	10	10
Antal beslutade ärenden	8	5	5
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	437	1 101	226
Verksamhetens resultatindikator – Antal medverkan i våra aktiviteter	947	-	-

Verksamhetens resultatindikator är antal personer som medverkat på de aktiviteter som vi bjudit in till och under 2019 har 947 personer medverkat. Antalet årsarbetskrafter är något högre än 2018 (+0,5) och verksamhetskostnaderna har ökat med 47%. Det beror på att vi fått ett utökat uppdrag gällande Mäns våld mot kvinnor.

Vår bedömning är genomförda insatser bidragit till kompetensutveckling för de medverkande och bidragit till utvecklingsarbetet i länet. Exempel på detta är förebyggande arbete i skolan för att minska och upptäcka våldet och agera vid misstankar om hedersrelaterade förtryck i form av risk och hot för att unga flickor och pojkar förs ut ur landet för barngift och tvångsgifte.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

14. Integration

Länsstyrelsen har återkommande under året sammankallat länsövergripande kommunala samverkansträffar där Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket, Region Dalarna och Högskolan Dalarna medverkat. Fokus har varit informationsspridning, dialog och erfarenhetsutbyte för att främja kommunernas planeringsförutsättningar och fortsatt samverkan. Utifrån de behov som lyfts fram i nätverket har ytterligare kompetenshöjande insatser genomförts med fokus på psykisk hälsa, interkulturell kompetens, normer och värderingar.

Resultatmätt och resultatanalys – Integration

Länsstyrelsen har stärkt samverkan med Region Dalarnas Asylhälsa bland annat i samplanering av den kompetenshöjande insatsen kring psykisk hälsa. Med bakgrund i det ökade kvotflyktningmottagandet har vi tillsammans inlett en processkartläggning för att säkerställa kapacitet och beredskap i mottagandet.

Kommuntal är antal personer som anvisas till länets kommuner utifrån bosättningslagen. I processen med att fastställa kommundal och -andelar har vi under året fört dialog med länets kommuner i ordinarie nätverksträffar samt i en avslutande kommundialog.

Inom länets regionala överenskommelse, Vägen in, där vi samverkar med bland annat Region Dalarna, har ett antal processdagar genomförts med bred representation av olika aktörer. I forumet lyfts integrationsfrågan i stort och länets specifika behov tas fram. Utfallet har resulterat i samplanering av insatser och kommunikation samt även lagt grunden för framtida samverkansformer.

Inom ramen för uppdraget ensamkommande barn genomför Länsstyrelsen samverkansträffar och informationsinsatser kopplat till den nya gymnasielagen. Detta i samverkan med Migrationsverket, Sveriges kommuner och regioner, Skolverket, Rädda Barnen och Svenska kyrkan.

För att underlätta och främja kommunernas kompetensutveckling inom området hälsa och samhällsorientering är Länsstyrelsen fortsatt samverkanspart inom projektet MILSA utbildningsplattform. Avesta kommun och Orsa kommun är delaktiga i projektet från hösten 2019. MILSA utbildningsplattform är en nationell satsning för samhälls- och hälsokommunikatörer med fokus på utbildning, erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande. Projektet har stöd från Europeiska Socialfonden och Socialdepartementet.

Länsstyrelsens utvecklingsmedel används i det löpande arbetet för att stärka beredskap och kapacitet. Under året har informationsträffar genomförts i syfte att förbättra kvalitén på projektansökningar, effektivisera arbetet och främja regional samverkan i integrationsinsatserna. Detta har resulterat i beviljade insatser som syftar tydligt till att stärka den kommunala beredskapen och/eller mottagningskapaciteten.

Under 2019 har Länsstyrelsen beviljat följande:

- Inom ramen för §37 – fyra projekt för totalt 2 531 901 kronor. Områdena är: SFI, samhällsorientering, arbetsmarknad samt en insats som genom internt värderingsarbete ska stärka den interna sammanhållningen och ett inkluderande synsätt.
- Inom ramen för §37a – sju projekt för totalt 2 423 690 kronor. Två riktar sig till föräldralediga enligt regeringens prioritering och en är en föräldraskapsinsats specifikt. Två främjar språk och två hälsa (vattensäkerhet och sport).
- Inom ramen för TIA – sammanlagt tio projekt för totalt 4 335 503 kronor. Insatserna fokuserar bland annat på deltagande i ordinarie samhällsorientering, hälsofrämjande insatser samt aktiviteter riktat till kvinnor.

Länsstyrelsens uppdrag syftar till att verka för och stötta kommunerna i arbetet med att behovsanpassa kapaciteten och beredskapen för mottagandet. Detta har bland annat genomförts genom att bevilja statsmedel inom de områden där kommunal kapacitet och beredskap behövt stärkas. Exempelvis har vi beviljat ett samverkansprojekt mellan Orsa, Avesta och Falun för att främja kommunen som en öppen och inkluderande arbetsplats. Projektet ska svara mot behovet att arbeta för attitydförändringar för att öka målgruppens chans till snabbare etablering, men också för ett mer inkluderande samhälle i stort. Vidare svarar insatsen SFI-bas i Säter och Hedemora mot behovet att öka språkkompetensen hos kortutbildade/analfabeter. Länsstyrelsen ser även en utökad regional spridning på inkomna projektansökningar, detta genom satsning på erfarenhetsutbyte och informationsspridning om utvecklingsmedlen.

Integration (verksamhet 85*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,9	1,5	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	2,7	3,0	2,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 124	4 591	2 910
Antal ärenden, inkomna och upprättade	55	69	75
Antal beslutade ärenden	63	31	38
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	4	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-1 399	0	-190
Resultatindikator –Kommunal (Beslut om antal personer som kommunplaceras 2020)	199	-	-

Verksamhetens resultatindikator är kommunal. Under 2019 är kommunalet 199 personer. Antalet årsarbeten är lägre än 2018 (-0,9), så även verksamhetskostnader. Antal beslutade ärenden är högre och detta beror på att vi prioriterat handläggning för att komma i kapp.

Samlad bedömning av resultat

Vår bedömning är att vi har en bra samverkan och välfungerande nätverk som bidrar till att vi når resultat. Vår samordning och samverkan underlättar spridning av goda exempel. Vi ser att de samlade insatserna resulterat i en stärkt kommunal beredskap och kapacitet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter

Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken,
2. Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län,
3. i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län att göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken,
4. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006,
5. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, vid kontroller och inspektioner avseende de program som anges i 4, och
6. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete

Länsstyrelsen i Dalarnas län omfattas endast av punkten 1.

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas

Information har under året skickats till 260 nyregistrerade dödsbon. Nyregistrerade dödsbon avvecklar i stort sitt fastighetsinnehav enligt regelverket. Åtta dödsbon, som närmar sig tidsfristen, har förelagts att avveckla fastighetsinnehavet och två vitesförelägganden har utfärdats.

Samlad bedömning av resultat

Det återstår fortfarande en stor mängd äldre dödsbon med oklara ägarförhållanden som kräver stora resurser att utreda. I många av dessa fall saknas ekonomiskt incitament då fastigheterna ofta är små med låga taxeringsvärden. Trots detta så är den samlade bedömningen att resultatet av årets arbete är gott.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter

Länsstyrelsen ska vidare

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta,
3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa,
4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,
6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bland annat regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,
7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag,
8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat, och
9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Vi gör detta genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor och rättigheter. Vi har under året introducerat ett systematiskt utvecklingsarbete inom myndigheten för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i all vår verksamhet, en metod som kallas Trappan. Medarbetarna involveras i ett tvärssektoriellt arbete för att öka förståelsen och kunskapen inom ramen för områdena mänskliga rättigheter och miljö och klimat inom ramen för Agenda 2030. Läs mer på sidan 70.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att jämställdhetsarbetet stärkts under 2019. Vi har ökat den tvärssektoriella samverkan integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling (den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga) i verksamheten.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik baserat på kön

Länsstyrelsen samverkar med Region Dalarna kring framtagning av statistik för hela länet inom olika områden. Ett sådant område är underlag som belyser Dalarna ur ett jämställdhetsperspektiv.

En ny uppdaterad version av statistikskriften Kvinnor och män i Dalarna ur ett jämställdhetsperspektiv för 2019 har tagits fram. Materialet berör ekonomisk jämställdhet, utbildning, hälsa, försörjning med mera. Här presenteras även individbaserad könsuppdelad statistik och befolkningsanalys för Dalarnas län.

Inom Länsstyrelsen presenteras statistik löpande baserat på kön. Den analyseras och beaktas på olika sätt. Exempel på detta är de uppföljningar med tillhörande analys som görs av verksamheten och personalläget vid tertialrapporter och lönerevisioner, avseende sjukfrånvaro, bemanning och lönekartläggning.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen arbetar systematiskt med individbaserad statistik baserad på kön och analyserar denna vid uppföljningar och när statistiken ingår som underlag inför beslut. Vi anser att vi svarar väl mot regeringens jämställdhetspolitiska mål.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

3. Analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa

I många olika delar av Länsstyrelsens verksamhet analyseras konsekvenserna för barn. Det regionala arbetet har skett i samverkan med samordnare för jämställdhet, sociala risker, brottsförebyggande arbete, alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i form av konferenser, nätverksträffar och nyhetsbrevet Förebyggande arbete i samverkan (FAS), läs mer på sidan 28.

Bland väsentliga insatser som genomförts för att integrera ett barnperspektiv i verksamheten och ta särskild hänsyn till barns bästa återfinns följande:

- Länsstyrelsen samarrangerade konferensen "Barnkonventionen - från FN till svenska lag" tillsammans med Barnombudsmannen. Konferensen var också ett avstamp för det fortsatta arbetet med barnrätt i länet inför 2020 då barnkonventionen blir lag.
- Vi har deltagit i projektet "Samhällsplanering med sociala mervärden" med syfte att integrera både barn- och tillgänglighetsperspektivet i samhällsplaneringen. Projektägare är Länsstyrelsen i Västmanlands län och fokus ligger på klimat och sociala mervärden i den fysiska planeringen.
- Genom Länsstyrelsens regeringsuppdrag "Förstärkt alkohol- och tobakstillsyn", har vi tydliggjort barnperspektivet i vårt tillsynsarbete kopplat till rökfria skolgårdar.
- Då beslut fattas enligt miljöbalken tas hänsyn till barns behov. Hänsyn tas också till barnperspektivet vid granskning av detaljplaner, exempelvis diskuteras ofta markföreningar i samband med planläggning av bostäder (se även sida 83).
- Länsstyrelsens kunskap om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relationer tillämpas systematiskt vid djurskyddskontroller där barn finns i hemmet.

- Vi har under året planerat för insatser som ska genomföras under 2020. Det gäller bland annat att öka förståelsen för barns rättigheter genom att arbeta med barnkonsekvensanalyser och målgruppsanalyser.
- I vårt tvärssektoriella arbete, där vi arbetar enligt metoden Trappan, ökar vi våra kunskaper om miljö, mänskliga rättigheter, barnrätt, jämställdhet och tillgänglighet. Läs mer på sidan 70.
- Barn och unga lyfts fram som en central målgrupp i Agenda 2030 där strategiska insatser ska genomföras med framtida generationer i fokus.

Samlad bedömning av resultat

Vår bedömning är vi analyserar konsekvenserna för barn och tar särskild hänsyn till barns bästa. Barnperspektivet genomsyrar flera av Länsstyrelsens grunduppdrag och vi har ett tydligt barnperspektiv i genomförandet av många av Länsstyrelsens insatser. Detta återspeglas i både interna och externa insatser. Men oaktat detta återstår ett utvecklingsarbete för att göra barns bästa till en fullt integrerad del av all verksamhet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

4. Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen verkar för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Vi har arbetat enligt regeringsuppdraget och försett länet med ökad kunskap och ökat stöd kring tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Många verksamheter har höga ambitioner att öka tillgängligheten både i den externa verksamheten och internt på Länsstyrelsen.

Det regionala arbetet har bland annat skett i samverkan i ett gemensamt nätverk kallat FAS, förebyggande arbete i samverkan, tillsammans med samordnare för sociala risker, brottsförebyggande arbete och ANDTS i form av konferenser, nätverksträffar och nyhetsbrev. Läs mer på sidan 28.

Länsstyrelsens arbete med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning sker genom metoden Trappan. Läs mer på sidan 70.

Exempel på insatser som genomförts för att verka för ökad tillgänglighet och delaktighet i verksamheten är:

- Inför omvalet i Falu kommun lyftes vikten av tillgänglighet i vallokaler vid en utbildning för valordförande.
- Länsstyrelsen har deltagit i projektet ”Samhällsplanering med sociala mervärden” där både barn- och tillgänglighetsperspektivet lyfts i samhällsplaneringen med fokus på klimat och sociala mervärden i den fysiska planeringen.
- Kravställning vid bokning av lokaler omfattar alltid hörslinga, hiss och tillgänglighetsanpassade toaletter. Mikrofon används alltid.

- Besöksnäringen är stor i Dalarna och tillgänglighet kopplat till besöksmålsutveckling är därför ett prioriterat område. Inom projektet ”Vandringslyftet” arbetar vi med att förbättra vandringsleder. Det sker bland annat i samverkan med Funktionsrätt Dalarna.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning på många olika sätt. Vi gör det såväl externt som internt på flera olika sätt. Exempel på detta ges ovan. Vår bedömning är att vårt resultat är utmärkt.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☐Gott ☒Utmärkt

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Länsstyrelsen arbetar för att integrera de mänskliga rättigheterna i verksamheten. Vårt interna utvecklingsarbete görs genom metoden Trappan. Läs mer på sidan 70.

Resultatmått och resultatanalys – Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Vi ser resultat av vårt arbete med att integrera de mänskliga rättigheterna inom hela myndigheten genom att vi integrerat detta i flera viktiga processer. Exempel på processer är Trappan (läs mer på sidan 70) och i vår introduktionsutbildning för nyanställda.

Vi har under året påbörjat ett visions- och värdegrundsarbete inom myndigheten där alla anställda medverkat. I det arbetet har vi utgått från den statliga värdegrunden samt genomfört en process där alla medverkat för att ta fram en vision för myndigheten. I de workshops som genomförts har många samtal förts gällande normer och mänskliga rättigheter utifrån vår verksamhet och hur de integreras.

Samlad bedömning av resultat

Vi bedömer att vårt arbete med att integrera mänskliga rättigheter i vår verksamhet har gett goda resultat. Vi gör det utifrån att alla verksamheter, anställd och nyrekryterade medverkat i arbetet med att integrera de mänskliga rättigheterna.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås

Länsstyrelsen har verkat tillsammans med andra regionala aktörer och länets kommuner för folkhälsan i regionen. Länsstyrelsen arbetar med folkhälsa på flera nivåer och inom flera områden.

Länsstyrelsen har arbetat enligt regeringsuppdraget och försett länet med ökad kunskap och stöd kring preventivt arbete med alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS). Vi har deltagit i nationella utbildningar och nätverksträffar samt genomfört regionala nätverksträffar och utbildningsinsatser. Det regionala samarbetet görs inom ramen för FAS (förebyggande arbete i samverkan). Arbetet görs i samverkan med tillsynshandläggare samt våra samordnare för barnrätts- och funktionshindersuppdraget, jämställdhet, sociala risker och brottsförebyggande arbete. Exempel på insatser är gemensamma utbildningar, konferenser, kommunbesök, nätverksträffar och nyhetsbrev. Läs mer på sidan 28.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av alkohollagen och tobakslagen. Under året har vi genomfört ett antal kontrollinsatser av kommunernas tillsynsverksamhet samt även bistått med råd och stöd.

När det gäller Länsstyrelsens arbete med regional tillväxt finns flera exempel på insatser som bidrar till att de nationella folkhälsomålen uppnås.

- Tillgång till skyddade områden. Läs mer på sidan 84 och 85.
- Projektet Hela Dalarna cyklar 2.0. Läs mer på sidan 21.
- Projektet Klimatsmart samhällsplanering med sociala värden. Läs mer på sidan 21.
- Livsmedelsstrategin. Läs mer på sidan 94.

Även arbetet inom krisberedskap berör folkhälsomålen i hög grad. Bland annat ingår i de nationella målen att vi ska värna om och trygga befolkningens liv och hälsa samt hindra eller begränsa skador på egendom och miljö. Dessa mål kan tydligt kopplas samman med vårt generella folkhälsoarbete.

Samlad bedömning av resultat

Vi har samverkat med andra regionala aktörer och länets kommuner för folkhälsan i regionen och på så sätt verkat för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås. Vi har arbetat med folkhälsa på flera nivåer och inom flera områden. Vi redovisar även flera exempel på insatser och resultat som grund för vår bedömning. Vi gör bedömer att årets resultat är gott.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Länsstyrelsen verkar i vår verksamhet för att förenkla för företag.

Vi förbättrar inom ett flertal områden vårt stöd och service till företagen.

Vi informerar löpande olika verksamheter om att använda de e-tjänster som finns framtagna nationellt. Användning av tjänsterna innebär att ärenden är mer kompletta när de inkommer vilket ger en effektiv och snabbare handläggning. För stora verksamheter strävar Länsstyrelsen i möjligaste mån efter att samverka med kommunen för att företaget ska få en tillsynsmyndighet som underlättar och effektiviserar tillsynen.

Länsstyrelsen anslöt sig till Mina meddelanden under hösten 2018 och under 2019 har tjänsten utvecklats och digital post kan nu fås inom fem ärendekategorier.

Under 2019 har vi inom ramen för Landsbygdsprogrammet fortsatt att förenkla för företagen genom att ha fokus på bra bemötande, hålla en bra ärendebalans, ge snabb återkoppling och tydlig information om vad som gäller för att söka stöd. Läs mer på sidan 91.

Vi har även samverkat med näringslivet i Dalarna för att inkludera dem i vårt strategiska arbete. Det gäller exempelvis:

- Den regionala livsmedelsstrategin. Läs mer på sidan 94.
- Det regionala skogsprogrammet. Läs mer på sidan 87
- Energi och klimatstrategin. Läs mer på sidan 19.
- Upphandlingsdialog Dalarna. Läs mer på sidan 87.

Energimyndigheten driver tillsammans med länsstyrelserna ett nationellt projekt med syfte att nå ökad energieffektivitet hos små och medelstora företag. Dalarna har besökt alla av de utpekade företagen i projektet. Företagen har därmed fått ökad kunskap och verktyg i hur de kan arbeta för att minska sin energiförbrukning. Läs mer på sidan 88.

Länsstyrelsen har skapat ett dynamiskt inköpssystem (DIS) för skötsel av natur och friluftsanordningar. Företag kan när som helst under perioden januari 2019 - januari 2023 gå med i eller lämna det aktuella systemet. Inför varje uppdrag får alla företag som är godkända och anslutna lämna anbud på en avropsförfrågan. Företaget kan välja att svara på avropsförfrågan eller stå över. Exempel på avropsförfrågningar är tjäroljning av rastbord, grästrimning längs leder, röjning i samband med naturvårdsskötsel och byggnation av spänger.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att resultatet är gott. Bedömning grundas på Länsstyrelsens pågående insatser där vi löpande har möjlighet att se resultat.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelsen samordnar arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Det gör vi på många olika sätt.

Vi har under året arbetat för att alla aktörer i länet ska ha förståelse för och tillgång till aktuell kunskap inom ämnesområdet samt få en god förståelse för hur det påverkar deras verksamhet. Vissa insatser har syftat till att medvetandegöra klimatförändringarnas effekter i länet, andra har varit metodstöd i att utföra klimat- och sårbarhetsanalyser för olika verksamheter. Metodstöd för klimat- och sårbarhetsanalyser har använts och förmedlats både internt och externt för kartläggning av länets och myndighetens klimatförändringsrelaterade sårbarheter.

Klimatanpassningsperspektivet har löpande lyfts in i planprocessen genom att vi belyser risker för liv, hälsa och miljö kopplat till ras, skred, erosion, översvämningar och värmeböljor. Vidare har det lyfts in i myndighetens tillsynsverksamhet med utgångspunkt i den länsstyrelsegemensamma vägledningen ”Klimatanpassning i prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och förorenade områden”. Vi har även kopplat samman frågan om anpassning till ett förändrat klimat med vissa åtgärder inom översvämningsdirektivet samt till arbetet i Älvgruppen, som är knuten till Dalälvens flöden och dammsäkerhet. Arbetet kring den fysiska miljön har även lett till att flera nya kunskaps- och planeringsunderlag kring klimatanpassning tagits fram, exempelvis olika skikt i myndighetens webbGIS.

Samverkan har även initierats med andra uppdrag på Länsstyrelsen, exempelvis miljömålsarbetet, Agenda 2030 och arbetet med naturvård. Detta har lett till en att synergieffekter mellan uppdragen identifierats och stärkts.

Även mellan olika länsstyrelser sker regelbunden samverkan för att stärka klimatanpassningsarbetet. Dalarnas län ingår i länsstyrelsernas gemensamma Nordgrupp inom klimatanpassningsnätverket där flera möten anordnats samt två projekt startats upp. Dels ett projekt knutet till framtagande av kunskapsunderlag kring snö i ett framtida klimat och dels ett projekt kring rennäring i förändrat klimat.

Arbetsinsatserna har resulterat i kunskapshöjning i länet kring klimatförändringarnas påverkan, en tryggare fysisk miljö genom att klimatanpassningsaspekter tydligare lyfts in i planprocesserna samt att det är en del vid tillsyn av miljöfarlig verksamhet och Seveso. Insatserna bedöms även ha bidragit till att främja biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att resultatet är utmärkt. Bedömningen grundas på att Länsstyrelsen tydligt utvecklat arbetet med att samordna arbetet med klimatanpassning på regional nivå. Detta gäller internt såväl som externt, i arbetssätt och i de större strategiska angreppssätten samt i samverkan med flera olika parter.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

9. I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Länsstyrelsen verkar i vår verksamhet för att behovet av bostäder tillgodoses. Detta gör vi på flera olika sätt:

Vi gör det inom ramen för handläggningen enligt plan- och bygglagen, genom den arbetsmetod som vi använder. Där hanteras avvägningen av behovet av bostäder gentemot andra allmänna intressen i tidiga dialoger med kommunerna, internt genom brett remissförfarande och på ärendeberedningsmöten. I det sistnämnda forumet är kommunerna välkomna att presentera sina planer i tidiga skeden. Där verkar Länsstyrelsen genom att ge råd och stöd. Länsstyrelsens arbete med formell handläggning av fysiska planer enligt plan- och bygglagen har kompletterats med möjlighet till tidiga dialoger för att i ett tidigare planläggningsskede underlätta viktiga avvägningar. Detta har lett till att Länsstyrelsen överprövar färre planer. På Länsstyrelsens plan- och byggträffar hanteras samhällsplanerings- och byggfrågor utifrån aktuella behov, se även sida 15.

Vi gör det i handläggningen av överklagade bygglov och detaljplaner genom att vi prioriterar ärenden avseende byggnation av bostäder framför andra ärenden.

Vi gör det även genom att vi årligen tar fram planeringsunderlag gällande läget på bostadsmarknaden genom den årliga bostadsmarknadsanalysen, och den baserar sig på kommunerna bedömning kring bostadsförsörjningen. Vidare samråder kommunerna med Länsstyrelsen när de tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen, se även sida 16.

Även i arbetet för att underlätta byggande av bostäder på förorenade områden verkar vi i vår verksamhet för att behovet av bostäder tillgodoses, se även sida 83.

Länsstyrelsen ser utvecklingsmöjligheter avseende vårt regionala planeringsunderlag, som skulle kunna utvecklas och inbegripa fler områden inom till exempel den sociala dimensionen. Likaså skulle bostadsmarknadsanalysen i kombination med Länsstyrelsens tvärssektoriella arbete kunna utvecklas. Detta möjliggörs av uppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev för 2020.

Samlad bedömning av resultat

Vi bedömer att vi i vår verksamhet verkar för att behovet av bostäder tillgodoses. Vi utvecklar kontinuerligt våra arbetsmetoder för att ytterligare kunna verka för detta. Samtidigt ser vi att det i vår verksamhet finns ytterligare utvecklingspotential.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och har även tagit initiativ för miljöarbetets utveckling genom exempelvis förstärkta kopplingar till klimatanpassningsarbetet och samverkan inom Agenda 2030. Miljömålets genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen har stärkts genom både interna processer och externa samverkansprojekt. Den årliga regionala miljömålsuppföljningen fortsätter att utgöra ett viktigt underlag för det framtida miljöarbetet och Dalarnas åtgärdsprogram för miljömålen är en viktig plattform för detta arbete. Stöd till kommunerna har varit en central del i Länsstyrelsens löpande miljöarbete, i flertalet samverkansprojekt och inte minst i det regionala mål- och uppföljningsarbetet. Under året har en regional livsmedelsstrategi fastställts och en revidering av den regionala Energi- och klimatstrategin antagits. Dessa utgör viktiga ramverk för en regional hållbar utveckling. Arbetet har skett i bred samverkan med länets näringsliv, kommuner, myndigheter, utbildningsväsen, branschföreningar och andra organisationer.

Samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet

Det regionala mål- och uppföljningsarbetet samordnas av Länsstyrelsen. Årets regionala miljömålsuppföljning har involverat samtliga avdelningar vid Länsstyrelsen. I förankringsprocessen har även kommunerna inkluderats. Skogsstyrelsen har utöver sin uppföljning av Levande skogar även varit del av styrgruppen för miljöarbetet. Parallellt med miljömålsuppföljningen har höstens indikatoruppdatering löpt där Naturvårdsverkets nya Indikatorhanteringssystem (IHS) använts för första gången.

Miljömålsuppdragets interna organisering har förändrats i syfte att effektivisera arbetet. Ett första så kallat Miljömålsforum hölls på temat av resultatredovisningen av Dalarnas Åtgärdsprogramms uppföljning. Den nya styrgruppen tillsammans med ett antal samordnare vid Länsstyrelsen förde strategiska diskussioner kring programmets genomförande och utveckling. Även miljöledningsarbetet har utvecklats starkt och en ny hållbarhetsledning ska under det kommande året ta form.

Länsstyrelsens metod Trappan har varit viktig för att lyfta miljömålsarbetet och sätta det i en vidare kontext av hållbar utveckling. Läs mer på sidan 7. Länsstyrelsen har under året kommunicerat Sveriges miljömål och den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i olika sammanhang, exempelvis genom medverkan i Avesta kommuns årliga hållbarhetskonferens.

Miljömålens koppling till klimatanpassningsarbetet har under årets stärkts genom god intern samverkan och samarbete mellan Länsstyrelsens berörda enheter. Läs mer på sidan 51. Genom samarbetet har bland annat samverkansprojekt inom naturvård initierats med stora vinningar för flera uppdrag.

Utveckling, samordning och genomförande av regionala åtgärdsprogram

En annan viktig del av Länsstyrelsens löpande miljöarbete är att verka för att Generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås genom samordning, genomförande och utveckling av olika regionala åtgärdsprogram. Verksamheten har en stor bredd och är väl förankrad i länet. Det rör sig om prövning och tillsyn, stöd, ersättningar och projekt för näringslivsutveckling och miljö, men även om nätverksstyrning, kunskapsunderlag och stöttning till länets kommuner genom vägledning och granskning.

Under året har en första komplett uppföljning av Dalarnas åtgärdsprogram för miljömålen genomförts. Resultatredovisningen visar att av de 208 åtgärderna i programmet har över 80 procent en positiv status, det vill säga åtgärderna är genomförda eller pågående. Programmet, som spänner över 14 sektorer eller sektorsövergripande områden i länet, utgör en plattform för ett regionalt miljöarbete i bred samverkan. Många viktiga aktörer i länet, såsom ByggDialog Dalarna, Dala VA, Dala Avfall och Skogsstyrelsen, var även direkt medverkande i uppföljningen som i år gjordes i den länsstyrelsegemensamma digitala plattformen Åtgärdswebben. Resultatet sammanställdes i en uttömmande redovisning som varit underlag för strategiska diskussioner kring det fortsatta miljöarbetet (Miljömålsforum). Inom flera sektorer ses en god utveckling i länet, inte minst i arbetet med avfall och avfallsförebyggande liksom hållbar offentlig upphandling har det gjorts mycket i nära samverkan med kommunerna. Flera åtgärder inom sektorn Transporter går framåt, bland annat kring omställningen av kommunernas fordonsflottor och transportsnål fysisk planering. Flertalet åtgärder i åtgärdsprogrammet är kopplade till handlingsplanen för Grön infrastruktur där samtliga projekt som Länsstyrelsen har åtagit sig nu är planerade och påbörjade.

Stödjande av kommunernas miljömålsarbete

Kommunernas miljöstrategiska nätverk drivs av Länsstyrelsen och är en viktig del i att stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen. I år hölls två träffar i syfte att sprida kunskap, goda exempel och erfarenheter. För varje möte valdes teman tillsammans med kommunerna som gavs särskilt fokus. Avfall och avfallsförebyggande var ett sådant tema där även DalaAvfall deltog och berättade mer om den regionala avfallsplanegrupp som bildats tillsammans med Länsstyrelsen för att stödja kommunernas avfallsplanering. Arbetet med omställningen av kommunernas fordonsflotta har också följts i gruppen. Hedemora kommuns nya styrmodell

och samtliga kommuners arbete med Agenda 2030 har belysts för att finna och dela goda exempel på hållbar verksamhetsutveckling. Den regionala Energi- och klimatstrategin har reviderats under året och förankrats i det Miljöstrategiska nätverket. Genomförandefasen av strategin syftar bland annat till att i bred samverkan formulera färdplaner som bidrar till utsläppsminskningar i länet. Läs mer på sidan 51. En mer detaljerad beskrivning av Länsstyrelsens stöd med underlag till kommunernas miljöarbete finns i den regionala årliga miljömålsuppföljningen 2019 för Dalarnas län samt i Dalarnas Åtgärdsprogram för miljömålen där ett stort antal åtgärder riktar sig till kommunerna i detta syfte.

Verkan för miljömålen genomslag i regional samhällsplanering och regionalt tillväxtarbete

Inom flera områden, såsom avfall, vattenförvaltning och offentlig upphandling, har miljö kvalitetsmålet och Generationsmålet fått ökat genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet. Under året har flertalet projekt startats med tydliga miljö hållbarhetsaspekter, läs mer på s. 19 och 20. Exempelvis så drivs projektet Hållbar samhällsplanering av Länsstyrelsen i bred samverkan med länets aktörer och väntas mynna ut i en gemensam ”Dalanivå” för vilka krav som ställs på hänsyn till miljö-, energi- och klimataspekter i samhällsplaneringen, läs mer på sida 16. Projektet Hela Dalarna cyklar 2.0. Läs mer på sidan 21. Projektet stöttar kommunernas framtagande av cykelplaner för en mer transportsnål fysisk planering. En seminariedag på temat Cirkulär ekonomi hölls i bred samverkan med näringslivet för att belysa hur vi genom resurseffektivitet kan minska avfallet och öka värdet på våra produkter, material och resurser. Ett annat exempel är projektet Återbruk i den offentliga affären, som syftar till att skärpa miljökraven och öka efterfrågan på återbruk i upphandlingar. Under året har även en regional livsmedelsstrategi arbetats fram i samverkan mellan Region Dalarna, LRF och Länsstyrelsen. Målsättningen är att öka länets livsmedelsproduktion med hållbara metoder och därmed bidra till minskad import och relaterad miljö- och klimatpåverkan liksom till ökad sysselsättning och hälsosamma livsmedel. Arbete med hälsofrämjande som drivkraft för miljömål och hållbar utveckling har också fortsatt och en seminariedag om detta har arrangerats av Länsstyrelsen och Region Dalarna.

Länsstyrelsegemensam miljömålssamverkan 2019

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) är samverkansorgan för det regionala miljömålsarbetet. RUS administreras via Länsstyrelsen i Dalarnas län. Arbetet i RUS redovisas i särskild ordning. Arbetet i RUS bidrar till Länsstyrelsens måluppfyllelse avseende länsstyrelseinstruktionens 6 §, miljöarbete. Under 2019 har arbetet i RUS bland annat innefattat fortsatt utveckling av den regionala uppföljningen av miljömålen, fortsatt översyn och etablering av indikatorer där miljömålssystemets nya kärnindikatorer har införts regionalt, stärkt arbete med myndighetssamverkan och smartare miljöinformation, användning av åtgärdswebb för miljömålen, medverkan i Miljömålsrådet, och organisationsutveckling och utveckling av ny webbplats och kommunikationsstrategi för RUS.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen verkar aktivt för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen fastställt nås och föreslår även åtgärder för miljöarbetets utveckling. Verksamheten genomförs i enlighet med länsstyrelseinstruktionens 6 § och innefattar samtliga strecksatser.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

När det gäller stöd till kommunerna samt säkerhetsskydd och utveckling av riskhantering och krisberedskapen regionalt, läs mer på sidan 28. När det gäller arbetet med civilt försvar och prioriterade områden, läs mer på sidan 73 och 74.

Ny strategi för samhällsstörningar och höjd beredskap i länet mm

Under 2019 har arbetet med att integrera krisberedskapen med civilt försvar förstärkts. Länets inriktnings- och samordningsfunktion ISF, som består av både ett regionalt krishanteringsråd och ett näringslivsråd, har setts över för att kunna hantera både krisberedskap och totalförvarsplanering.

Vår krishanteringsstrategi har reviderats och rådets 21 aktörer har skrivit under en ny strategi: "Strategi för samverkan och ledning vid samhällsstörningar och höjd beredskap i Dalarnas län". Den ställer högre krav på aktörerna nu jämfört med tidigare och omfattar förebyggande, förberedande och hanterande arbete vid både samhällsstörningar och höjd beredskap. I strategin finns ett regionalt mål att ha en god kunskap om vilka krav som ställs på oss i höjd beredskap och att arbeta i enlighet med nationella riktlinjer i vår totalförvarsplanering.

Länsstyrelsen har genomfört interna utbildningsinsatser där relevant information utifrån planeringsinriktningen (MSB) har delgetts. Vidare har ett arbete med krigsorganisation och krigsplaceringar gjorts där samtliga chefer vid myndigheten har fått information och handledning i prioritering av verksamhet och tillkommande uppgifter enligt lagstiftningen och i bemanning av krigsorganisationen.

Länsstyrelsens insynsråd samt Dalarnas samhällsråd har uppdaterats om planeringsläget i länet för totalförsvaret. I arbetet med totalförvarsplaneringen har Länsstyrelsen vidtagit de åtgärder som behövs för att rådet ska ha rätta säkerhetsmässiga förutsättningar för att diskutera dessa frågor med bland andra Försvarsmakten.

Ordinarie veckovisa samverkanskonferenser sker varje vecka via Rakel då länets aktörers TiB-funktioner kort stämmer av läget i länet. Samverkanskonferenserna leds av Länsstyrelsens TiB (tjänsteman i beredskap).

Vi har också deltagit i MSBs pilotprojekt kring nationell lägesbild samt i det projekt som SMHI skapat för konsekvensbaserade vädervarningar. Vidare har vi aktivt arbetat i den Bergslagengemensamma satsningen SLC, en samhällsgemensam ledningscentral där Örebro, Värmland och Dalarna ingår. Detta arbete har delvis fokus på

räddningstjänstssamverkan men även på samverkan i stort över länen. Länsstyrelsen deltar i både styrgrupp och arbetsgrupper.

Gränsräddningsråd och arbete i Nordsam

Läs mer om detta sidan 26 och 27.

Övningar stärker vår förmåga

Länsstyrelsen anordnade en regional samverkansövning för totalförsvaret ”När kriget kommer till Insjön”, läs mer på sidan 73 och 74. Ytterligare övningar och utbildningar har genomförts under året, läs mer på sidan 26.

Fördjupat regionalt arbete inom civilt försvar

Länsstyrelsen har under året deltagit i MSBs referensgrupp för de vägledningar i krigsorganisation och krigsplaceringar som tagits fram för kommuner och landsting/regioner.

Risk- och beredskapshänsyn i samhällsplaneringen

Samtliga kommunala detalj- och översiktsplaner, där samråd sker med Länsstyrelsen, granskas även utifrån perspektiven människors hälsa, risker och totalförvarsintressen. Normerande för riskvärderingen är de regionala vägledningar som Länsstyrelsen tagit fram tillsammans med kommunerna i länet. Tillkommande information från Försvarsmakten under året när det exempelvis gäller behoven av att bevara och utveckla befintliga skjutfält i länet har tagits med i dialogerna med kommunerna. Sammantaget har detta lett till att riskhänsynen och hänsynen till Försvarsmaktens behov stärkts i kommunernas samhällsplanering under året.

Vi har under året ökat förmågan för säker samverkan med länets aktörer inför och vid höjd beredskap. Kommunerna och regionen har fått en ökad förståelse och förmåga i säker dokumenthantering kring säkerhetskänsliga uppgifter och överföring av säkerhetsskyddsklassad information.

Under åren 2018 och 2019 har Länsstyrelsen deltagit med utsedd expert i den parlamentariska utredningen Förbättrat skydd för totalförsvaret SOU 2019:34 samt i utredningen om totalförsvarets försörjningstrygghet, dir.2018:64.

Samlad bedömning av resultat

Som geografiskt områdesansvarig myndighet har vi i vår verksamhet bidragit till att minska sårbarheten i samhället, bevakat att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt fortsatt att utveckla en god förmåga att hantera våra uppgifter i fredstida krissituationer och höjd beredskap. Under året har intensifierat och utökat arbetet inom geografiskt områdesansvar, både kopplat till fredstida händelser men även i relation till arbetet med totalförsvaret. Det har vi bland annat gjort genom de åtgärder som återfinns ovan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Övrig verksamhet

Enligt 1 kap. 4 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska årsredovisningen avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för varför resterande verksamhetsområden, som inte anges i länsstyrelseinstruktionen, redovisas här.

Övrig förvaltning

Länsstyrelsen är en av sju koncentrationslänsstyrelser där ärenden inom övrig förvaltning från flera län finns samlade. Vi hanterar ärenden för Dalarna, Gävleborg, Värmland och Örebro län inom ärendegrupperna bevakningsföretag, bärgning i vatten, förordnande av begravningsombud, lönegarantier, medborgarskap – nordiska medborgare, nedsättning av medel, pantbanker, stiftelser och överförmyndartillsyn.

Vi har öppnat e-tjänster för konkursförvaltare/rekonstruktörer och lönegarantimottagare. Detta innebär kortare handläggningstider, bättre säkerhet och att mottagarna får sina pengar snabbare.

Resultatmått och resultatanalys – Övrig förvaltning

Antalet inkomna och beslutade ärenden samt beslutstakt under året är resultat som ger indikatorer på några av de viktigaste företeelserna i övrig förvaltning.

Övrig förvaltning (verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	4,8	3,7	5,0
Årsarbetskrafter kvinnor	9,3	10,6	10,8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	16 004	15 513	15 973
Antal ärenden, inkomna och upprättade	5 655	5 088	4 922
Antal beslutade ärenden	5 424	5 283	5 459
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	168	142	331
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	201 436	167 501	191 448
Beslutstakt	95,6%	103,8%	110,9%

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21). Detta gör att uppgifterna för år 2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för år 2017.

Antal inkomna och upprättade ärenden har ökat under år 2019 från tidigare år samtidigt som antalet årsarbetskrafter har minskat något sedan år 2017, med största minskningen till år 2018. Antal beslutade ärenden är trots det ungefär lika åren 2017 - 2019. Det är en jämnare fördelning i årsarbetskrafter mellan män och kvinnor år 2019 jämfört med år 2018.

I ärenden om förordnande av väktare inväntar Länsstyrelsen Säkerhetspolisens yttrande innan vi fattar vårt beslut, vilket påverkar handläggningstiderna.

Kostnader för lämnade bidrag och transfereringar ökade med 33,9 mkr vilket främst avser ökning i utbetalning av lönegarantier. Antal lönegarantimottagare ökade med 327 stycken jämfört med år 2018 och uppgick totalt till 2 259 stycken.

Samlad bedömning av resultat

Under 2019 har Länsstyrelsen parallellt med två uppdrag som valmyndighet, ombyggnation av lokaler och i ny organisation, genom rationalisering och utveckling av verksamheten samt samverkan med övriga länsstyrelser, i hög utsträckning nått de uppsatta mål och resultat som förväntas inom övrig förvaltning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Trafikföreskrifter

I verksamheten med trafikföreskrifter har Länsstyrelsen i Dalarnas län under 2019 på ett mer systematiskt sätt tillämpat förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. I vårt arbete har vi särskilt utvecklat vår systematik för dialog med remissinstanserna Polis, kommuner och Trafikverket, samt de sökande, exempelvis tävlingsarrangörerna.

När det gäller lokala trafikföreskrifter och sjötrafikföreskrifter har vi i samarbete med övriga länsstyrelser utvecklat ett gemensamt arbetssätt. Arbetssätten är nu bättre anpassade för att stämma överens med Regeringsformens 8 kap. genom så kallade normbeslut. Normbesluten innebär bland annat att lokala trafik- och sjötrafikföreskrifter inte är överklagningsbara.

Med anledning av införandet av den nya förvaltningslagen har länsstyrelserna enats om en ny rättslig hantering av trafikföreskrifter. Länsstyrelserna har tillsammans kommit fram till att vare sig enskilda eller myndigheter kan ansöka om att få frågan om behov av trafikföreskrifter prövad. Det är myndigheten som självständigt har att besluta om det finns anledning att inleda ett ärende. Detta kommer leda till en mer effektiv och rättssäker hantering av ärendegruppen. Länsstyrelserna har samverkat med andra myndigheter i frågan.

Vi har identifierat behovet av en djupare översyn avseende utvecklade rutiner av vår tillämpning av Transportstyrelsens föreskrifter kring tävling och uppvisning på väg, TSFS 2018:2 respektive 2012:28. Vi har under året börjat arbetet med denna utveckling som bland annat innebär att i föreskrifterna ställa krav på och förtydliga hur boende i anslutning till tävling på väg ska informeras.

Resultatmätt och resultatanalys – Trafikföreskrifter

Trafikföreskrifter (verksamhet 25*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,8	0,9	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,6	0,9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 057	1 207	957
Antal ärenden, inkomna och upprättade	174	205	173
Antal beslutade ärenden	127	188	166
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Beslutstakt	72,9%	91,7%	95,9%

Antalet inkomna och beslutade ärenden samt beslutstakt under året, är resultat som ger indikatorer på några av de viktigaste företeelserna inom trafikföreskrifter.

Förändringar i årsarbetskrafter beror på att flera personer delat på uppdraget. Personalförändringarna och personalomsättningen avspeglas i den lägre verksamhetskostnaden.

Beslutstakten har varit lägre under år 2019 jämfört med tidigare år. Personalförändringar, och personalomsättning under året bedöms bidra till en lägre beslutstakt. Förändringar i

organisation och vissa arbetssätt har genomförts och under 2020 förväntas beslutstakten påverkas positivt av dessa förändringar.

Samlad bedömning av resultat

Mot bakgrund av att vi utvecklat våra arbetssätt och inte har ärenden äldre än två år, är en samlad bedömning att resultatet är gott, även om vi ser behov av att öka antalet beslutade ärenden.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Rennäring och fjällförvaltning

Länsstyrelsen i Jämtlands län utför dessa uppgifter för Dalarnas län.

Resultatmått och resultatanalys – Rennäring och fjällförvaltning

Länsstyrelsen i Jämtlands län utför dessa uppgifter för Dalarnas län.

Rennäring och fjällförvaltning (verksamhet 61*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,0	0,0	0,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	0	1	0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	0	0	0
Antal beslutade ärenden	0	0	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
[Verksamhetens resultatindikator X]	-	-	-
[Verksamhetens resultatindikator Y]	-	-	-

Samlad bedömning av resultat

Ingen bedömning då arbetet sker vid Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har under året regelbundet samverkat med de regionala aktörerna Region Dalarna, förvaltningskommunerna Ludvika, Smedjebacken, Borlänge och Älvdalen, samt länsbiblioteket.

Det övergripande målet för vårt arbete med nationella minoriteter är att deras särskilda rättigheter ska belysas och beaktas i myndighetens arbete. För att systematiskt bedriva arbetet har vi tagit fram en ny handlingsplan. Den innehåller årlig information till alla medarbetare, med särskilt fokus på barns rättigheter och samrådsskyldighet, samt tolk/översättaravtal. Handlingsplanen baseras på lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, (LoNM) som tillförsäkrar nationella minoriteter särskilda rättigheter. Den är även ett uttryck för vår vilja att se till att de mänskliga rättigheterna respekteras i enlighet med den svenska grundlagen och våra internationella åtaganden samt att skyddet för de nationella minoriteternas rättigheter kontinuerligt förbättras.

Vi genomför externa samråd, främst med samer. Dessa sker genom direkta kontakter mellan Länsstyrelsen och länets sameby och gäller i huvudsak rennäringens toleransnivåer för skador av olika slag, samt frågor kring kultur och miljö. Ett resultat av vår samverkan är att FN-dagen den 24 oktober blev en länsövergripande temadag om nationella minoriteter. En broschyr om historia och kulturmiljö vid Ejran Sijte Idre Sameby har också tagits fram, se även s. Läs mer på sidan 77.

På vår hemsida finns information på samtliga minoritetsspråk.

Resultatmätt och resultatanalys – Nationella minoriteter

Vi har för att kunna systematiskt bedriva arbetet och för att kunna se resultat av våra insatser har vi en ny handlingsplan. Vi kan se att vårt arbete med nationella minoriteter beaktas i myndighetens arbete. Exempelvis inom ramen för Agenda 2030. Läs mer på sidan 70. Information om nationella minoriteter har diskuterats och likaså frågan om hur vi kan förbättra information och tillgänglighet enligt lagens intentioner. Ett annat exempel är att information om lagen om nationella minoriteter ingår i Länsstyrelsens introduktionsutbildning för nyanställda.

Nationella minoriteter (verksamhet 81*)¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	0,00	0,00	0,00
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	15	0	0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2	0	3
Antal beslutade ärenden	1	0	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Verksamhetens resultatindikator – Antal medverkande i 2019 års introduktionsutbildning	50	-	-

1) I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÄS 81*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Verksamhetensresultatsindikator är antal personer som medverkat i vår introduktionsutbildning och under 2019 har 50 personer deltagit. Antalet årsarbetskrafter är

noll, detta beror på att nedlagd tid redovisas under annan VÄS-kod, i första hand under VÄS 101.

Samlad bedömning av resultat

Vi bedömer att årets resultat är gott. Genom en ny handlingsplan för att systematiskt bedriva arbetet på myndigheten når vi det övergripande målet, att minoriteternas särskilda rättigheter ska belysas och beaktas i myndighetens arbete.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen har det nationella uppdraget gällande mänskliga rättigheter (MR). Från och med juli 2019 har Länsstyrelsen även det nationella Barnrättsuppdraget.

I det reguljära arbetet ansvarar Länsstyrelsen i Jönköping för verksamheten och Länsstyrelsen i Dalarnas län för förvaltning samt intern samordning av barnrättsuppdraget. Sammantaget omfattar arbetsuppgifterna handläggning av verksamhetsmedel, nätverksträffar för professionellt och kollegialt lärande, rådgivning för länsstyrelserna i komplexa frågor, till exempel statistiska metoder, analys, utveckling av verktyg, fördjupad dialog och samsyn med specialistmyndigheter och andra nyckelaktörer.

Länsstyrelsen hanterar verksamhetsstöd till övriga länsstyrelser inom MR och nu även barnrättsuppdraget. Inom båda nätverken finns inarbetade strukturer för utbildningar och träffar (MR-dagar). En referensgrupp med andra myndigheter träffas regelbundet. Även denna hanterar nu båda uppdragen.

Som en del av MR-uppdraget deltar vi på och stödjer arbetet under MR-dagarna. Exempel på insatser är ett sökverktyg med för MR-statistik, en strategi för systematisk och samordnad kommunikation, ett webb-seminarium om jämlika och jämställda samhällen samt verksamhetsanpassade metoder för kollegialt lärande. En studie om länsstyrelsernas regionala roll har också genomförts.

Inom uppdraget för barnets rättigheter har samordningen skapat en särskild arbetsgrupp och kunnat dra fördel av de resurser som redan upparbetas inom MR-uppdraget, både nationellt och regionalt. Det gäller till exempel metodstödet, MR-statistiken, referensgruppen och de regionala stödstrukturerna.

Resultatmått och resultatanalys – Mänskliga rättigheter

Som en del av MR-uppdraget deltar vi på och stödjer arbetet under MR-dagarna. Exempel på insatser är ett sökverktyg med för MR-statistik, en strategi för systematisk och samordnad kommunikation, ett webb-seminarium om jämlika och jämställda samhällen samt verksamhetsanpassade metoder för kollegialt lärande. En studie om länsstyrelsernas regionala roll har också genomförts.

Inom uppdraget för barnets rättigheter har samordningen skapat en särskild arbetsgrupp och kunnat dra fördel av de resurser som redan upparbetas inom MR-uppdraget, både nationellt och regionalt. Det gäller till exempel metodstödet, MR-statistiken, referensgruppen och de regionala stödstrukturerna.

Mänskliga rättigheter (verksamhet 82*)¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,53	0,58	0,25
Årsarbetskrafter kvinnor	1,49	1,56	2,08
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 396	2 841	4 763
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15	17	15
Antal beslutade ärenden	7	13	9
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	3	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	7 277	6 969	5 206
Verksamhetens resultatindikator - Totalt förbrukat verksamhetsstöd i % av tilldelat anslag för 2018.	98,5%	-	-

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*) tillsammans med volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast mänskliga rättigheter (VÄS 82*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Årsarbetskraften under 2019 är på samma nivå som 2018. Verksamhetskostnaderna har minskat (-445tkr) och det beror på att vi inte behövt använda så mycket externa resurser som föregående år. Vi ser detta som ett resultat av en bra samverkan mellan länsstyrelser då vi kan nyttja egna resurser i stället för externa. Detta utan att det påverkat resultatet av vårt arbete.

Samlad bedömning av resultat

Vi har tillsammans med Länsstyrelsen i Jönköpings län lett arbetet inom Mänskliga Rättigheter. Vi har medverkat och bidragit till samtliga nationella nätverksträffar, referensgruppsmöten och sittningar med departementet. Vi gör därför bedömningen att resultatet är utmärkt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Finansdepartementet

Återrapporteringskrav 1.1 Arbetsmiljön i staten

1.1 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Under året har Länsstyrelsen arbetat med en rad insatser. Vi har även arbetat fram en långsiktig strategi för att stärka arbetsmiljön samt minska sjukfrånvaron.

Alla Länsstyrelsens avdelningar arbetar med det så kallade "OSA-spelet". Spelet utgår från Arbetsmiljöverkets riktlinjer för att förebygga och hantera ohälsa, arbetsbelastning och kränkande särbehandling. Konceptet uppfyller Arbetsmiljöverkets AFS 2015:4 och ligger i linje med systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).

Under året har det interna arbetet mot trakasserier och sexuella trakasserier förstärkts och utvecklats. Under första kvartalet genomförde samtliga medarbetare och chefer på webbutbildningen "Ett Dalarna och Sverige för alla". Utbildningen fokuserar på inkluderande bemötande och kompetensutvecklar deltagaren i områden som härskartekniker, icke-diskriminering, maktssystem och normer. Som en led i samma arbete reviderades Länsstyrelsens interna handlingsplan mot trakasserier och kränkande särbehandling. En workshop genomfördes för chefer och skyddsombud i syfte att öka kunskapen om trakasserier, sexuella trakasserier, bemötande, rutiner och tillvägagångssätt.

Vi har genomfört en medarbetarundersökning för att mäta medarbetarnas välmående. Vår ambition är att återkommande genomföra mindre medarbetarundersökningar. Resultatet av dessa blir en del av vårt kontinuerliga arbete tillsammans med medarbetarna för att förbättra arbetsmiljön.

Länsstyrelsen har under 2019 valt att införa IA-systemet (informationssystem om arbetsmiljö). Systemet är utvecklat av AFA försäkringar för att på ett enkelt sätt hantera avvikelser inom arbetsmiljöområdet. Samtliga myndighetens chefer och skyddsombud ska få utbildning i systemet under 2020.

En HR-strategi för perioden 2020–2022 är framtagen. Målen och aktiviteterna i strategin syftar bland annat till att vi ska ha en långsiktig, effektiv och ändamålsenlig strategi för hälsa och friskvård. I strategin ingår bland annat en planering för en återkommande partsgemensam arbetsmiljöutbildning, reviderad kravställning gentemot företagshälsovården med större fokus på proaktiva åtgärder.

Länsstyrelsen har under lång tid haft bristfälliga lokaler. Efter dialog med vår hyresvärd påbörjade denne 2018 en ombyggnation av våra lokaler i Falun. Denna pågick under 2019 och beräknas vara klar i början av 2020. Målsättningen med ombyggnationen är att uppnå ändamålsenliga och moderna lokaler som i sin tur påverkar arbetsmiljön i på ett positivt sätt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har vidtagit åtgärder för att stärka arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron inom myndigheten.

Vi har även planerat för en långsiktig strategisk inriktning med fokus på kompetensutveckling av chefer inom arbetsmiljöområdet, modern incidentrapportering, mätning av medarbetarnas mående samt förbättring av den fysiska arbetsmiljön.

Därmed bedömer vi att vi har gjort bra insatser för att nå en god arbetsmiljö och minska sjukfrånvaron.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.2 Agenda 2030

1.2 För att regeringen ska kunna redovisa hur Sverige genomför Agenda 2030 behöver information inhämtas från berörda myndigheter. Länsstyrelserna ska därför redovisa i vilken utsträckning som deras verksamhet har bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030. Redovisningen ska lämnas i årsredovisningen. Därutöver ska en särskild redovisning lämnas till Statskontoret senast den 14 januari 2020.

Länsstyrelserna har tagit ett samlat grepp om att implementera och verka för att nå de globala målen, och sedan hösten 2017 finns ett nationellt länsstyrelsegemensamt arbete kring Agenda 2030. Under 2018 utvecklades och förtydligades arbetet, och under 2019 togs en verksamhetsplan fram.

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt regeringsuppdrag och fylla rollen som regional huvudaktör i arbetet med de globala målen.

Länsstyrelsens arbete bidrar på många olika sätt till att målen i Agenda 2030 nås. Aktiviteter har gemensamt anordnats utifrån den handlingsplan som lades fast inför året, bland annat kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte, omvärldsbevakning och externa dialoger. Andra exempel på aktiviteter är en inspirationsdag, tematiska möten utifrån regeringens handlingsplan, nyhetsbrev och en samarbetsyta, Samverkan har skett med andra aktörer, såsom FN-förbundet, Statskontoret, SCB och RKA.

Metoden Trappan

Länsstyrelsen arbetar sedan 2018 enligt en metod för tvärsektoriellt arbete som heter Trappan. Syftet med metoden är att, i konkreta handlingar, integrera målen i Agenda 2030 i våra kontakter med olika aktörer i länet och i våra uppdrag. Användningen har successivt ökat för att nu omfatta för Agenda 2030 som helhet. Metoden har hjälpt oss att synliggöra både målen och hur våra uppdrag kopplar mot dessa. Exempel på hur metoden har bidragit till att uppnå målen för verksamheten, läs mer på sidan 46, 54 och 65.

Trappan består av tre steg: grundläggande förståelse, inventera och identifiera samband samt genomförande och uppföljning. Under 2019 har samtliga enheter genomfört steg 2 i enhetsvisa workshops. Dessa har inletts med information och diskussioner med fokus på mål 10 och 13 och de uppdrag som Länsstyrelsen har inom områdena tillgänglighet, barnrätt och klimatanpassning. Det är områden där vi ser utmaningar både internt och externt. Även mål 16 har varit centralt, utifrån tjänstemannarollen och den statliga värdegrunden. Det har handlat om samspelet mellan de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna och hur de måste samverka för att nå de globala målen. I mindre grupper har enheterna arbetat med frågor kring vad vi gör idag i vår verksamhet som har bäring på Agenda 2030, hur kan vi bidra ytterligare och hur ska arbetet genomföras. Resultatet är konkreta förslag, som följs upp av processledaren och enhetscheferna.

Resultatbedömning

Effekter av det länsstyrelsegemensamma arbetet har varit fördjupad kunskap om de globala målens koppling till Länsstyrelsens verksamhet, spridning av goda exempel och metoder länsstyrelserna emellan och en bättre omvärldsbevakning. Den nationella samordningen har även bidragit till att länsstyrelserna på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer, liksom till ökat samspel mellan de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Detta har bidragit till att Länsstyrelsens verksamhet bidrar till att uppnå målen i Agenda 2030.

Metoden Trappan har bidragit till att vi vår verksamhet skapat mycket goda förutsättningar för att bidra till att målen i Agenda 2030 uppnås.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.3 Digitaliseringsarbetet

1.3 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering av den offentliga förvaltningen: en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten, och i den för länsstyrelserna gemensamma digitala strategin.

Länsstyrelserna har tillsammans arbetat vidare med digitalisering i ett antal olika utvecklingsinitiativ. Samverkan tar avstamp i den gemensamma digitala strategin. Under hösten har ett länsövergripande program för nationell digital samordning startats. Syftet är att få till en samlad styrning av nationella utvecklingsprojekt för att skapa en nödvändig förflyttning i enlighet med strategin.

Under året har följande projekt avslutats där alla länsstyrelser bidrar till ökad kvalitet och enhetlig hantering:

- Nikita, ett nytt handläggarstöd för tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet.
- Lönegaranti, ett nytt handläggarstöd som även inkluderar e-tjänster.
- Svenska fiskekartan, som bland annat ska underlätta för länsstyrelsernas myndighetsutövning, ärendehantering och möjlighet att hålla ett uppdaterat register över fiskevårdsområdesföreningar inom länet.

Även programmet för nationell digital samordning har en rad pågående projekt. Ett av dem är ett pilotprojekt inom robotiserad processautomation. Här inför man en plattform för robotisering med två pilottester från verksamheten. Ett annat projekt ska genomföra utbildningsinsatser för att höja kompetensen kring digitaliseringens möjligheter plan- och byggprocessen och sker i samverkan med bland annat Lantmäteriet. Det syftar bland annat till att öka länsstyrelsernas förmåga att tillgängliggöra data. Pilotprojektet Digitaliserad samverkan med kommunerna är ett projekt som syftar till en effektivare planprocess. Utöver dessa projekt, ska en digital tjänst utvecklas tillsammans med kommunerna för att förbättra samspelet mellan kommuner och Länsstyrelsen.

Resultatbedömning

Resultatet av Länsstyrelsens arbete för digitalisering är en ökad tillgänglighet av vissa tjänster och data för allmänhet, offentliga och privata aktörer. Det länsstyrelsegemensamma arbetet inneburit en naturlig spridning av goda exempel och metoder länsstyrelserna emellan och en bättre omvärldsbevakning. Den nationella samordningen har även bidragit till att länsstyrelserna på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer. För mer information kring e-tjänster inom lönegarantier, läs mer på sida 60.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Justitiedepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från justitiedepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Uppdrag 3.4 Beredskapsplanering för civilt försvar

3.4. Länsstyrelserna ska redovisa vidtagna åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Återrapporteringen ska utgöra en del av den redovisning som länsstyrelserna ska göra i enlighet med regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK). En kopia av återrapporteringen ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

En redovisning har lämnats in till MSB 31 oktober år 2019.

Stora delar av rapporteringen innehåller känsliga uppgifter och Länsstyrelsens huvudsakliga beredskapsplanering för civilt försvar och stöd i kommunerna kan återfinnas på sidorna 26, och 74.

Resultatbedömning

Uppdraget inom civilt försvar är omfattande och komplext och ställer stora utmaningar på hela samhället. Länsstyrelsen som högsta civila totalförsvarsmyndighet ska dels leda arbetet regionalt kopplat till de civila aktörerna och dels stötta kommunerna kopplat till bland annat kommunöverenskommelsen. Vi bedömer att vi tagit stora steg i den utvecklingen under 2019 men att ett omfattande och långsiktigt arbete återstår.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Uppdrag 3.5 Prioriterade områden i arbetet med civilt försvar

3.5. Länsstyrelserna ska i arbetet med civilt försvar särskilt prioritera följande områden:

planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster,

stärkta arbetsformer, inklusive utrustning och tekniska system, för samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,

planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats, och

ett utvecklat samarbete med näringslivet.

Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas som en del av redovisningen enligt regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK).

Stärkt planering för stöd till Försvarsmakten

En ny strategi för samhällsstörningar och höjd beredskap i länet har tagits fram under år 2019, läs mer på sidan 58.

Länsstyrelsen anordnade en regional samverkansövning för totalförsvaret ”När kriget kommer till Insjön”. Bland de deltagande aktörerna fanns alla kommuner, länets inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), representanter från näringslivet, Region Dalarna, frivilligorganisationer, Försvarsmakten, Polisen och Svenska kyrkan. Övningen inkluderade bland annat hur det civila försvarets aktörer kan samverka med och stödja Försvarsmakten vid höjd beredskap, blockad och väpnat angrepp mot landet. Övningens syfte var också att underlätta deltagande i TFÖ2020.

Inom ramen för TFÖ 2020 har övningsaktivitet 2 genomförts på Länsstyrelsen under hösten. Personal med olika kompetenser har deltagit. Kommunerna i länet kommer att övas med stöd av Länsstyrelsen under början av 2020.

Inom ramen för Försvarsmaktens ledningsövning (LÖ19) har representanter från Försvarsmakten och Länsstyrelsen delat skarp information och diskuterat stöd inom olika områden, samverkansbehov, delning av lägesbilder och respektive organisations uppgifter vid höjd beredskap.

Under året har vi inom ramen för Högre regional grundsyn utökat samarbetat inom mellersta militärregionen (MMR) och över länsgränserna. Länsstyrelsen har tagit del av Försvarsmaktens grundoperationsplanering och ett gemensamt arbete med att identifiera militära och civila skyddsvärden pågår. Länsstyrelserna i militärregionen har även skapat ett eget forum för att träffas och utbyta erfarenheter. Utöver detta träffas länsstyrelsernas nationella totalförsvarsnätverk fyra gånger per år, där frågor kring civila försvarets stöd till Försvarsmakten diskuterats och samordnas.

På begäran av Försvarsmakten i MMR har Länsstyrelsen bjudit in högre befattningshavare inom verksamheter av särskild militär betydelse i länet, för delgivning av MMRs hotbild och grundoperationsplanering för området. Försvarsmakten har kommunicerat sin

behovsbild av det civila försvarets stöd och dialog kring detta har startat mellan aktörerna och Försvarsmakten.

Förberedelserna och resultatet av den regionala samverkanskurs över landsgräns till Norge som genomförts, läs mer på sidan 26, har delgivits Försvarsmakten. Försvarsmakten har också deltagit vid det senaste Gränsräddningsrådets möte i juni och även vid möten med styrgruppen för Gränsräddningsrådet.

Samverkan med frivilligorganisationer

Länsstyrelsen har inventerat förekomsten av och engagemanget hos de frivilliga försvarsorganisationerna i länet. Flera aktörer har uttryckt behov av att hitta en gemensam målbild som kan sammanföra de olika organisationerna samt utöka kontaktytan gentemot länets samhällsaktörer. Efter inventeringen har Länsstyrelsen fört dialog med kommunerna om deras respektive behov och sammanfört dem med de olika frivilligaktörerna. Länsstyrelsen har också sett över det interna behovet av frivilliga förstärkningsresurser kopplat till stabstrukturen och behov vid samhällsstörningar samt krigsorganisationen.

Stärkta arbetsformer för robusthet och tekniska system

Länsstyrelsen har under året ökat förmågan för säker samverkan med länets aktörer inför och vid höjd beredskap. Kommunerna och regionen har fått en ökad förståelse och förmåga i säker dokumenthantering kring säkerhetskänsliga uppgifter och överföring av säkerhetsskyddsklassad information. Införandet av ett nytt signalskyddssystem för länets aktörer möjliggör att vi kan kommunicera skyddat med kommuner och regioner.

Länsstyrelsen har ökat förmågan hos kommuner och regionen inom informationssäkerhet, säkerhetsskydd och säker informationsöverföring genom workshops, information och utbildningar. Dessutom har Länsstyrelsen ökat säkerhetsmedvetandet för egen personal, främst inom fysisk säkerhet, genom informationsinsatser och förstärkt inpasseringssystem.

För att öka vår förmåga att kommunicera skyddat tillsammans med våra kommuner och regionen har ett signalskyddssystem (Signe) arbetats fram gemensamt av länsstyrelserna. Detta har tilldelats länsstyrelser, kommuner och regioner. Se mer om Signe här nedan.

Informationssäkerhet, signalskydd och säkerhetsskydd

För att skapa en god administrativ säkerhet har vi utbildat egen personal i spetskompetens inom signalskydd och dokumenthantering kopplat till säkerhetsskyddsklassificerade handlingar. Inom ramen för totalförsvarsplaneringen har vi ökat säkerhetsmedvetandet för all personal genom informationsinsatser. Vi har även förstärkt inpasseringssystem samt genom gett grundläggande kunskap om informationssäkerhet och fysisk säkerhet. En särskild satsning på enhetschefer har också genomförts då dialog inom säkerhetsskydd och analyser av känsliga uppgifter och områden skett.

Införandet av signalskyddssystemet Signe innebär att vi ansvarar för att genomföra utbildning och kontroll av kommunernas signalskydd och säkerhetsskydd. Med denna nya uppgift är vi ansvarig signalskyddschef åt kommunerna, som är en del av vår

signalskyddsorganisation. För att lösa uppgifterna har vi under året utbildat egen utbildningspersonal i Signe, däribland signalskyddslärare och signalskyddschef.

Vi har ökat förmågan hos kommuner och regionen inom informationssäkerhet, säkerhetsskydd och säker informationsöverföring genom workshops, information och utbildningar. För att stärka säkerhetsskyddet i länet, har Länsstyrelsen genomfört utbildning för kommuner och regionen i att genomföra säkerhetsskyddsanalys enligt Säkerhetspolisens modell. Detta gjordes i workshopform genom att analysera EU-valet samt TFÖ 2020. Regional övningsledning för TFÖ 2020 har genomfört en särskild säkerhetsskyddsbedömning för övningen.

Utökad planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats

Länsstyrelsen har under året påbörjat arbetet med en förutbestämd alternativ ledningsplats med goda möjligheter att leda. I detta har även ingått att undersöka möjligheter att nyttja IT-avdelningens tjänster.

Länsstyrelsen har tagit fram en översiktlig plan för att snabbt kunna identifiera lokaler och vilken utrustning som behöver tas med om vår stab behöver utlokalisera sig för att bättre kunna samordna en händelse. Länsstyrelserna gemensamt har också tagit fram ett utrustningspaket för mobila ledningsplatser.

Utvecklat samarbete med näringslivet

Länets näringslivsråd som utgör en del av ISF i länet, har under året uppdaterats och stärkts via utbildning, information och övning. Läs mer på sidan 58.

Länsstyrelsen har deltagit på möten hos olika aktörer inom länets krisorganisation för att informera om krisberedskapssystemet, den nya strategin samt totalförvarsplaneringen och de gemensamma övningar och utbildningar som genomförts under året. Länsstyrelsen har haft en expert i utredningen Totalförsvarets försörjningstrygghet, dir. 2018:64.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har inom alla berörda områden uppfyllt målbilden. Vår bedömning är att vi har en mycket god och väl utvecklad samverkan med näringslivet sedan flera år tillbaka och att denna samverkan fördjupas kontinuerligt. Den nya strategin för samverkan och ledning i länet har inneburit att samverkan med både privata och offentliga aktörer har tagit ett stort steg framåt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Kulturdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från kulturdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen

1.5 Länsstyrelserna ska redovisa hur kulturmiljöarbetet och arbetet för att uppnå de nationella kulturmiljömålen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) har genomförts och utvecklats.

Samverkan

Länsstyrelsen arbetar brett med kulturmiljöfrågor. Länsstyrelsens insatser handlar bland annat om att ge information, ta fram kunskapsunderlag och öka tillgängligheten. En förutsättning för ett framgångsrikt arbete inom kulturmiljöområdet är samverkan med såväl externa som interna aktörer. Det gäller såväl i det förebyggande som det vårdande arbetet. Vi har god samverkan med våra samarbetspartners. Samarbetspartners är ofta kopplade till aktuella kulturmiljöer, som fastighetsägare, kommuner, hembygdsföreningar eller företag. Dessa får en dubbel roll, dels som aktörer i kulturmiljöprojekt och dels som förvaltare och/eller kunskapsbärare. Viktiga regionala samarbetspartners är Dalarnas museum och Region Dalarna.

Länsstyrelsens omorganisation 2018 har under 2019 lett till ett närmare samarbete mellan olika sakområden. Det har även lett till en bättre integration av kulturmiljöfrågor inom bland annat områdena miljö, vatten och samhällsplanering. Kulturmiljöhandläggare deltar i handläggning av exempelvis överklagade bygglov som berör skyddade eller särskilt utpekade kulturmiljöer, planerade vattenvårdsåtgärder, restaureringar av vattendrag och miljöbalksärenden gällande täkter, ledningskoncessioner och naturreservat. I naturvårdshandläggningen finns dessutom en särskild kulturmiljökompetens som hanterar kulturmiljöaspekter vid reservatsbildningar och i arbetet med grön infrastruktur. Kulturmiljövärden utgör en del av Länsstyrelsens samlade bedömning av kommunernas fysiska planering och ingår också i Länsstyrelsens rådgivning till kommunerna.

Dalarnas arkitekturråd

Dalarnas arkitekturråd är ett nära samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Dalarna, Byggdialog Dalarna (med representation från länets kommuner), Svensk Form och Dalarnas museum. Rådet är ett aktivt forum för inspiration, samtal och öppna seminarier om gestaltungsfrågor framförallt inom samhällsplaneringen. Frågorna har under 2019 fått en extra tyngd i och med den nya statliga arkitektur- och gestaltungspolitiken. De befintliga bebyggelsemiljöerna och de särskilt utpekade kulturmiljöerna har fått en stor betydelse i rådets verksamhet under året. Se även sida 16.

Bidragsmedlen

Kulturmiljövårdsmedlen (KMV) och den Kyrkoantikvariska ersättningen (KAE) är av stor strategisk betydelse för kulturmiljöarbetet och dess måluppfyllelse. Dessa nyttjas till största delen för att skydda, bevara och tillgängliggöra skyddade miljöer och i synnerhet byggnadsminnen, men de används även för att påverka och bedriva ett offensivt kulturmiljöarbete. Exempel se nedan och sida 24 och 25.

Arbetet med information och kunskapsspridning

En flerårig satsning i länet för att förbättra hänsynen för kulturmiljöer i skogsbruket har varit att bedriva och stödja utbildningar om forn- och kulturlämningar till skogsägare och verksamma inom skogsbruket. Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Dalarnas museum har genomfört två utbildningstillfällen där framförallt bedömningar av forn- och kulturlämningar och utmärkningar i fält prioriterats. Genom samarbetet med Skogsstyrelsen genomfördes även en utbildningsdag för gymnasielever och blivande skogsmaskinförare vid Älvdalens utbildningscentrum. Dessa utbildningsinsatser ger positiva effekter när det gäller kulturhänsynen i skogsbruket.

En särskild flerårig och strategisk insats har varit arbetet med byggnadsminnesutredningar för att uppmärksamma och skydda särskilt värdefulla miljöer, karaktäristiska och/eller unika för länet. Länsstyrelsen har tagit beslut om tre nya byggnadsminnen under 2019, varav två är centrala för världsarvet Falun. Här är dialogen med fastighetsägarna av central betydelse för hur byggnadsmiljöerna ska kunna förvaltas och utvecklas. Ett stort arbete läggs därför på dialog och ekonomiska bidrag beviljas för att uppnå detta, se även sida 24.

Den digitala broschyren ”Bygga på landsbygden och i byar” vänder sig i första hand till allmänheten. Den uppmärksammar landskapets kulturmiljövärden och ska vara vägledande vid nybyggnad inom värdefulla by-miljöer i länet. Broschyren har tagits fram genom samarbete med Dalarnas museum, åtta kommuner och Länsstyrelsen. Den är också samfinansierad tillsammans med dessa aktörer.

Under 2019 har även en vandringsutställning med film och bildspel om timmerhusbyggande och timmerhuskulturen i länet färdigställts. Timmerhuskulturen är en särskilt utpekad kulturföreteelse som är mycket karaktäristisk för länet. Byggnadsmaterialet och tekniken är också ett historiskt framgångsrikt exempel på ett hållbart byggande. Utställningsmaterialet har producerats genom samverkan och samfinansiering mellan sex kommuner runt Siljan, Region Dalarna, Länsstyrelsen, Dalarnas museum och Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbund. En plattform har tagits fram för hur parterna ska kunna arbeta för gemensamma informationsinsatser för att tillgängliggöra och främja timmerhuskulturen.

Länsstyrelsen har genom kulturmiljövårdsbidrag möjliggjort att broschyren ”Ejran Sijte Idre sameby – historia och kulturmiljöer” kunnat tas fram 2019. Den är producerad av Gaaltije, sydsamiskt kulturcentrum och beskriver samebyns historia, levande och övergivna kulturmiljöer samt mötet mellan samer och turister.

Stöd till kommunerna

Kommunernas möjlighet att själva upprätthålla kulturmiljökompetens upplevs vara liten och ofta saknas aktuella kulturmiljövårdsprogram. Det försvårar för kommunerna att integrera kulturmiljöfrågor i såväl plan- som bygglovsfrågor. För att stödja kommunerna erbjuder Länsstyrelsen därför flera olika stöd för att ta fram kunskapsunderlag och utarbeta nya kulturmiljöprogram. Det inbegriper rådgivning om inriktning, metodval och genomförande, deltagande i styrgrupp samt ekonomiskt bidrag och dessutom en översyn av kommunens riksintressen. Leksands kommun har tack vare detta påbörjat ett arbete med att ta fram ett kommuntäckande kulturmiljöprogram som kommer att fortsätta under 2020. Länsstyrelsen för diskussioner med fyra andra kommuner om liknande program.

En workshop hölls under hösten i Sätters kommun om kulturmiljöns betydelse för kommunen och vad den kan bidra till. Här deltog kommunpolitiker och förvaltningschefer tillsammans med företrädare för Länsstyrelsen, Region Dalarna, Dalarnas museum och Visit Dalarna. Konceptet kommer under kommande år att erbjudas alla länets kommuner som saknar aktuella kulturmiljöprogram och kunskapsunderlag.

Kunskapsunderlag

Arkeologiska undersökningar ger viktiga nya kunskaper om äldre samhällsförhållanden. Under en följd av år har exploateringstrycket i Falun varit högt. Detta har resulterat i många arkeologiska undersökningar, där Länsstyrelsen genom val av undersökare och kravspecifikationer, styrt inriktning och omfattning för att få ut relevant ny kunskap på ett kostnadseffektivt sätt. Under året genomfördes bland annat en större stadsgrävning i kvarteret Posten i Falun, där allmänheten gavs möjlighet att följa både undersökningen och resultaten genom visningar och publiceringar i sociala medier.

Utvecklingsarbete med ett så kallat världsarvs-GIS för Falun har påbörjats under året på Länsstyrelsen. Syftet är att skapa en geografisk databas som samlar data från olika arkeologiska undersökningar och som kommunicerar med det nationella Kulturmiljöregistrets undersökningsdel. Tanken är att det ska bli ett handläggarstöd för Länsstyrelsen, men också användas för att tillgängliggöra resultat från arkeologiska undersökningar till allmänheten och forskare samt för vidareutveckling av kulturmiljöinformation.

En kulturhistorisk utredning har genomförts i två byar i Malung-Sälen kommun 2019. Den ingår i en förstudie för att ta fram kunskapsunderlag inför en eventuell omarrondering. Länsstyrelsen har sedan flera år en strategisk samverkan inom naturvårds- och landsbygdsfrågor tillsammans med Skogsstyrelsen och Lantmäteriet kring behovet av omarrondering, se även sida 101. En omarrondering påverkar inte bara det ekonomiska värdet på en fastighet utan också historiska gränser och andra värden i skogen. Därför har, förutom kulturmiljövärden, även naturvärden och sociala värden identifierats. Den kulturhistoriska utredningen genomfördes i nära dialog med markägare och hembygdsföreningen för att få information om men också förståelse för och delaktighet i det historiska landskapet.

Även Ärteråsens fäbodan i Rättviks kommun har varit föremål för en kulturhistorisk utredning under året för att ta ställning till om området är lämpligt att avsätta som

kulturresevat. Det omfattande fäbodbruket har under århundraden präglat skogslandskapen runt om i länet. Fäbodrar utgör idag en av de mest karaktäristiska kulturmiljöerna samtidigt som fäbodkulturen i hög grad speglar kvinnors historiska arbete och liv. Många fäbodmiljöer är idag klassade som riksintresse för kulturmiljövård och/eller som naturresevat, men Länsstyrelsen prövar även möjligheten att genom ett kulturresevat tillgängliggöra och, på ett pedagogiskt sätt, visa ett historiskt fäbodbruk.

Världsarvet Falun

Länsstyrelsen arbetar mycket med världsarvet Falun och dess unika miljöer. Arbetet består i att leda Världsarvsrådet med parterna Länsstyrelsen, Falu kommun, stiftelsen Stora Kopparberg, Dalarnas museum, Visit Dalarna, Högskolan Dalarna och Världsarvets vänner, samt delta i den exekutiva arbetsgruppen VÄX. Genom ärendehandläggning, kulturmiljöbidrag och i samhällsplaneringsfrågor verkar vi för, och utvecklar, världsarvets unika värden. Läs mer på sida 23. En särskild utmaning är stadsplanering och byggnationer inom stadsområdet i världsarvet då förändringstrycket är stort och många motstridiga intressen ska mötas. Länsstyrelsen ser därför särskilt positivt på den nationella strategin för världsarvsarbetet som Riksantikvarieämbetet utarbetat i samråd med bland annat länsstyrelserna, vilken stärker världsarvets värden och främjar det kommande världsarvsarbetet.

Länsstyrelsen har deltagit i arbetet och finansierat omgestaltningen av det så kallade Världsarvshuset vid Falu gruva. Syftet har varit att förbättra informationen om världsarvets olika delar i entrédelen. I olika teman kring eld, vatten, berg och skog får besökaren ta del av och ges förslag på besöksmål i världsarvets olika delar. Inom både gruvområdet och ett flertal andra miljöer inom världsarvet Falun har fornvård/landskapsvård bedrivits av Skogsstyrelsen, finansierat genom kulturmiljövårdsmedel. De största insatserna görs i och runt Falu gruva där de stora slagg- och gruvvarpsområdena är mycket viktiga för bilden av Falun som gammal gruvstad. Området har stor betydelse för förståelsen och upplevelsen av världsarvet. Bidrag har också utgått till stiftelsen Stora Kopparberget för arbetet med att rensa sly ur gruv- och slaggvarp i gruvområdet.

Natur- och kulturturism i industrimiljöer

Projektet ”Bruk 2.0, Natur- och kulturturism i Bergslagens industriella kulturarv” syftar till att finna hållbara samverkans- och utvecklingsmöjligheter mellan kulturentreprenörer, Visit Dalarna, Region Dalarna och Länsstyrelsen. De utvalda områdena med rika och historiskt betydelsefulla bergshistoriska miljöer är Världsarvet Faluns bergsmanslandskap, Silverringen i Sätters kommun samt Ekomuseum Husbyringen i Hedemora kommun. Arbetet har under året koncentrerats på val av utvecklingsområden, inventeringar av dessa samt återkommande kommunikation/workshops med berörda aktörer. Projektet omfattar även Västmanlands och Örebro län med intresseföreningen Bergslaget som huvudman.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen arbetar på bred front med kulturmiljöfrågor utifrån de nationella målen. Vi ser en stor styrka i de samarbeten som genereras, den mångfald av kulturmiljöer som berörs och de många och olikartade åtgärder som vidtas. Länsstyrelsens bedömning är att

kulturmiljöarbetet har genomförts i enlighet med kulturmiljömålen och att det gett ett mycket gott resultat som gör skillnad.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter

1.7 Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62) och icke-diskriminering belysts, analyserats och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Länsstyrelsen har i vår egen verksamhet belyst, analyserat och beaktat Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering. Länsstyrelsen har ett strukturerat och väl fungerande rättighetsbaserat arbete och arbete mot diskriminering, såväl internt som externt.

Vi har under året påbörjat ett visions- och värdegrundsarbete inom myndigheten där alla anställda medverkat. I det arbetet har vi utgått från den statliga värdegrunden samt genomfört en process där alla medverkat för att ta fram en vision för myndigheten. I de workshops som genomförts har många samtal förts gällande normer för bland annat mänskliga rättigheter och värdegrund utifrån vår verksamhet och hur de integreras. Arbetet bidrar till att mänskliga rättigheter och icke-diskriminering analyseras, beaktas och integreras i vår verksamhet.

Samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor

Vårt externa arbete redovisas under andra avsnitt, läs mer på sidan 67. Inom uppdragen hanterar vi verksamhetsstöd till samtliga länsstyrelser för regionala MR-insatser. Insatserna återrapporteras och sammanställs i den årliga rapporten till departementet.

Vi redovisar samarbeten med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunerna på kring jämställdhet på sidan 105x, tillgänglighetsarbetet läs mer på sidan 48 och om nationella minoriteter sidan 65 och arbetet med Agenda 2030 på sida 70. Andra exempel, läs mer på sidan 49 och 50.

De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter.

Vi har under året genomfört åtgärder som samordnar och utvecklar Länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter. Läs mer på sidan 81.

Resultatbedömning

Vi bedömer att vårt arbete att i vår egen verksamhet belysa, analysera och beakta Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering är gott.

Samarbetet med andra berörda myndigheter är gott och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor har visat utmärkt resultat.

Vi bedömer vi att den MR-utbildning som genomförts under året har givit ett gott resultat, samtidigt som att vårt nationella arbete tillsammans med Länsstyrelsen i Jönköpings län fått ökad kraft och nått ut bredare i landet än tidigare. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter är utmärkt.

Den samlade resultatbedömningen blir därför utmärkt.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☐Gott ☒Utmärkt

Miljö- och energidepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen. Miljö- och energidepartementet har under 2019 bytt namn till Miljödepartementet men Länsstyrelsen har valt att följa den namnsättning som framgår av länsstyrelsernas regleringsbrev för 2019.

Åiterrapporteringskrav 1.8 Efterbehandling av förorenade områden

1.8. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har arbetat med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder i enlighet med förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsrisker och statligt stöd för sådant avhjälpande. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna har informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag, hur de har gett stöd till kommunerna samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen har informerat främst kommuner men även andra aktörer om bidraget. Fyra kommuner har fått riktade besök där plan- och bygglovs- samt miljöinspektörer deltagit och utpekade objekt och arbetssätt diskuterats. Därutöver har två kommuner besökts som önskat mer detaljerad information. Information har även lämnats på handläggarträffar för miljö- respektive planhandläggare, informationsmöten till miljöchefer, information i olika nyhetsbrev, mail och i telefonkontakter med exploatörer och genom riktad vägledning via mail, telefon och besök till enskilda miljö- respektive planhandläggare.

Bidraget har medfört att ett objekt har sanerats i Falu kommun och bostäder är under byggnation. Sanering pågår också av ett objekt i Mora kommun och en ny ansökan om sanering i Avesta kommun har skickats till Naturvårdsverket. Även nya objekt är under utredning i fyra kommuner.

Totalt har Länsstyrelsen kunskap om 11–15 områden som kan vara aktuella att söka bidrag för. För tre av dessa områden är det aktuellt att söka bidrag inom ett till tre år, resterande ligger i en fem- till tioårsplan. En begränsande aspekt är respektive kommuns möjlighet att avsätta resurser samt komplicerade juridiska frågeställningar. Länsstyrelsens erfarenhet är att kommunerna har stora behov av vägledning och stöd för att en bidragsansökan ska kunna genomföras, exempelvis informationsinsatser och kartstöd för att identifiera ytterligare förorenade områden som kan vara aktuella för bidraget.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att uppdraget i hög grad är uppfyllt med utmärkt resultat. Detta baseras på att flera olika informationsinsatser har genomförts, men framförallt på att bostäder håller på att byggas, ska byggas och att ytterligare områden är aktuella inom en snar framtid inom.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.10 Samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv m.m.

1.10. Länsstyrelserna ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat alternativt måluppfyllelse

Länsstyrelsen i Dalarnas län har under 2019 genomfört åtgärder inom naturvårdsområdet. Detaljerade redovisningar för de olika insatserna inom uppdraget 1.10 görs varje år till Naturvårdsverket samt i förekommande fall till Miljö- och energidepartementet. Här redovisas insatserna kortfattat.

Ledning och samordning av det regionala arbetet

För att leda och samordna det regionala arbetet med naturvård, biologisk mångfald, åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) och artbevarande har Länsstyrelsen under 2019 fortsatt det regionala miljöövervakningsarbetet, uppföljningar inom skyddad natur och övrigt inventeringsarbete av hotade arter. Därmed har vi fortsatt förbättrat Länsstyrelsens förmåga att fatta välgrundade beslut inom de områden som uppdraget 1.10 omfattar. Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur, som fastställdes 2018, har legat till grund för olika åtgärder som Länsstyrelsen arbetat med under året. Särskilt värt att lyftas fram är det pågående samverkansprojektet med Skogsstyrelsen, Sveaskog och StoraEnso för att skapa en gemensam plan för brukande och bevarande i ett större landskapsavsnitt. Inom ÅGP har Länsstyrelsen gjort insatser för ett antal terrestra och limniska arter. Vidare har Länsstyrelsen säkerställt hävd av värdefulla ängsmarker och rikkärr. Länsstyrelsen har också arrangerat informations- och kurstillfällen om värdefulla träd. Vårt tillsynsarbete har fortsatt att utvecklas under 2019, bland annat genom vårt deltagande i den nationella gröna tillsynskampanjen riktad mot biotopskydd. För att bättre leda och samordna så deltar medarbetare vid Länsstyrelsen flera Miljösamverkan Sverige projekt. De handlar om invasiva arter, ekologisk kompensation och vilthägn. Länsstyrelsen deltar, som en av två länsstyrelser, i Skogsstyrelsens regionala sektorsråd för Region mitt. Här sker dialog och utbyte av erfarenheter mellan företag, myndigheter och organisationer som verkar i skogen.

Ledning och samordning av det regionala frilufts- och naturvårdsarbetet

Länsstyrelsen lägger stor vikt på att upprätthålla en god dialog i våra kontakter med allmänheten, berörda verksamhetsutövare och markägare. Ett exempel är Älvdalsdelegationen, ett samverkansorgan i Älvdalens kommun för naturvårdsarbete. Representerar för flera organisationer och verksamheter i kommunen, kommundirektören och Länsstyrelsen ingår, träffas regelbundet under året. I december bjöd delegationen in

allmänheten till ett uppskattat stormöte kring skoteråkningen i kommunen. Sedan flera år finns det ett regionalt samverkansråd för statliga naturvårdsråd, Dalarnas naturvårdsråd.

Minska ärendebalanserna

För att minska ärendebalanserna tog Länsstyrelsen 2017 fram en handlingsplan med prioriteringar och åtgärder samt en analys av hur Dalarnas stora ägosplittring påverkar ärendehantering. Handlingsplanen har följts under 2017–2019 med resultatet att 27 naturreservatsbeslut tog under 2017 och 22 under 2018 samt 24 under 2019.

Lokala naturvårdsprojekt

I början av 2019 stängdes möjligheten för kommunerna att söka ordinarie lokala naturvårdsprojekt (LONA) på grund av den minskade naturvårdsbudgeten. Under året öppnades dock möjligheten att söka och bevilja medel för våtmarks LONA, för Dalarnas län var det tillgängliga beloppet 1,96 miljoner kronor. Det resulterade i nio ansökningar om 2,77 miljoner kronor varav sex beviljades. De projekt som beviljades rörde till exempel restaurering av fågelsjöar, höjning av vattenstånd och skapande av nya vattenytor inom odlingslandskap, skog och tätort.

Friluftslivsuppdraget

Inom friluftslivsuppdraget har Länsstyrelsen under 2019 verkat för att nå folkhälsomålen och friluftslivsmålen genom samverkan med länets kommuner för att prioritera grönområden och tätortsnära områden med målsättning att stimulera till uteaktiviteter. Länsstyrelsen har även fortsatt med arbetet att förbättra länets vandringsleder genom projektet Vandringslyftet bland annat för att tillgänglighetsanpassa och underlätta för närboende att ta sig ut i naturen och röra på sig. Projektet har även riktat sig mot besöksnäringen och i arbetet kring naturturism och hållbar regional tillväxt har även frågor kring nedskräpning och samverkan med markägare lyfts i flera forum.

Länsstyrelsens förvaltning av skyddad natur

Ett ansvarsområde som förenar uppdragen naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter och artbevarande är Länsstyrelsens förvaltning av skyddad natur. Länsstyrelsen förvaltar över 314 statliga naturreservat och Natura 2000-områden, två nationalparker, nio fågelskyddsområden och 140 naturminnen. Vi ansvarar också för länets två naturum och för de statliga fjällederna i Dalarna. I arbetet ingår att skapa en hög tillgänglighet för allmänheten med underhållna byggnader och leder i de skyddade områdena och att säkerställa att det rika växt- och djurlivet bevaras och utvecklas. 2019 präglades av riksdagens parlamentariska läge och de framröstade budgetförutsättningarna resulterade i ett intensivt prioriteringsarbete på Länsstyrelsen om vilka åtgärder som behövde genomföras under året och vilka åtgärder som kan genomföras under kommande år. Under året invigdes en ny utställning på naturum Dalarna som heter Skogen. Utställningen har fått fina recensioner i media och rönt uppskattning från besökarna. Den svarar bland annat på varför det är så viktigt att det brinner i skogen och hur det är att lyssna med älgens öron.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen leder och samordnar det regionala arbetet med vilt- och rovdjursförvaltning i enlighet med de föreskrifter och propositioner som finns. Mycket av förvaltningen handlar om samverkan med andra myndigheter och berörda aktörer. Under 2019 fattade Länsstyrelsen beslut om en skydds jakt på varg samt licensjakt på lodjur och björn. I enlighet med föreskrifter och kriterier för rovdjursinventering har förekomst av varg, lo och järv fastställts, och även lyckade kungsörnshäckningar. Inventeringarna utgör underlag för aktuell information, förebyggande åtgärder och ersättning till samebyarna i renskötselområdet. Länsstyrelsen påbörjade under året ett så kallat innovationsprojekt för att utveckla nya metoder för fastställande av rovdjursföryngringar, särskilt järv, med hjälp av drönare.

Länsstyrelsen har informerat om inventeringsverksamheten vid olika tillfällen bland annat på en kurs vid Folkuniversitetet, i skolor samt på Länsstyrelsens hemsida. Inför den stora extrainsamlingen av vargspillningen som påbörjats under hösten 2019 organiserades tillsammans med Jägareförbundet Dalarna tre möten på olika platser i länet.

För att inhämta och sprida kunskap deltar Länsstyrelsen i två projekt ledda av Skandulv, det skandinaviska vargforskningsprojektet som drivs av Sveriges Lantbruksuniversitet, Högskolan i Hedmark och Norsk institutt for naturforskning. Projekten syftar dels till att kartlägga rovdjurens påverkan på betesskador på skog orsakade av klövvilt, dels till att försöka ta fram metoder och arbetssätt som kan minska konflikter inom rovdjursförvaltningen.

Under 2019 påbörjades ett samarbete mellan länsstyrelserna i Dalarna, Örebro och Värmland och polisregion Bergslagen för att, över länsgränserna, motverka illegal jakt på rovdjur. Som en del av detta samarbete genomfördes en gemensam tillsynsinsats under årets licensjakt på björn i Dalarnas län.

Länsstyrelsen har under året haft sju möten med viltförvaltningsdelegationen. Delegationen har 2019 haft en utbildnings- och temadag inom området fåbodbruk. Länsstyrelsen har för andra året i rad genomfört tre separata fåbodbrukardagar där fåbodbrukare inbjuds till en fåbod för att kunna få information från och föra dialog med samtliga berörda enheter på Länsstyrelsen.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har genom sin handläggning och ovan nämnda åtgärder utfört det omfattande uppdraget att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Näringsdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från näringsdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.13 Samverkan och finansiering inom regionalt tillväxtarbete

1.13. Länsstyrelserna ska, inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete, i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med landstingen respektive Gotlands kommun. Redovisningen ska innehålla vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Länsstyrelsens prioriteringar utgår från den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och insatserna genomförs med utgångspunkt i länets regionala utvecklingsstrategi, Dalastrategin. Utifrån regeringens fyra prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet fram till 2020 har vi prioriterat innovation och företagande samt internationellt samarbete.

Samverkan och gemensam finansiering av insatser har under året skett med Region Dalarna inom ett antal områden. Vi redovisar nedan exempel på resultat på vad denna samverkan har medfört eller förväntas medföra, samt hur den har utvecklats.

Innovation och företagande

Vi genomför ett projekt, Upphandlingsdialog Dalarna, som har valt att fokusera på nedanstående tre områden ur den Nationella upphandlingsstrategin:

- En offentlig upphandling som främjar innovationer och alternativa lösningar.
- En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling.
- Offentlig upphandling som bidrar till ett socialt hållbart samhälle

Projektets mål är att bidra till ökad kunskap och förståelse om processen mellan leverantörer och upphandlande myndigheter och skapa bättre förutsättningar för företag att delta i offentlig upphandling.

Exempel på aktiviteter under året är seminarier och affärsträffar för företagare, samt representanter från kommunernas näringsliv- och upphandlingsorganisationer. En ”dalamodell” för en socialt ansvarsfull upphandling har tagits fram liksom broschyren ”Möjligheter för dig som är politiker eller förtroendevald” och en beskrivning av själva arbetsmetoden, ”Upphandlingsdialog Dalarna”.

En utvärdering har gjorts som visar att arbetet som görs är en viktig pusselbit när det gäller att skapa tillväxt och bidra till den regionala utvecklingen.

I samarbete med Upphandlingscenter Falun Borlänge-regionen (UhC) har ett arbete kring återbruk i den offentliga affären drivits under året. Syftet är att höja den miljömässiga hållbarheten i upphandlingarna med fokus på återanvändning och återvinning. I utvalda upphandlingar har man tittat på möjligheten att fråga efter återbruk och i ett 20-tal av dem har man provat olika skrivningar om detta i upphandlingsdokumenten. Ett flertal seminarier har genomförts i länet och i möten med kommunerna och deras sakkunniga har vi haft möjlighet att lyfta miljöfrågan.

Dalarnas livsmedelsstrategi visar länets prioriteringar för att nå den övergripande målsättningen till 2030, läs mer på sidan 94.

Dalarnas regionala skogsprogram har tagits fram i samverkan med bland annat representanter från näringslivet, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Region Dalarna, Besparingsskogarna, Högskolan i Dalarna, Dalarna Science Park, IUC Dalarna, ByggDialog Dalarna, Dalarnas Museum och LRF. med flera intresseorganisationer. I skogsprogrammet definieras nuläge och förutsättningar för skogen att även i fortsättningen kunna bidra till en hållbar tillväxt och utveckling i en växande bioekonomi. Avsikten är att programmet ska hållas levande och implementeras i ordinarie verksamheter för att säkerställa långsiktiga effekter.

Den regionala energi- och klimatstrategin har undertecknats av fem regionala aktörer, och antagits formellt av Länsstyrelsen och Region Dalarna. Läs mer på sidan 19.

Andra exempel på samverkan, läs mer på sidan 40, 41 och 15.

Internationellt samarbete

Vi har lagt ett stort fokus på genomförandet av Östersjöstrategin inom vår transnationella där det prioriterade områden har varit samverkan där det prioriterade området har varit energi- och klimatomställningen.

Länsstyrelsen leder projektet EFFECT4buildings finansierat med medel ur Interreg Östersjöprogrammet. Projektet har nio partners från olika länder i östersjöregionen. Fokus ligger på att utveckla finansiella metoder och verktyg för energieffektivisering i fastigheter. Genom regelbundna nätverksträffar med fastighetsägare har deras kunskap ökat när det gäller att genomföra åtgärder. Projektet har under året bland annat tagit fram kalkyl- och upphandlingsverktyg för solenergiproduktion, spridit information om tekniska lösningar och bidragit till marknadsintroduktion av innovationer. Vi har även medverkat i utvecklingen av en plattform för energikartläggningar, hjälpt fastighetsägare med lönsamhetsberäkningar och finansiering, kartlagt privata finansieringsmöjligheter och tagit fram kontraktsmodeller för fastighetsunderhåll. Kommuner har fått stöd i att kartlägga och förbättra inomhusmiljön i skolor och förskolor i kombination med energieffektiviseringsåtgärder. Seminarier har genomförts på temat samt en utbildning för elevskyddsombud.

Genom det nya Interreg- projektet CAMS leder Länsstyrelsen arbetet med att ta fram en ny utvecklad metod för standardiserade energikartläggningar i Östersjöregionen. Vi arbetar här i samarbete med Estland, Lettland, Ryssland, Polen och Tyskland.

Gränskommittén Hedmark – Dalarna är ett samarbete som kommit till på Nordiska Ministerrådet initiativ. Syftet är att stärka relationerna och samarbetet mellan Hedmark och Dalarna och minska mentala och fysiska gränshinder. Gränskommittén under flera år arbetat med under med demografiska utmaningar, gränsregionalt samarbete och grön tillväxt. Dessa tematiska fokusområdena har bedömts att det är sådana områden som ger ett regionalt mervärde när den kan utvecklas genom att samarbeta. Läs mer på sidan 26.

Resultatbedömning

Vi gör bedömningen att årets resultat är utmärkt. Detta grundar vi på att våra prioriteringar är i linje med den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015 – 2020 och att insatserna genomförs i överensstämmelse med länets regionala utvecklingsstrategi, Dalastrategin. Vi har en väl fungerande samverkan och gemensamma processer med Region Dalarna vilket vi ser som en framgångsfaktor i vårt regionala tillväxtarbete. Vi medverkar i genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.14 Beslut om tilldelning av medel för regionala tillväxtåtgärder

1.14. Länsstyrelserna ska redovisa hur beslut om tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, som länsstyrelsen har fattat, har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Av redovisningen ska det framgå hur hänsyn tagits till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Länsstyrelsen har beslutat om 6,7 mkr till nio olika projekt från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Vi har under året betalt ut 3 892 mkr av anslaget.

De beslut om tilldelning av medel vi har fattat har bidragit till att uppnå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Detta har skett bland annat genom att vi har medfinansierat följande projekt:

- En hållbarhetsmodul för SME, som är ett projekt, bedöms ha goda förutsättningar för att ta fram nya metoder och verktyg som kommer till användning inom Dalarnas Science park. Projektet förväntas resultera i att nästa generations företag som genomgår en inkubatorprocess på ett systematiskt sätt får in hållbarhet som drivkraft för hur de ska utvecklas och växa. Projektet medfinansieras även av Vinnova.

- Vi har beviljat medel till arbetet med att fram ett regionalt skogsprogram. I skogsprogrammet för Dalarnas län definieras nuläge och förutsättningar för att skogen även i fortsättningen ska bidra till hållbar tillväxt och utveckling av en växande bioekonomi. I programmet tas ett brett grepp över de intressen som berör skogen, avgränsat till de fem fokusområden som presenterats tidigare. Avsikten är att programmet ska hållas levande och implementeras i ordinarie verksamheter för att säkerställa långsiktiga effekter. I det fortsatta arbetet tas en konkret handlingsplan fram.
- Vi har även tagit hänsyn till att vi under 2019 medverkat i och lanserat Dalarnas regionala livsmedelsstrategi. Därför har vi beviljat medel för till denna strategi. Den har det övergripande målet att med konkurrenskraftiga företag och hållbara metoder ska livsmedelsproduktionen i länet öka och ge smakrika och hälsosamma livsmedel som skapar sysselsättning, hållbar tillväxt och en levande landsbygd för nuvarande och kommande generationer i hela Dalarna.
- Ett annat exempel är Länsstyrelsens arbete med omarrondering. Läs mer på sidan 101.

Vi har vid fördelning av anslaget för regionala tillväxtåtgärder även tagit hänsyn till vårt uppdrag att samverka med andra aktörer inom länet och verka för målen i Agenda 2030.

Länsstyrelsens prioriteringar utgår från den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014 – 2020 och insatserna genomförs även i överensstämmelse med länets regionala utvecklingsstrategi, Dalastrategin. Läs mer på sidan 87. På så sätt har vi tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och det har påverkat fördelningen av medlen. Vi har en väl fungerande samverkan och gemensamma processer med Region Dalarna vilket vi ser som en framgångsfaktor i vårt regionala tillväxtarbete. Vi medverkar även i genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Resultatbedömning

Vi gör bedömningen att årets resultat är utmärkt. Våra beslut om tilldelning av medel har bidragit till att uppnå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Vi har tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.15 Genomförande av Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet

1.15. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Vid genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 (prop. 2014/15:1, utg.omr 23, bet. 2014/15: MJU2, rskr. 2014/15:88) ska länsstyrelserna:

- redovisa genomförandet av programmen, samt
- handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB för projekt- och företagsstöd respektive system SUSS-JBR för jordbrukarstöd.

Effektivisering och förenkling för företag och myndigheter

Vi har under året haft målsättningen att verksamheten ska bli effektivare och att vi förenklar för företag och myndigheter. De administrativa utgifterna har minskat jämfört med 2018.

Vi strävar efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Vi kan också se en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Arbetet under 2019 har till stor del bestått av att hantera inkomna ansökningar. Vi ligger i helt i fas med den tilldelade budgeten inom de flesta insatsområdena. Pengarna i de flesta åtgärder har under 2019 tagit helt slut och ärendena ligger vilande med förlängd handläggningstid som följd. Inom de områden där vi kunnat avropa pengar under 2019 har vi gjort det. Den långa handläggningstiden för ansökan om stöd är just nu mer påverkad brist på pengar och vi avvaktar omfördelning av ej beslutade medel på nationell nivå.

Utbetalning av medel så tidigt som regelverket tillåter

Gällande utbetalningar av landsbygdsstöd ser vi under 2019 ett ökat inflöde av utbetalningar, dels på grund av att fler beslut är fattade och dels därför att många börjar bli klara med sina projekt.

Den regionala handlingsplanen för det svenska landsbygdsprogrammet 2014–2020 reviderades 2019 och godkändes. Detta för att säkerställa ett fortsatt effektivt och anpassningsbart genomförande.

Direktstödsutbetalningarna nådde det uppsatta målet på 95 procent endast för nötkreatursstödet. För övriga direktstöd låg utbetalningarna på mellan 86,5 och 93,7

procent. Slututbetalningar av kompensationsstödet nådde 91 procent där målet är 90 procent.

Under året har arbetet med jordbrukarstöd följt de uppsatta målen i styr- och uppföljningssystemet gällande både kontroll och handläggning. Antalet delutbetalningar av miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion låg i oktober på 72,5 procent, där målet i SUSS-planen var 70 procent.

Minskning av andelen fel i stödhanteringen

För att minska risken för fel, minska de administrativa kostnaderna och förenkla för företagare erbjuder Länsstyrelsen support till lantbrukare vid ansökan om jordbrukarstöd (SAM-ansökan) via SAM-internet. Stödet erbjöds under tre veckors tid och i Länsstyrelsens lokaler. Information kring regelverk och ansökning av Jordbrukarstöd har gått ut via tidningen Landsbygdsnytt som skickas ut till lantbrukare i både Gävleborgs och Dalarnas län.

Under året har träffar hållits med handläggare och kontrollanter av jordbrukarstöd tillsammans med Gävleborgs län. Erfarenhetsutbyte och samsynsdiskussioner har tagits upp. Vi har även deltagit vid Jordbruksverkets kontrollsamordnarkonferens och stödsamordnarkonferens.

Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets arbetsgrupp om Sentinel, en metod för att med satellitbilder göra bedömningar av behov av efterkontroll. Vi har bidragit i arbetet genom att testa och utvärdera metoden, för att se om det är möjligt att bedöma växtlighet på ytor.

Kontrollen av jordbrukarstöd har genomförts i enlighet med SUSS-planen, förutom någon mindre försening i arbetet med åtagandepplaner. Under året krävdes en resursförstärkning för att hinna med samtliga kontroller, vilket löstes genom samverkan med Länsstyrelsen i Gävleborg, där en handläggare genomförde kontroller under en månads tid.

Resultatbedömning

Vår samlade bedömning är att 2019 års verksamhet till stora delar når de uppsatta målen i styr- och uppföljningssystemet för arbetet med både handläggning och kontroll. Alla kontroller genomfördes som planerat, men arbetet med utbetalningar har inte hunnits med i förväntad takt.

Vi har nått årets målsättning att verksamheten ska bli effektivare och att vi förenklar för företag och myndigheter och vi ser att administrativa utgifterna har minskat jämfört med 2018.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.16 Bistå Jordbruksverket och näringsdepartementet

1.16. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP), framför allt vad gäller framtagandet och arbetet med en nationell strategisk plan för GJP 2021–2027.

Under 2019 har länsstyrelserna arbetat utifrån regleringsbrevsuppdraget 1.15, men också utifrån det specifika uppdrag som länsråden gav landsbygdschefsnätverket under 2018. Uppdraget bestod i att bidra med erfarenheter och synpunkter i förberedelsearbetet för den nya gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Målet för uppdraget är att göra jordbrukarstöd och landsbygdsutvecklingsstöd mer effektiva och ge bättre måluppfyllelse. Länsstyrelsernas arbetsgrupp för GJP 2021–2027 har representation från chefsnätverken inom lantbruk och landsbygd, näringslivsutveckling och hållbar tillväxt, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, miljö samt vattendelegationerna. Dessutom har avstämningar genomförts med chefsnätverket för kulturmiljö.

Utifrån relevanta uppdrag samt kunskap och erfarenhet inom området har länsstyrelserna skrivit en gemensam promemoria och kommit med inspel i olika forum. Viktiga frågor i kommande program är minskad komplexitet och ökad flexibilitet samt förenklad administration. Utifrån målen för Sveriges genomförande av GJP har länsstyrelserna även lyft rollen att bidra med samordning av nationella medel, inom exempelvis miljö, klimat och bredband och med övrig EU-finansiering inom sammanhållningspolitiken. Detta är inte minst viktigt för en ökad ambition inom miljö- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har samlat kompetens från hela landet i en arbetsgrupp som har bistått Jordbruksverket i förberedelsearbetet. Arbetsgruppen har deltagit i Näringsdepartementets sakråd och givit skriftliga synpunkter, samt deltagit i veckovisa avstämningar med Jordbruksverket och Näringsdepartementet. Arbetsgruppen har även tagit fram informationsmaterial om förberedelsearbetet och länsstyrelsernas gemensamma synpunkter, att användas i dialog med externa intressenter på regional nivå.

Resultatbedömning

Det är Länsstyrelsens bedömning att genomförandet av Regleringsbrevsuppdrag 1.16. skett på ett utmärkt sätt. Länsstyrelserna har varit starkt organiserade där länsstyrelsernas mångfald av kompetenser nyttjas.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.17 Bidra till att uppfylla målen för den nationella livsmedelsstrategin

1.17. Länsstyrelserna ska redogöra för och bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin – det övergripande målet samt tillhörande mål för strategins strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde. Rapporteringen ska baseras på av länsstyrelserna valda indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelskedjan. En långsiktig strategi som ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet och ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val.

Dalarnas livsmedelsstrategi utgår från den nationella strategin och på så sätt medverkar den till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin.

Dalarnas livsmedelsstrategi

I början av 2019 lanserades Dalarnas livsmedelsstrategi. Strategin visar länets prioriteringar och utgår från de tre strategiska insatsområdena som finns i den nationella livsmedelsstrategin: Regler och villkor, Konsument och marknad och Kunskap och innovation. I strategin pekar vi ut länsspecifika mervärden och utvecklingsområden som alla tillsammans, eller var och en för sig, kan bidra till en ökad livsmedelsproduktion i Dalarna.

Strategins övergripande målsättning är förankrad hos samverkansaktörerna Region Dalarna, Länsstyrelsen och LRF. De har en viktig roll i att säkerställa kopplingar mellan livsmedelsstrategin och andra strategiska dokument som: Dalastrategin, Agenda för smart specialisering, Åtgärdsprogram till Dalarnas miljömål, Klimat- och energistrategin samt Handlingsplan för kompetensförsörjning.

Dalarnas regionala livsmedelsstrategi är den politiska viljeinriktningen där målformuleringen talar om vilka mervärden som en ökad livsmedelsproduktion har skapat till år 2030. Den regionala livsmedelsstrategin ska omsättas i en handlingsplan med konkreta åtgärder och uppföljningsbara mål. En viktig del är också att skapa förutsättningar och stödja ett klusterinitiativ för branschen.

Fokus på ökad livsmedelsproduktion

Årets arbete har fokuserat på att öka kunskap, innovation och konkurrenskraft för att bidra till en ökad livsmedelsproduktion i Dalarna. Ett resultat av arbetet med livsmedelsstrategin är projektet Offentlig gastronomi. Syftet med projektet är att öka efterfrågan regionalt från offentliga aktörer genom att samverka i ett länsövergripande nätverk. Inom nätverket behandlas särskilt frågor om närproducerat, och målet är att ta fram en regional kostpolicy.

Ett annat resultat är Food region of Dalarna, (FRODA) som ska utveckla relationer med andra organisationer för att ta del av erfarenheter och insikter som är nationellt beprövade.

Det är Dalarna Science park som leder arbetet. Under året har samarbeten inletts med KRINOVA Science park (Skåne), NIFA (Värmland), Lokalproducerat i Väst och Gotland Grönt Centrum.

Inom FRODA har även en affärsutvecklingsverksamhet startats upp. Målet är att genom möten med både etablerade livsmedelsföretagare och potentiella nyföretagare få fram fler intressanta affärsidéer inom livsmedelsområdet.

Insatser för ekologisk produktion

Länsstyrelsen bedriver under perioden 2015–2020 ett antal projekt för ekologisk produktion som syftar till att miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö kan nås. Insatserna bidrar även till att målen i livsmedelsstrategin kan uppfyllas. Länsstyrelsen har stått för rådgivning och tillsammans med bland annat Hushållningssällskapet genomfört olika kursdagar. Syftet med rådgivningen är dels att stötta lantbrukare under omläggningsprocessen från konventionell till ekologisk produktion, dels att lösa uppkomna problem i befintlig ekologisk produktion. Kursdagarna inom ekologisk växtodling belyste spannmålsproduktion, vallodling samt grovfoderproduktion. Kursen för nötköttsproducenter hade fokus på bete och belyste olika typer av betesmarker, betesupplägg, anläggning och underhåll av beten, parasiter och sjukdomar under betesperioden. Syftet med arbetet är att tillgodose behovet av kompetensutveckling när det gäller ekologisk produktion inom lantbruk och trädgård, med målsättningen att bidra till ökad certifiering och ökad ekologisk livsmedelsproduktion.

Mer kompetensutveckling

Länsstyrelsen har tillsammans med LRF och Stiernhööksgymnasiet genomfört praktiska kurser för grönsaksproducenter och potatisodlare. Vidare bedriver Länsstyrelsen projekt för kompetensutveckling och rådgivning till lantbrukare om natur- och kulturvärden i odlingslandskapet. Projekten syftar till att miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv kan nås. Projekten bidrar även till att målen i livsmedelsstrategin uppfylls. Under 2019 har olika kurser med praktisk inriktning arrangerats. Fokus har legat på att få fler välhävdade slåtterängar samt på skötsel av äldre lantbruksbyggnader. Vi har även bedrivit enskild rådgivning om hur man slipar sin lie och om restaurering av betesmarker.

Resultatbedömning

Vi ser att myndighetens verksamhet på olika sätt och i en bred samverkan inom och utanför myndigheten bidrar till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin. Livsmedelsstrategin har integrerats i arbetet inom flera strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde som exempelvis Åtgärdsprogram till Dalarnas miljömål och Klimat- och energistrategin.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.18 Bedöma måluppfyllelse för de operativa målen i kontrollplanen för livsmedelskedjan

1.18. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedels- och foderkontrollen, kontrollen av djurskydd, djurhälsa och smittskydd, animaliska biprodukter samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Kontroll av livsmedel i primärproduktionen

Målet var att kontrollera en procent, motsvarande 15 stycken, av de registrerade anläggningarna. På grund av resursbrist har enbart 70 procent av de planerade riskbaserade kontrollerna av livsmedel i primärproduktionen genomförts under året. Vi har därmed ännu inte nått målet att göra riskbaserad kontroll av 1% av livsmedels- och foderanläggningarna.

Resultatet av de genomförda kontrollerna visar att antalet anläggningar med brister har sjunkit jämfört med föregående år. Länsstyrelsen har deltagit i ett gemensamt projekt med Länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs och Örebro län, där kontroller av äggproduktion samt mjölkproduktion har varit i fokus. Arbetet har varit givande för samverkan och samsyn.

Arbetet med inventering av anläggningar som torkar spannmål för livsmedelsproduktion har stannat av och arbete återstår fortfarande.

Revision av kommunernas livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har under året planerat och genomfört fyra revisioner av kommunernas livsmedelskontroll. Revisionerna har omfattat samtliga revisionsområden och ett flertal avvikelser inom olika områden har konstaterats, bland annat gällande kontrollens effekt och beredskapsplaner. Vid två tillfällen har kommunerna inte visat att de kan uppfylla lagkraven i kontrollförordningen. Resultaten har då lämnats över till Livsmedelsverket för vidare åtgärder.

Länsstyrelsen har under året arrangerat två länsträffar för länets kommunala livsmedelsinspektörer, samt inspektörer från Livsmedelsverket och Länsstyrelsen. Det har varit stor uppslutning vid träffarna som bland annat innehållit samsynsövningar inom områden där inspektörerna ser behov av stöd och samverkan. Dessutom har det informerats om tolktjänster och vad man ska tänka på när man behöver anlita tolk.

Länsstyrelsen bedömer att även om målen för verksamheten gällande livsmedelskontroll delvis uppfylls så återstår visst arbete.

Djurskyddskontroll

Länsstyrelsen har under året planerat att genomföra djurskyddskontroll i tio procent av de registrerade anläggningarna som ska ha regelbunden kontroll, och har gjort ett STORK-uttag som motsvarar 150 anläggningar. Kontroll har gjorts i 5,5 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur, vilket är betydligt högre än föregående år. Även under detta år har de nya arbetsuppgifterna som övertagits från polisen gällande verkställighet av beslut enligt djurskyddslagen samt kontroll av tillsynslagen varit mer omfattande än vad som uppskattats. Det finns fortfarande behov av att lägga mer tid på kompetenshöjande åtgärder och framtagande av rutiner inom området.

Ett stort antal anmälningsärenden gällande djurskydd kommer in till Länsstyrelsen varje år, och majoriteten hanteras administrativt med brev och informationsmaterial om djurskyddslagstiftningen samt via telefon. Kvoten mellan anmälningsärenden och planerade normalkontroller har ökat till 1.

Länsstyrelsen har handlagt 95% ansökningar om förprovning inom 56 dagar.

Målet om service till djurhållare uppnås i det närmaste. Handläggningstiden för kontrollrapporterna samt för ärenden om tillstånd för hållande av häst och sällskapsdjur enligt djurskyddslagen har förbättrats markant.

Länsstyrelsen uppnår inte samtliga mål för djurskyddskontrollen, men resultatet har förbättrats avsevärt.

En uppföljande revision av djurskyddskontrollen har genomförts 2019. Den visade att det fortfarande återstår en del arbete med bland annat behovsinventering, som kommer att genomföras för hela 28-området som under 2020. Dessutom behöver vi fortsätta arbetet med att dokumentera rutiner och verifiering av kontrollen och dess effekt, samt genomföra en kompetensinventering och en kompetensförsörjningsplan.

Foderanläggningarna i primärproduktionen

Länsstyrelsen har gjort ett riskbaserat uttag på en procent av de registrerade foderanläggningarna i primärproduktionen, med stöd av Jordbruksverkets vägledning och anläggningarnas riskklass. Detta för att styra kontrollen till anläggningar med störst risk. Fem kontroller har utförts, och förutom detta har fullständig foderkontroll genomförts i samband med 11 tvärvillkorskontroller. Foderkontrollen saknar aktiviteter direkt riktade till länsstyrelsen i kontrollplanen.

Länsstyrelsen har fortfarande arbete som återstår gällande att ta fram rutiner för kontrollen av foder. Det behövs även tas fram en kompetensinventering och en analys av resursbehov.

Kontroll av transporter av ABP och omlastningsplatser

Arbetet med kontroll av transporter av animaliska biprodukter (ABP) och omlastningsplatser har prioriterats ned under året. Kontrollområdet är litet och andra insatser har bedömts som viktigare. Mål och aktiviteter saknas i den nationella kontrollplanen.

Smittskydd

Länsstyrelsen bedömer att det saknas mål i nationella kontrollplanen gällande smittskydd som omfattar Länsstyrelsen. Under året har dock mycket arbete lagts på intern kommunikation och samverkan både internt och externt med anledning av den ökade risken för afrikansk svinpest, samt de fall av CWD som förekommit.

Utöver detta har Länsstyrelsen genomfört administrativ kontroll av den obligatoriska salmonellaprovtagningen på fjäderfä. Vi har även deltagit i ett länsstyrelsegemensamt nationellt projekt gällande kontroll av hygien på besöksanläggningar samt kontroll av hästpass. Endast ett fåtal brister har konstaterats, där uppföljning inte ansetts nödvändig.

Kontroll av veterinärer

Länsstyrelsen har under året genomfört 13 kontroller av veterinärer. Det finns fortfarande djurhälsopersonal som aldrig har kontrollerats i länet. Vid kontrollerna har vi inte noterat några brister gällande användningen av läkemedel med stöd av kaskadprincipen.

Saminspektioner har genomförts vid några kontrolltillfällen inom samtliga kontrollområden. Detta är ett stöd för kompetensutveckling, enhetlighet och för att säkerställa att avvikelser konstateras.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen är att verksamheten har klarat av uppdraget på ett bättre sätt än föregående år, även om det fortfarande återstår arbete för att skapa rätt förutsättningar för verksamheten och nå full måluppfyllelse. Detta stöds av iakttagelser i gjord revision. Se mer detaljerad bedömning under respektive rubrik ovan.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.19 Uppgifter om fjällförvaltningen

1.19. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen. I myndigheternas redovisning av dessa uppgifter ska hanteringen av markärenden ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen ingå. Handläggningen av upplåtelse- respektive friköpsärenden, inklusive antalet ärenden, ska redovisas separat.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har inte genomfört några markärenden, upplåtelser eller friköpsärenden ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen under 2019.

Resultatbedömning

Bedömning ej möjlig.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.20 Förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötseområdet

1.20. Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län, arbeta med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötseområdet, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur arbetet med förvaltningsverktyget fortskrider och redovisa skadenivån för respektive sameby. Arbetet finansieras delvis med medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Till grund för arbetet ligger den beslutade rovdjurspolitiken (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14: MJU7, rskr. 2013/14:99).

För att uppfylla målet om en hållbar rennäring i länet har Länsstyrelsen i Dalarnas län under 2019 arbetat med toleransverktyget i dialog med Idre nya sameby.

Viltförvaltningsdelegationen för länet har behandlat rennärringsfrågor, gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur och toleransnivåer. Länsstyrelsen har beviljat licensjakt på nio björnar i samebyns åretruntmarker samt skydds jakt på två vargar som riskerade att orsaka omfattande skada på renhjorden. Genomförda jakter har inneburit mindre skador på rennäringen.

Idre nya sameby har inte inkommit med förlustsiffror för 2019. Under året har Länsstyrelsen deltagit vid ett av Sametinget anordnat möte angående den nya beräkningsmodellen. Vi ingår utöver det i den arbetsgrupp som tillsammans med Naturvårdsverket arbetar fram en ny vägledning för toleransnivåarbetet.

Under 2019 har Länsstyrelsen samverkat med samtliga länsstyrelser i norra förvaltningsområdet för att ta fram nya riktlinjer för skydds jakt i renbetesområdet. Riktlinjerna ska användas parallellt med toleransnivåverktyget och förvaltningsplanen för renskötseområdet.

Utöver den samverkan som sker i fält via Länsstyrelsens naturbevakare har våra handläggare flera kontakter med samebyns representanter via dialogmöten, telefon och e-post.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen arbetar med förvaltningsverktyg, toleransnivåer, miniminivåer för länets rovdjur samt riktade insatser genom licens- och skydds jakt inom renskötseområdet. Utöver det sker en löpande dialog om rovdjursförekomst och förebyggande åtgärder med samebyn. I viltförvaltningsdelegationen har rennäringen en naturlig och viktig plats. Därigenom anser vi att vi har fullgjort uppdraget på ett bra sätt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.23 Stöd för att förebygga skada av vilt och ersättning för skada på vilt

1.23. Länsstyrelserna ska redovisa uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Länsstyrelsen bedriver ett omfattande informations- och dialogarbete med berörda parter i länet, läs mer på sida 84, uppdrag 1:10. Utöver det har Länsstyrelsen en god kvalitet i handläggningen av de inkomna ansökningarna och lämnar enligt instruktioner in redovisningen till Naturvårdsverket i rätt tid.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen följer rapporteringskraven för stöden. Stor fokus i Länsstyrelsens egna arbete ligger på förebyggande åtgärder genom information och dialog.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.24 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1.24. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses, vad det strategiska arbetet bidragit till och vilka utmaningar som finns. Länsstyrelserna ska även fortsatt verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Strategiskt arbete

Hur Länsstyrelsen arbetar utifrån kraven i Plan- och bygglagen beskrivs på sida 15, hur vi verkar för byggande av bostäder enligt länsstyrelseinstruktionen beskrivs på sida 52 och arbetet för att underlätta byggande av bostäder på förorenade områden redovisas på sida 83.

Stöd till bostadsbyggande

Under 2019 har vi betalat ut stöd till 12 projekt beträffande hyresbostäder och studentbostäder, sammanlagt ca 84 miljoner kronor. Gällande äldreboenden har vi betalat ut stöd till två projekt, sammanlagt 3,8 miljoner kronor.

Vi har inte drivit någon särskild informationsinsats under 2019 då det funnits oklarheter kring kommande förändringar av stöden och möjligheten att bevilja stöd framöver.

En utmaning med dessa stöd är att det är svårt för sökanden att förutse om stöden kommer att finnas och hur villkoren kommer se ut framöver.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen arbetar strategiskt för att främja bostadsbyggande enligt länsstyrelseinstruktionen och miljöbalken. Arbetet förutsätter, och genomförs i, gott samarbete med kommunerna.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☒Gott ☐Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.25 Utfallet av arbetet med omarrondering i Dalarnas län

1.25. Länsstyrelsen i Dalarnas län ska beskriva utfallet av arbetet med omarrondering i Dalarnas län under 2019 och analysera årets resultat i jämförelse med resultat de senaste två åren.

Utfall och analys

Under 2019 har Länsstyrelsen i Dalarnas län följt det nya arbetssättet, som utarbetades inom regeringsuppdraget 2017. Arbetet präglas av transparens, god kommunikation och stor delaktighet från markägare.

Under året har förarbeten inför omarrondering slutförts i två ägosplittrade områden (Stumsnäs och Gulleråsen) och ett nytt förarbete har inletts (Rommarheden/Hole). Det har resulterat i att markägarna i de två förstnämnda områdena har valt att ansöka om omarrondering hos Lantmäteriet. I Stumsnäs inlämnades ansökan i april 2019 och i Gulleråsen i december 2019.

Om man jämför arbetet under 2019 med de två föregående åren är utfallet mycket bra. Under 2017 och 2018 fick Lantmäteriet inte in någon ansökan om omarrondering i Dalarnas län. Resultatet av förarbetet i Stumsnäs och Gulleråsen visar att det nya arbetssättet, som tillämpats under 2018 och 2019, varit mycket framgångsrikt och hittills lett till ansökan om omarrondering av sammanlagt ca 4 000 hektar. Förarbetena har dessutom resulterat i en ökad kunskap och medvetenhet om områdenas naturvärden, kulturmiljö och sociala värden.

Länsstyrelsen har under 2019 aktivt verkat för ökad samverkan med Lantmäteriet, Skogsstyrelsen och berörda kommuner. Det har skett såväl inom förarbetena som genom annan myndighetssamverkan kopplad till omarrondering. Jämfört med de föregående åren har flera steg tagits mot en gemensam grundsyn i arbetet.

I Stumsnäs har Lantmäteriet prövat villkoren för en omarronderingsförrättning och därefter fattat tillståndsbeslut. Ett av villkoren innebär en prövning av markägarnas motstånd, vilket var det lägsta som någonsin uppmätts i en omarronderingsförrättning. Endast 18 procent av de tillfrågade markägarna var emot en omarrondering jämfört med tidigare förrättningar då

motståndet varit väsentligt högre, oftast mer än 35 procent. I alla tidigare omarronderingar har Lantmäteriets tillståndsbeslut överklagats av markägare, vilket inte skett i Stumsnäs.

Vidare har genomförda förarbeten medfört att markägarnas förtroende för myndigheterna har ökat. Redan nu finns ett tydligt intresse för det nya arbetssättet i fler byar i Dalarna. Det har visat sig genom att markägare spontant vänder sig till Länsstyrelsen med intresseförfrågningar.

Omarrondering möjliggör ett rationellt skogsbruk med ökad virkesproduktion och växande bioekonomi helt i linje med det nationella skogsprogrammet. Det bidrar till fler jobb, fungerande infrastruktur, hållbar utveckling av landsbygden och människors välmående. Samtidigt gynnas skogsvårdslagens jämställda mål om god avkastning och hänsyn till naturvärden och kulturmiljö. Omarrondering ökar rättssäkerheten, tydliggör äganderätten och minskar statens kostnader.

Det är angeläget att det nu påbörjade och framgångsrika arbetet kan fortsätta för att uppnå de fördelar som ett omarronderat Dalarna medför.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☐Gott ☒Utmärkt

Uppdrag 3.30 Medverka i att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

3.30. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Länsstyrelsen har medverkat på de möten som Tillväxtverket kallat till samt svarat på de enkäter som skickats ut.

Vi har informerat Tillväxtverket om de resultat och erfarenheter som vi har om hur energi- och klimatinvesteringar har genomförts i små- och medelstora företag. Länsstyrelsen har under flera år med hjälp av olika projekt arbetat proaktivt med energi- och klimat kopplat till regional utvecklings- och tillväxtarbete. Exempel är ramprogrammet ENCOM 2020 som nu har under året övergått till Region Dalarna, men med fortsatt engagemang från Länsstyrelsens energikompetens. Det har lett till att flera energi- och klimatinvesteringar kunnat genomföras i små- och medelstora företag. Tillväxtverket ser dessa erfarenheter som viktiga i kommande strukturfondsprogram.

Läs mer på sidan 12, 87, 88, och 90.

Resultatbedömning

Vi bedömer att vi uppfyllt uppdraget.

Resultatbedömning: ☐Otillfredsställande ☐Utvecklingsbehov ☐Gott ☒Utmärkt

Uppdrag 3.34 Fortsätta förenklingsarbetet för företag

3.34. Länsstyrelserna ska fortsätta sitt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Länsstyrelserna ska fokusera på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på bra bemötande, ärendebalans, snabb återkoppling, tydlig förebyggande information och uppdatering av sidor på webben. Läs mer på sidan 50, 71, 72, 73, 88 och 89.

Länsstyrelsen har ett dynamiskt inköpssystem för skötsel av natur och friluftsanordningar. Läs mer på sidan 84.

Resultatbedömning

Vi har ett kontinuerligt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Vi ser att de insatser och åtgärder som vi gjort under året underlättar för företagen att göra rätt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Uppdrag 3.35 Bistå Sveriges kommuner och landsting i genomförandet av en ökad digital förvaltning för företag

3.35. Länsstyrelserna ska, utifrån sitt tillsynsansvar avseende kommunal kontroll och handläggningen av vissa ärendetyper och myndighetsområden kopplade till bland annat alkohollagstiftningen och livsmedelskontrollen, bistå vid genomförandet av regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF). Överenskommelsen omfattar tillstånd som krävs för restaurang- och besöksnäringens verksamhet, och syftar till att underlätta för företagande genom en ökad digital förvaltning.

Länsstyrelserna har bistått vid genomförandet av överenskommelsen på följande sätt:

Länsstyrelsen har bistått i framtagandet av lösningar till den digitala plattformen verksamt.se, bland annat i Jordbruksverkets uppdrag om Digitala tjänster i livsmedelskedjan som bedrivs i samverkan med Tillväxtverket och Livsmedelsverket. En tjänst för vattenbruk har tagits fram där länsstyrelserna har bidragit med kunskaper vad gäller miljöprövning av framförallt fiskodlingar. Genom kunskapsutbyte och workshops har digitala tjänster och en checklista till en samtidigtjänst för vattenbruk utarbetats. Tjänsten erbjuder, efter ifylld information av brukaren, svar på vilka olika tillstånd och uppgifter som krävs för den tilltänkta verksamheten. I detta arbete har länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation fungerat som en kanal in till länsstyrelserna och den digitala förvaltningen. En fullt ut digital ärendehantering gör det lättare för företag att göra rätt från början, att få en snabbare ärendehantering och att lättare få besked om ärendestatus.

Länsstyrelsen har informerat regionalt i de nätverk och möten som vi medverkat i eller ordnat. Exempel på detta är information till kommunerna i samband med länsträffar samt i nyhetsbrev.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har bistått vid genomförandet av överenskommelsen vilket har underlättat för företagande genom en digital förvaltning. De insatser som genomförs för en ökad digital förvaltning underlättar för företag.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Socialdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från socialdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.27 Arbetet med länsstrategier för jämställdhetsintegrering

1.27. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i uppdraget om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (S2016/07873/JÄM), redovisa hur de arbetar med genomförandet av dessa. Redovisningen ska innefatta beskrivningar av förankringsarbetet såväl internt som regionalt och en analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelserna ska också göra en bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå.

Genomförandet av länsstrategier för jämställdhetsintegrering samt förankringsarbetet

Vår vision är ett jämställt Dalarna. Vi ser att det idag finns en ökad tyngd kring mänskliga rättigheter, att makt fördelas mera rättvist mellan könen och att alla människor ges lika möjligheter och rättigheter oavsett kön, ursprung och bakgrund. Det finns en positiv framåtrörelse och attitydförändring i samhället som vi är en del av; internt i våra myndigheter, i våra organisationer och i våra kontaktnät. Det finns även en särskild arbetsgrupp förbereder möten och konferenser.

Analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen.

I avsiktsförklaringen implementerar vi på länsnivå gemensamt regeringens jämställdhetspolitiska mål och tillkännager vår avsikt att påverka och sprida kunskap om våra prioriterade samverkansområden för jämställdhet. Detta är ett av flera framtida samarbeten mellan länets aktörer i riktning för att kunna förverkliga mänskliga rättigheter i samklang med Agenda 2030; socialt, ekonomiskt och ekologiskt. De Agenda 2030-mål som våra prioriterade samverkansområden knyter an till är bland annat mål 4; säkerställa inkluderande/likvärdig utbildning av god kvalitet, främja livslångt lärande för alla, samt mål 5; uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt, mål 16; främja fredliga, inkluderande samhällen för hållbar utveckling, säkerställa tillgång till rättvisa för alla och bygga effektiva, inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Länsstyrelsen har under 2019 utvecklat och integrerat jämställdhetsperspektiv i våra olika verksamheter. Arbetet har utgått ifrån länsstrategin för jämställdhetsintegrering och för oss innebär det att vi arbetar med de prioriterade områdena kompetensutveckling, jämställd och

jämlik hälsa, jämställd integration, minskat våld i nära relationer samt jämställt företagande och tillväxt.

Under 2019 avslutades Socialfondsprojektet Jämställt hela tiden, som drivits av Länsstyrelsen under ett antal år. Jämställt hela tiden har under projektiden kompetensutvecklat drygt 6 000 deltagare i jämställdhet och icke-diskriminering. Målgruppen var medarbetare, chefer och förtroendevalda i projektets åtta deltagande organisationer. Det nätverk och de samverkansaktörer som varit involverade i projektet har kommit att bli väl etablerade och engagerade och flera ingår idag i den regionala samverkansgruppen kring jämställdhet. Därtill har projektet genererat metoder och arbetssätt för jämställdhetsintegrering som fortsatt har kunnat spridas och implementeras såväl internt som externt. Resultaten från projektets utvärdering visar att en överhängande majoritet av projektets deltagare upplever att kompetensen kring jämställdhet och icke-diskriminering ökat i den egna organisationen, samt att de nu har praktiskt användbara metoder och verktyg för att ytterligare utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering. En effekt av projektet är att jämställdhetsfrågan aktualiserats i länet och att nya nätverk och samverkansaktörer samlats med en stark vilja att utveckla det regionala jämställdhetsarbetet.

Under 2019 har avsiktsförklaringen Makt och möjligheter utvärderats. Arbetsgruppen som hör till den regionala samverkansgruppen kring jämställdhet ansvarade för utvärderingen. Resultatet visade att de organisationer som undertecknat avsiktsförklaringen önskar utveckla arbetet ytterligare under kommande år. Avsiktsförklaringen har samlat kraft och prioriterat områden i det regionala jämställdhetsarbetet.

Länsstyrelsen har bedrivit ett internt arbete våld mot djur – våld mot människor. Länsstyrelsens personal inom djurskydd har deltagit i en heldagsutbildning för att öka sin kunskap om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation. Syftet är att djurskyddshandläggare ska kunna tillämpa den kunskapen systematiskt vid djurskyddskontroller där våld finns i hemmet.

Återrapportering av regionalt uppdrag 53 i regleringsbrevet görs till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 30 mars 2020.

Bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå

Vi gör bedömningen att länsstrategin och avsiktsförklaringen bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå. Detta eftersom de bidrar till att öka samverkan mellan olika målgrupper. Målgruppen för avsiktsförklaringen är de myndigheter och organisationer som undertecknat den.

Avsiktsförklaringen ska kunna användas som utgångspunkt för internt och externt jämställdhetsarbete. Undertecknandet innebär ett mandat till medarbetare att arbeta enligt avsiktsförklaringen och se till att eventuella brister i respektive organisation kan rättas till. Även de som inte undertecknar denna avsiktsförklaring är välkomna att delta i samverkan kring länets jämställdhetsarbete.

Resultatbedömning

Vi bedriver vårt arbete utifrån en avsiktsförklaring där implementerar vi på länsnivå gemensamt regeringens jämställdhetspolitiska mål. Vi har utvärderat avsiktsförklaringen under året och utvärderingen visar att de undertecknande organisationerna vill utvecklar arbetet ytterligare de kommande åren. Utvärderingen visar även att resultatet av arbetet utifrån avsiktsförklaringen ger ett mer samlat länsarbete som bidrar till gemensamma prioriteringar och en vilja att utvecklas framöver. Vi gör därför bedömningen att det pågående arbetet är utmärkt.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med bilaga 2 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019: Mallar för redovisning av statistik.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	15	12	33
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	5,1	5,0	4,2
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,5	0,6	0,4
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,12	0,17	0,08
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,05	0,04	0,07
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	0	1

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen har under året genomfört kontroll av 13 veterinärer och två legitimerade djursjukskötare. Antalet kontroller har återigen ökat efter att ny länsveterinär har anställts. Kontrollen har huvudsakligen varit inriktad på att kontrollera veterinärer som villkorar läkemedelsanvändning och som förskriver till livsmedelsproducerande djur. Dessutom kontrolleras veterinärer som aldrig tidigare har haft kontroll.

Antalet årsarbetskrafter inom området djurskydd ligger relativt lika med föregående år. Då verkställighet av Länsstyrelsens beslut om omhändertagande nu ingår i arbetsuppgifterna, så har inte resurserna ökat så mycket som siffrorna visar. Detta motsvarar ca 0,5 årsarbetskraft på helår.

Antalet genomförda riskbaserade kontroller av livsmedel i primärproduktionen ligger ungefär lika föregående år. Dock har det genomförts ett mindre antal fullständiga livsmedelskontroller i samband med tvärvillkorskontroll. Antalet årsarbetskrafter som har lagts på området är därför något lägre än föregående år. En planerad revision i en kommun har dessutom ställts in på grund av sjukdom, vilket gör att den totala arbetstiden inom området livsmedelskontroll har minskat.

Kontrollen av insamling och transport av animaliska biprodukter har prioriterats ned helt detta år. Kontrollområdet är dock litet och antalet kontrollobjekt är få i länet.

Tabell 1.2: Fiske

	71	72	72
Antal fiskevårdsområden	71	72	72
Antal fiskelicenser	0	0	0
Antal personliga fiskelicenser	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	1

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske

Huvuddelen av länets sjöar och vattendrag ingår geografiskt i något av länets 71 fiskevårdsområden (FVOF). Det finns därför inga stora behov av att bilda ytterligare områden. Två av dessa områden administreras av Länsstyrelsen i Örebro län.

Under 2019 har Linghed och Svartnäs fiskevårdsområden slagits ihop till ett.

Det har inte inkommit någon ansökan om stöd till fiske ur strukturfondsprogram. Dessa ärenden hanteras av Länsstyrelsen i Gävleborgs län enligt en gemensam överenskommelse.

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen ²⁾	94	91	87
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	78	78	78
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	129	129	129
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	46	46	46

Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se)

Byggnadsminnen – Bebyggelseregistret (BeBR) (www.raa.se/hitta-information/bebyggelseregistret-bebr/)

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat

Andel kommuner med kulturmiljöprogram - Miljömålsportalen, indikator "Planering kulturmiljö"]

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

¹⁾ Avser antal huvudobjekt. Ett huvudobjekt kan innehålla många lämningar. Under 2019 nyregistrerades 184 nya huvudobjekt.

²⁾ Under 2019 har beslut om tre nya byggnadsminnen fattats: Kopparvågen och Villa Bergalid i Falun samt två klungor av härbren i Almo by i Leksand.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2019	2018	2017
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	10 182	1 308	976
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen		12 442	9 969

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, länsstyrelsens handläggarsystemASK

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Från och med år 2019 ansvarar Länsstyrelsen för alla utbetalningar.

De utbetalningar som anges i tabellen för 2019 avser utbetalade bidrag till externa bidragstagare. Därutöver har Länsstyrelsen reserverat beslutade bidragsmedel till 2020 som på grund av försenade byggnadsvårdsåtgärder inte hunnit rekviderats under året samt medel som Länsstyrelsen avsatt till utrednings- och inventeringsprojekt.

Totalt uppgår beslutade bidrag 2019 till 12 785 tkr. Av dessa har 10 tkr gått till arkeologisk undersökning vid mindre arbetsföretag, 1 661 tkr till kunskapsunderlag, 6 773 tkr till byggnadsvård, 2 422 tkr till vård av landskap och fornlämningar samt 1 918 tkr till tillgängliggörande av värdefulla kulturmiljöer.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH) ¹⁾	2 435	2,5

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter: Folkhälsa

Antalet årsarbetskrafter är lägre jämfört med 2018 (-1,1).

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2019	2018	2017
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	6 595	3 540	2 353
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	893	443	989
varav övrig finansiering (tkr)	5 702	3 096	1 364
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	2,55	1,33	1,01
Verksamhetsintäkter	4 891	2 512	1 094

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet

Antalet årsarbetskrafter är något högre än 2018 (+0,5) och verksamhetskostnaderna har ökat med 47%. Det beror på att vi fått ett utökat uppdrag gällande Mäns våld mot kvinnor.

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18

Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Myndigheterna ska bilda ett nätverk där experter från myndigheterna ingår samt där även en expert som representant för länsstyrelsen och en expert som representant för kommuner som utses av Sveriges Kommuner och landsting (SKL) ska kunna ingå. Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar.

Respektive myndighet ska senast 1 februari varje år ta fram en åtgärdslista med konsekvensbeskrivna åtgärder som publiceras på respektive myndighets webbplats. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet har genomfört och avser att genomföra.

Åtgärderna ska vara uppföljningsbara och rymmas inom myndigheternas verksamhetsområden. Åtgärderna ska genomföras integrerat i de berörda myndigheternas ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

I december 2017 inrättade regeringen Rådet för hållbara städer, ett forum bestående av Länsstyrelserna, SKR och elva statliga myndigheter som ingår i regeringens satsning för hållbar stadsutveckling.

Rådet för hållbara städer består av myndighetscheferna på alla deltagande myndigheter samt representanter från kommuner och länsstyrelser. Ordförande för Rådet är riksarkitekten Helena Bjarnegård och Länsstyrelserna representeras av landshövdingen i Uppsala län. Rådet har i uppgift att stötta kommunerna i arbetet med mål 11 i Agenda 2030 som behandlar långsiktigt hållbar stads- och samhällsutveckling. I fokus för arbetet ligger regeringens Strategi för levande städer där Rådets uppgift är att stötta utförare – framför allt kommuner och landsting – i genomförandet av regeringens politik. Rådet ska årligen redovisa en gemensam åtgärdslista med genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling och som myndigheterna avser att utföra i samverkan. Rådet ska även redovisa förslag till regeringen på strategiskt viktiga frågor som helt eller delvis ligger utanför Rådets ansvarsområde samt lämna förslag på eventuella frågor som behöver utredas.

Under 2019 har bland annat ett strategiskt dokument med övergripande mål och strategier för arbetet 2019 - 2022 tagits fram, ett nytt kansli har inrättats vid Boverket, Rådets webbplats hallbarstad.se har flyttats över från ArkDes till Boverket och arbete har påbörjats för att vidareutveckla webbplatsen. Rådet har även arrangerat ett gemensamt seminarium under Almedalsveckan.

Länsstyrelserna har bidragit med att synkronisera rådets arbete med det arbete som bedrivs i Miljömålsrådet. Vidare har länsstyrelserna deltagit i rådets arbete och poängterat vikten av

att få en samlad och tydlig stat gentemot kommunerna samt att det är viktigt att Agenda 2030, särskilt mål 11, står i fokus för rådets arbete.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har under året genomfört åtgärder under Formveckan kring "Gestaltad livsmiljö" (målområde 4 - Arkitektur, form och design för hållbara gestaltade livsmiljöer), läs mer på sida 15.

Resultatbedömning

Länsstyrelserna har bidragit i Rådets arbete på ett gott sätt och tillsett att det bedrivs synkroniserat med Miljömålsrådet.

Resultatbedömning: ☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Året i siffror

Avsnittet är framtaget i enlighet med regleringsbrevsuppdrag 2.2 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019. Uppdraget ersätter tidigare regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	11 859	11 948	12 338
201	Allmänna val	1 051	2 240	96
25	Trafikföreskrifter m.m.	773	889	714
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 058	5 918	5 599
30	Regional tillväxt	9 058	15 170	14 060
34	Infrastrukturplanering	3 620	2 464	2 997
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7 215	6 390	6 170
41	Stöd till boende	1 583	1 580	917
42	Energi och klimat	11 389	9 324	3 244
43	Kulturmiljö	6 520	6 216	5 482
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13 024	13 879	9 073
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	15 916	15 061	13 460
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	37 837	49 901	44 170
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 585	2 543	2 647
53	Vattenverksamhet	10 422	11 880	10 126
54	Mineral-och torvfyndigheter	96	68	117
55	Miljöfarlig verksamhet	7 741	8 089	7 962
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	893	629	509
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 378	2 439	2 363
58	Restaurering	3 230	2 265	5 141
60	Lantbruk och landsbygd	27 955	28 472	24 581
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	1	0
62	Fiske	2 061	2 608	1 287
70	Folkhälsa	2 435	3 310	2 664
80	Jämställdhet	5 540	2 856	1 839
81	Nationella minoriteter	15	0	0
82	Mänskliga rättigheter	1 785	2 283	4 103
85	Integration	3 024	3 501	2 259
	SUMMA PRODUKTION	198 061	211 922	183 919
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13 891	12 460	9 623
11	Administration och intern service	45 709	41 909	37 441
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	257 662	266 291	230 984
99	Resurssamverkan ²⁾	597	450	2 837
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ³⁾	258 259	266 741	233 821

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) från 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod (och tresiffernivå avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

10. Myndighetsövergripande verksamhet. Jämfört med 2018 har antalet årsarbeten har ökat med 1,6 utöver detta redovisas ökade kostnader för bland annat utbildningsinsatser, personalaktiviteter och personalinformation.

11. Administration och intern service. Kostnadsökning 2019 jämfört med 2018 beror i huvudsak på insatser hänförligt till ombyggnation av kontorslokaler.

28. Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor har bemanningen ökat med knappt en årsarbetskraft sedan 2018 och på lägre sjuktal.

30. Regional tillväxt. Antalet årsarbeten, verksamhetskostnader, antal beslutade ärenden och lämnade bidrag är lägre jämfört med 2018 vilket är ett direkt resultat av att merparten av att verksamheten/anslaget överförts till Region Dalarna den 1 januari 2019.

42. Energi och klimat. Vi har fler årsarbeten och högre verksamhetskostnader jämfört med 2018. Detta beror på att vi har fler externt finansierade projekt

51. Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden. Verksamhetskostnaderna speglar fördelningen av medel mellan åren i budgetpropositionerna.

52. Prövning och tillsyn av naturen håller sig på en jämn nivå under de tre år som sammanställningen visar. Behovet av tillsyn av lagefterlevnaden i naturen är dock större än vad de personella resurserna kan motsvara.

70. Folkhälsa. Antalet årsarbetskrafter är lägre jämfört med 2018 (-1,1).

80. Jämställdhet. Antalet årsarbetskrafter är något högre än 2018 (+0,5) och verksamhetskostnaderna har ökat med 47%. Det beror på att vi fått ett utökat uppdrag gällande Mäns våld mot kvinnor.

81. Nationella minoriteter. Antalet årsarbetskrafter är noll, detta beror på att nedlagd tid redovisas under annan VÄS-kod, i första hand under VÄS 101.

85. Integration. Antalet årsarbeten är lägre än 2018 (-0,9), så även verksamhetskostnader

Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	11 859	4,60%	4 145	6,98%	16 004	6,22%
201	Allmänna val	1 051	0,41%	332	0,56%	1 383	0,54%
25	Trafikföreskrifter m.m.	773	0,30%	284	0,48%	1 057	0,41%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 058	2,74%	2 495	4,20%	9 553	3,71%
30	Regional tillväxt	9 058	3,52%	1 904	3,21%	10 962	4,26%
34	Infrastrukturplanering	3 620	1,41%	1 097	1,85%	4 717	1,83%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7 215	2,80%	2 765	4,66%	9 980	3,88%
41	Stöd till boende	1 583	0,61%	628	1,06%	2 212	0,86%
42	Energi och klimat	11 389	4,42%	2 508	4,22%	13 897	5,40%
43	Kulturmiljö	6 520	2,53%	2 117	3,56%	8 637	3,35%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13 024	5,05%	4 022	6,77%	17 046	6,62%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15 916	6,18%	3 981	6,70%	19 897	7,73%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	37 837	14,68%	10 780	18,15%	48 618	18,88%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 585	1,00%	1 040	1,75%	3 625	1,41%
53	Vattenverksamhet	10 422	4,04%	3 377	5,69%	13 799	5,36%
54	Mineral- och torvfyndigheter	96	0,04%	39	0,07%	135	0,05%
55	Miljöfarlig verksamhet	7 741	3,00%	3 049	5,13%	10 790	4,19%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	893	0,35%	342	0,58%	1 235	0,48%
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 378	1,31%	945	1,59%	4 324	1,68%
58	Restaurering	3 230	1,25%	454	0,76%	3 684	1,43%
60	Lantbruk och landsbygd	27 955	10,85%	8 902	14,99%	36 857	14,32%
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	2 061	0,80%	662	1,11%	2 723	1,06%
70	Folkhälsa	2 435	0,95%	756	1,27%	3 192	1,24%
80	Jämställdhet	5 540	2,15%	1 055	1,78%	6 595	2,56%
81	Nationella minoriteter	15	0,01%	0	0,00%	15	0,01%
82	Mänskliga rättigheter	1 785	0,69%	611	1,03%	2 396	0,93%
85	Integration	3 024	1,17%	1 100	1,85%	4 124	1,60%
	SUMMA PRODUKTION	198 061	76,87%	59 393	100,00%	257 455	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13 891	5,39%				
11	Administration och intern service	45 709	17,74%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	257 662	100%			257 455	100,00%
99	Resurssamverkan ²⁾	597		207		804	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen³⁾	258 259				258 259	

Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
Nivå 1 (113-115)	31 140	21,56%				
Nivå 2 (110-112, (116-119)	14 570	10,09%				
Nivå 3 (100-109)	13 891	9,62%				
Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	144 423					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

Se kommentarer under respektive sakområde.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019 totalt	2019 varav kvinnor	2019 varav män	2018 totalt	2017 totalt
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	14,2	9,3	4,8	14,3	15,8
201 ¹⁾	Allmänna val	1,5	1,2	0,2	2,0	0,1
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,0	0,3	0,8	1,5	1,2
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8,7	7,8	0,9	7,9	6,2
30	Regional tillväxt	6,5	4,1	2,4	14,7	14,1
34	Infrastrukturplanering	3,4	2,3	1,1	2,4	3,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	9,3	5,6	3,7	9,6	9,3
41	Stöd till boende	2,5	2,0	0,5	2,8	1,8
42	Energi och klimat	8,2	4,5	3,7	5,2	4,6
43	Kulturmiljö	7,5	4,6	3,0	8,2	7,5
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	11,5	6,5	5,0	10,0	8,5
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12,1	5,7	6,3	12,2	11,7
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	39,8	16,1	23,7	46,2	42,4
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,9	3,5	0,4	4,2	4,3
53	Vattenverksamhet	11,2	4,6	6,6	12,3	11,3
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,2	0,2	0,0	0,1	0,2
55	Miljöfarlig verksamhet	10,5	7,9	2,6	11,5	11,3
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	1,2	1,0	0,2	0,8	0,6
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,2	2,3	0,9	3,0	2,7
58	Restaurering	1,6	0,7	0,9	1,7	2,0
60	Lantbruk och landsbygd	32,4	20,3	12,1	34,3	30,7
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	2,5	0,4	2,1	2,8	1,8
70	Folkhälsa	2,5	1,7	0,8	3,6	2,5
80	Jämställdhet	3,0	2,6	0,4	2,5	1,4
81	Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82	Mänskliga rättigheter	2,0	1,5	0,5	2,1	2,3
85	Integration	3,7	2,7	0,9	4,5	2,6
	SUMMA PRODUKTION	204,1	119,4	84,7	220,5	200,0
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9,6	5,8	3,8	9,0	7,2
11	Administration och intern service	22,2	10,9	11,3	21,0	16,6
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	235,8	136,0	99,8	250,5	223,8
99	Resurssamverkan ²⁾	0,7	0,6	0,1	1,6	1,3
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	236,5	136,6	99,8	252,1	225,1

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämsställs med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m år 2018.

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 30 Regional tillväxt har minskat med 8,2 jämfört med 2018. Förändringen förklaras genom verksamhetsövergång till Region Dalarna.

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 42 Energi och klimat har ökat med 3 årsarbetskrafter vilket beror på fler externt finansierade projekt.

Variationen i årsarbetskrafter för verksamhet 51 speglar fördelningen av medel mellan åren i budgetpropositionerna.

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 55 Tillsyn miljöfarlig verksamhet minskad med ca 1 årsarbetskraft jämfört med 2018. Förändringen förklaras genom minskat anslag på området.

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 57 Förebyggande områden har stadigt ökat med 0,5 årsarbetskraft från 2017. Förändringen beror på ökat externt anslag på området.

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 70 Folkhälsa är lägre jämfört med 2018 (-1,1).

Antal årsarbetskrafter för verksamhet 85 Integration är lägre än 2018 (-0,9), så även verksamhetens kostnader.

Se i övrigt kommentar under respektive område.

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2019 totalt (tkr)	2019 per år (kr)	2018 totalt (tkr)	2018 per år (kr)	2017 totalt (tkr)	2017 per år (kr)
Intern representation	119	502	193	767	130	580
Extern representation	573	2 421	541	2 147	635	2 822

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell D – Representation

Kostnaderna för den interna representationen uppgick till 119 tkr vilket jämfört med utfallet 2018 innebär en minskning med 74 tkr. Under året har varje representationstillfälle prövats och stor kostnadsmedvetenhet har iakttagits.

Den externa representationen uppgick till 573 tkr vilket är 32 tkr högre än utfallet 2018. Den externa representationen finansierades av förvaltningsanslaget med 472 tkr (397 tkr 2018 och 378 tkr 2017) och av externa medel med 101 tkr (144 tkr 2018 och 257 tkr 2017).

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader ¹⁾	2019	2018	2017
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ²⁾	1 354	1 282	1 286
Lokalyta (m ²)	1 211	1 211	1 211
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 118	1 058	1 062
Lokaler³⁾			
Lokalkostnader (tkr)	9 620	8 557	8 232
Lokalyta (m ²)	7 668	7 883	7 720
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 255	1 092	1 066
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	41	34	37
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	31	34
Kontorslokaler⁴⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	7 281	7 450	7 450
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	30	33
SUMMA LOKALKOSTNADER	10 973	9 838	9 518

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell E – Lokaler

Under 2019 genomförde vår hyresvärd en omfattande ombyggnation och modernisering av de förhyrda kontorslokalerna på Åsgatan 38. Ombyggnationen färdigställdes i stora delar under tredje kvartalet varefter arbeten återstod med att slutföra ytskiktsrenoveringar som avslutades under inledningen av 2020. Syftet med ombyggnationen var i huvudsak att skapa en bättre arbetsmiljö totalt och möta framtida behov, skapa gemensamhetsutrymmen som vi behöver för att nå målet med en sammanhållen myndighet och att förtäta lokalutrymmet enligt tidigare beslut. Ombyggnationen medförde att vi totalt minskade våra ytor med 400 kvadratmeter och att vi lämnade delar i gamla lokaler och ersatte dessa med andra ytor i en angränsande byggnad som vi nu nyttjar i större utsträckning än tidigare.

Den under 2019 genomförda ombyggnationen av kontorslokaler på Åsgatan 38 medförde att förhyrda lokaler kunnat utnyttjas i olika omfattning samt att en del av personalen varit omlokaliserad under perioden januari- augusti till andra tillfälliga lokaler. Detta innebär att någon exakt lokalyta för kontorslokaler ej kan fastställas. Utifrån detta faktum har angiven beräknad kostnad per m² för 2019 baserats dels på förhyrd yta tom 2019-10-31 enligt det kontrakt som gällde före ombyggnationen dels på förhyrd yta från 2019-11-01 enligt nytt hyreskontrakt med hyresvärden.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

(samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	117	298	413	667	161	13
Övrig förvaltning (20-21), exkl. 201	864	5063	592	5424	1095	168
Allmänna val (201)	3	117	4	119	5	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	52	164	10	127	99	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	160	876	614	1398	252	1
Regional tillväxt (30)	22	19	25	22	44	4
Infrastrukturplanering (34)	18	31	3	28	24	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	67	607	10	554	130	2
Stöd till boende (41)	330	602	0	390	542	0
Energi och klimat (42)	138	73	35	86	160	16
Kulturmiljö (43)	252	855	27	965	169	22
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	105	168	65	205	133	25
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	138	218	35	209	182	23
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	260	296	180	451	285	100
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	81	1011	100	1078	114	3
Vattenverksamhet (53)	100	566	58	605	119	11
Mineral- och torvfyndigheter (54)	4	23	0	27	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	93	506	82	563	118	4
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	11	122	4	130	7	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	36	58	18	73	39	9
Restaurering (58)	3	24	5	31	1	0
Lantbruk och landsbygd (60) ¹⁾	2346	7253	180	7649	2130	2159
Rennäring m.m. (61)	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	94	387	5	390	96	2
Folkhälsa (70)	13	9	7	16	13	0
Jämställdhet (80)	5	4	7	8	8	0
Nationella minoriteter (81)	1	1	1	1	2	1
Mänskliga rättigheter (82)	8	10	5	7	16	2
Integration (85)	20	35	20	63	12	2
TOTALT ANTAL ÄRENDE FÖR SAMTLIGA ÄRENDESLAG	5341	19396	2505	21286	5956	2568
varav Vattenmyndighetens ärenden	4	13	0	13	4	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	37	98	0	93	42	2

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

Övrig förvaltning (20-21) exkl. 201.

Huvuddelen av inkomna ärenden inom övrig förvaltning består av VÄS 206, stiftelser (1940 st) och VÄS 212, bevakningsföretag (1875 st).

Allmänna val (201)

Kommenteras på sida 10, de allmänna valen.

Livsmedelskontroll (28)

Kommenteras på sida 11, livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor.

Trafikföreskrifter (258)

Kommenteras på sida 62, trafikföreskrifter.

Infrastrukturplanering (34)

Kommenteras på sida 14, infrastrukturplanering.

Stöd till boende (41)

Kommenteras på sida 15, hållbar samhällsplanering och sid 100, Återrapporteringskrav 1.24 verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)

Kommenteras på sida 26, skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)

Antalet upprättade ärenden kan variera stort mellan åren beroende på om upphandlingar/avrop av tjänster görs som egna ärenden eller via ett och samma ärenden. Antalet upprättade ärenden varierar också beroende på om förvaltningsåtgärder är många små åtgärder eller färre men större åtgärder. Ärenden äldre än 2 år är högt och till del beroende av att naturreservatsärenden sträcker sig över flera år beroende på anslag för markåtkomst samt att det i länet finns många markägare som förhandling ska genomföras med.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52) Ökningen av ärenden i utgående balans är högre än den ingående och beror av fler upprättade egeninitierade tillsynsärenden.

Miljöfarlig verksamhet: Miljöprövning/miljöprövningsdelegationen (55)

Några av de äldre ärendena är komplexa vindkraftsärenden där orsakerna till den utdragna handläggningstiden bland annat är att de varit vilande på sökandes begäran, förändrade

yrkanden från sökande samt överklagande av kommunens beslut i den så kallade vetofrågan. Miljöprövningsdelegationen arbetar med ständiga förbättringar enligt en arbetsplan och en förbättringslista för att kontinuerligt öka effektiviteten och minska handläggningstiderna inom miljöprövningsområdet. Läs mer på sida 32.

Vattenverksamhet (53).

Antalet inkommande och beslutade ärenden ökade kraftigt 2019 jämfört senaste åren beroende på anmälningar till nationella planen för omprövning av vattenkraft. Bortsett från dessa anmälningar syns bara mindre förändringar jämfört med tidigare år. Antalet initiativärenden har ökat vilket i huvudsak kan förklaras med ökad egeninitierad tillsyn gällande dammsäkerhet. Läs mer på sida 30.

Tillsyn miljöfarlig verksamhet (555)

Antalet inkomna ärenden ligger relativt stabilt från 2017 till 2019. Flera ärenden som är äldre är komplexa ärenden där orsakerna är att företag i omgångar inkommit med kompletteringar och att förutsättningarna under tiden ändrats. Långa handläggningstider beror ofta på att kompletteringar sker i omgångar och att efter beslut om åtgärder hålls ärenden öppna tills verksamheten rapporterat att åtgärder är vidtagna tex. ombyggnationer och installation av ny utrustning. Läs mer på sida 31.

Tillsyn förorenade områden och miljöriskområden (575)

Antalet inkomna ärenden ligger relativt stabilt från 2017 till 2019. Flera ärenden som är äldre är komplexa saneringar där staten går in och bekostar hela eller delar av saneringen, och där bidraget delas upp under flera år. Läs mer på sida 32.

Lantbruk och landsbygd (60)2 och Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)2

Kommenteras sida 36 landbruk och landsbygd.

Jämställdhet (80)

Mänskliga rättigheter (82)

Tabell G – Handläggningstider

VÄS	Ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2017-2019	Utfall (%) 2019	Utfall (%) 2018	Utfall (%) 2017	Medel-antal dagar 2019	Medel-antal dagar 2018	Medel-antal dagar 2017
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45	92	91	98	20	21	12
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45	94	83	87	15	35	16
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180	100	100	50	104	98	163
282	Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ Djurskyddslagen ²⁾	90	100	98	95	2	13	19
282	Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	95	100	96	13	12	9
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	90	79	85	38	63	50
403	Överklagade av lov, förhandsbesked ³⁾	150	54	99	98	144	84	71
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ³⁾	120	39	100	100	125	55	56
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	33	91	89	172	151	149
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn	180	16	92	79	231	138	147
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	75	85	62	36	32	42
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁴⁾	21	98	98	97	9	9	11
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 5)}	180	88	92	84	139	94	154
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	100	88	100	14	44	8
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	85	97	88	23	15	18
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	98	100	92	11	10	13
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	93	17	58	100	275	325
	Projektstöd	180	68	59	59	164	209	297
	Miljöinvesteringar	180	67	79	89	152	173	236
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	0	0	0	0	0	0
	Projektstöd	180	0	0	0	0	0	0
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	92	91	95	82	80	64
	Projektstöd	120	73	84	100	92	94	99
	Miljöinvesteringar	120	89	96	93	87	66	178
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	0	0	0	0	0	0
	Projektstöd	120	0	0	0	0	0	0
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	95	91	88	16	18	17

623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	49	73	89	48	35	23
-----	---	----	----	----	----	----	----	----

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Uppdrag 3.39 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019.

⁴⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁵⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentar till Tabell G – Handläggningstider

Resultatet som redovisas i ovanstående tabell bedöms övergripande vara jämförbart med år 2018. Med undantag för handläggningstider inom VÄS 403 och 505 som har markant förlängts under år 2019. Detta bedöms i huvudsak bero på ett ökat antal ärenden inom VÄS 403 (37,82%) samt i viss mån under året pågående omorganisation och förändringar i personalsituation.

Handläggningstiderna för 525 överstiger måldagar. En bidragande orsak till att målnivån inte nås är att i flera fall kommer inkompleta ärenden in till myndigheten. Kompletteringar kommer ofta inte in under den tid som räknas och bildar därmed en statistik där målnivåer ej uppnås för ärendegruppen.

För ärendegruppen 526 ligger myndigheten över målnivån.

Gällande Miljöfarlig verksamhet: Miljöprövning/miljöprövningsdelegationen (55). Några av de äldre ärendena är komplexa vindkraftsärenden där orsakerna till den utdragna handläggningstiden bland annat är att de varit vilande på sökandes begäran, förändrade yrkanden från sökande samt överklagande av kommunens beslut i den så kallade vetofrågan. Miljöprövningsdelegationen arbetar med ständiga förbättringar enligt en arbetsplan och en förbättringslista för att kontinuerligt öka effektiviteten och minska handläggningstiderna inom miljöprövningsområdet. Läs mer på sida 32.

Tabell H – Styckkostnader*

VÄS	Styck-kostnad 2019 ¹⁾	Styck-kostnad 2018 ¹⁾	Styck-kostnad 2017 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2019 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2018 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2017 ¹⁾	Antal ärenden 2019 ²⁾	Antal ärenden 2018 ²⁾	Antal ärenden 2017 ²⁾
206 Stiftelser	800	800	1000	1 480 000	1 690 000	1 928 000	1 889	2 047	1 907
212 Bevakningsföretag m.m.	300	400	300	582 000	668 000	465 000	1 833	1 541	1 367
282 Djurskydd	5 800	3 400	4 400	5 360 000	4 688 000	4 436 000	917	1 376	1 011

Tabellen baserar sig på ärendeslag som finns i länsstyrelsernas ärendehanteringssystem Platina och innehåller ärendeslag med fler ärenden än 900 stycken.

¹⁾ Uttryckt i tkr.

²⁾ Avser antalet beslutade ärenden.

Kommentar till Tabell H – Styckkostnader 2017–2019 för ärendeslag med stort antal ärenden år 2019

206 Stiftelser innefattar bland annat nyregistreringar, granskning av årsredovisningar, ändringsanmälan, hopslagning eller förändring av pensionsstiftelse, tillstånd att förbruka medel i stiftelsen samt tillsyn. Styckkostnaden är relativt konstant liksom antalet beslutade ärenden.

212 Bevakningsföretag m.m. innefattar i huvudsak ansökan om godkännande av personal i bevakningsföretag och återkallelser av godkännanden. Styckkostnadens variation mellan åren förklaras av att flera enskilda ärenden krävde längre tid med anledning av förändringar i personal och ärendenas komplexitet.

282 Djurskydd. 1. Antal ärenden som kommer in och upprättas varierar mellan åren. Under 2019 minskade dessa kraftigt trots fler utförda kontroller än föregående år, läs mer på sida 11. 2. Under 2018 tog Länsstyrelsen över polisens uppgifter avseende verkställighet, uppställning och försäljning av omhändertagna djur, vilket är tidskrävande och kostsamma ärenden. 3. Cirka 100 av de ärenden som minskat från 2018 till 2019 beror på ändrade handläggningsrutiner för fakturering.

Övriga återrapporteringskrav

Avsnittet innehåller övriga återrapporteringskrav enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet, enligt 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2017	2018				2019					2019
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-165	286	-223	64	150	312	-200	-350	-50	-37	-139
Registreringsavgift för jaktområden	-5	35	-27	8	10	21	-10	0	0	21	24
Delgivning	40	30	-45	-15	20	27	-10	-74	10	-47	-23
Övrig offentligrättslig verksamhet	461	526	-808	-282	500	763	-150	-786	350	-23	157
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	-43	279	-279	0	250	659	-250	-659	0	0	-42
Övrig uppdragsverksamhet	281	38	-31	7	50	34	-50	0	0	34	322
Summa totalt	569	1 194	-1 412	-218	980	1 816	-670	-1 868	310	-52	298
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	331	877	-1 102	-225	680	1 124	-370	-1 209	310	-86	19
Summa uppdragsverksamhet	238	317	-310	7	300	693	-300	-659	0	34	279

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna vilket innebär ett redovisat underskott på minus 37 tkr. Detta är orsakat av: 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person 2) Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar. 3) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera. 4) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Kompetensförsörjning, enligt 3 kap. 3 §

3 § Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsen arbetar med att skapa förutsättningar för en bra arbetsmiljö och goda utvecklingsmöjligheter för såväl verksamhet som medarbetare. Myndighetens strategi är att kontinuerligt och långsiktigt utveckla kompetensen hos våra medarbetare.

Gemensamt för de insatser vi genomfört är ambitionen att skapa goda förutsättningar för att alla medarbetare ska känna ansvar och engagemang genom samverkan och aktivt deltagande i det kontinuerliga förbättringsarbetet. Det sker kontinuerligt i dialogen mellan chef och medarbetare, på våra personalmöten och i central samverkan.

För att säkerställa att Länsstyrelsens chefer uppfyller kraven inom ramen för sina uppdrag satsar har vi satsat särskilt på chefsutveckling med fokus på ett medarbetarnära ledarskap.

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt utöka vår tjänsteannonsering via sociala medier. Bedömningen är att det är ett positivt sätt att synas och nå nya presumtiva medarbetare.

Myndigheten är medlemmar i den föreningen Rekryteringslots i Dalarna som är ett samarbete mellan 33 privata och offentliga arbetsgivare, där samarbete, kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring kompetens och rekrytering är nyckelfrågor. Ett av de fokusområden man arbetar med är kompetensförsörjning till länet samt dess företag och organisationer.

En HR-strategi för perioden 2020–2022 är framtagen. Målen och aktiviteterna i strategin syftar bland annat till att vi ska ha en långsiktig, effektiv och ändamålsenlig kompetensförsörjning. Aktiviteterna omfattar insatser inom kompetens/kompetensförsörjning, löner och förmåner och hälsa och friskvård.

Mot bakgrund av grundläggande arbetsmiljöarbete, chefsutveckling samt delaktighet från medarbetare är bedömningen att Länsstyrelsen fortsatt är en attraktiv arbetsplats.

Personalomsättning:

2019	35,7%
2018	38,6%
2017	27,9%

Kommentar: De höga siffrorna beror på att varje visstidsanställning (inkl. provanställning och pga. många projekt) räknas med. Vid varje förlängning/tillsvidareanställning räknas individen med i underlaget.

Sjukfrånvaro, enligt 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2019			2018		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	5,9	4,1	0	6,8	2,8	0
	30-49	56,9	4,2	67,5	57,9	1,7	14,4
	50≥	46,3	2,2	68,7	45,9	1,6	0
	Alla	109,1	3,4	64,9	110,7	1,7	7,3
Kvinnor	≤29	13,9	2,0	0	13,6	2,3	0
	30-49	79,4	6,1	63,3	87,0	5,7	76,01
	50≥	65,0	7,2	71,4	63,8	4,3	72,2
	Alla	158,3	6,2	66,1	164,5	4,9	73,1
Samtliga	≤29	19,8	2,6	0	20,5	2,5	0
	30-49	136,3	5,3	64,7	145	4,1	69,7
	50≥	111,3	5,1	71,0	109,7	3,2	62,3
Summa		267,3	5,0	65,8	275,1	3,6	65,0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

*) Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro

Länsstyrelsen bedriver förebyggande hälso- och friskvårdsarbete på ett flertal nivåer. I vår centrala samverkansgrupp behandlas arbetsmiljöfrågor på en övergripande nivå. I enheternas lokala samverkansgrupper behandlas enhetsövergripande arbetsmiljöfrågor. Vid Länsstyrelsen finns en arbetsmiljökommitté som hanterar samråd mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer i frågor som rör planering, genomförande och uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Årligen genomförs ett utvecklingssamtal mellan chef och medarbetare, där går man bland annat igenom den individuella arbetssituationen såväl fysisk och psykosocial. Som stöd i arbetet med arbetsmiljöfrågorna finns även företagshälsovårdens kompetens att tillgå när behov uppstår.

Våra sjuktal 2019 är 1,4 % högre än föregående år. Ingen specifik grupp går att identifiera som störst bidragande faktor till ökningen, Under 2019 har myndigheten genomfört en större ombyggnation av våra lokaler vilket sannolikt bidragit till de högre sjukskrivningstalen.

Länsstyrelsen bedriver ett aktivt rehabiliteringsarbete för de som hamnat i långtidssjukskrivning i samarbete med företagshälsovården och Försäkringskassan.

Vi planerar för genomförandet av flertal kompetenshöjande insatser inom arbetsmiljöområdet under 2020. Målsättningen är att våra chefer och medarbetare får ökade kunskaper om tidiga signaler på psykisk ohälsa, kunna fånga upp medarbetare i ett tidigare skede och på så sätt kunna förhindra ohälsa, försämrad arbetsförmåga och långvarig sjukfrånvaro.

Information av väsentlig betydelse

Ny organisation

Länsstyrelsen genomförde under 2018 en organisationsförändring. Under 2019 har arbetet fortsatt med att få arbetsformer och rutiner på plats. Vi har också påbörjat en utvärdering av organisationsförändringen i form av en enkät som kommer följas av fokusgruppsdiskussioner. Resultatet ska bilda underlag till eventuella vidare förbättringsåtgärder.

Ombyggnation

Under 2018 påbörjade vår hyresvärd en ombyggnation av Länsstyrelsens lokaler i Falun. Syftet har varit att tillgodose behovet av ändamålsenliga och moderna lokaler samt en förbättrad arbetsmiljö. Lokalerna har använts parallellt med ombyggnationen i den mån detta varit möjligt. Det har inneburit resursåtgång i form av arbetstid och merkostnader, framför allt beroende på flyttar inom befintliga och, i förekommande fall, även till tillfälliga lokaler. Läs mer på sidan 120.

Budget

Länsstyrelsen planerade verksamheten 2019 utifrån budgetpropositionen. Den budget som senare beslutades om innebar stora förändringar inom vissa områden. Osäkerheten avseende vår finansiering medförde att vi avvaktade med vissa rekryteringar och avslutade vissa tidsbegränsade anställningar. Detta medförde att vår verksamhet påverkades kvalitativt och kvantitativt. Det gäller exempelvis naturvårdande åtgärder inom skyddade områden och tillsyn över miljöfarlig verksamhet.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2019	2018	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	121 800	125 450	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	14 899	12 730	2
Intäkter av bidrag	121 786	128 332	3
Finansiella intäkter	13	25	4
Summa	258 498	266 537	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-170 626	-173 012	5
Kostnader för lokaler	-12 147	-10 980	
Övriga driftskostnader	-72 874	-80 385	
Finansiella kostnader	-205	-338	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-2 407	-2 026	
Summa	-258 259	-266 741	
Verksamhetsutfall	239	-203	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	11 419	9 874	7
Skatteintäkter m.m.	0	113	7
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-11 419	-9 987	8
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	6 679	26 344	9
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	268 786	214 686	10
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	30 765	36 320	11
Finansiella kostnader	-31	-63	
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	1 871	-815	12
Lämnade bidrag	-299 587	-263 210	13
Saldo	8 482	13 261	
Årets kapitalförändring	8 721	13 058	14

Balansräkning

BALANSRÄKNING (TKR)

TILLGÅNGAR	2019-12-31	2018-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
<i>Summa</i>	0	0	15
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	1 295	209	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	6 800	4 159	
<i>Summa</i>	8 096	4 369	16
Utlåning			
<i>Summa</i>	0	0	
Varulager m.m.			
Fastigheter	150 829	148 168	
<i>Summa</i>	150 829	148 168	17
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 829	1 093	
Fordringar hos andra myndigheter	27 647	20 774	18
Övriga kortfristiga fordringar	49 803	41 134	19
<i>Summa</i>	79 279	63 001	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	3 495	2 408	
Upplupna bidragsintäkter	18 620	22 399	
Övriga upplupna intäkter	221	213	
<i>Summa</i>	22 336	25 020	20
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	-116 116	-95 985	
<i>Summa</i>	-116 116	-95 985	21
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	41 266	55 209	22
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	8 287	5 949	23
Kassa och bank	12 835	14 152	24
<i>Summa</i>	62 388	75 310	
Summa tillgångar	206 813	219 882	

BALANSRÄKNING (TKR)

KAPITAL OCH SKULDER	2019-12-31	2018-12-31	Not
Myndighetskaptal			
Balanserad kapitalförändring	41 649	28 591	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	8 721	13 058	
Summa	50 370	41 649	25
Fonder			
Fonder	14 251	16 122	
Summa	14 251	16 122	12
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	452	682	26
Övriga avsättningar	598	936	27
Summa	1 050	1 618	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	7 778	4 369	28
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	29
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	17 446	17 346	30
Leverantörsskulder	9 347	9 846	
Övriga kortfristiga skulder	8 972	8 002	31
Depositioner	8 292	5 956	32
Summa	51 835	45 519	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	15 071	14 280	
Oförbrukade bidrag	74 236	100 694	
Summa	89 307	114 974	33
Summa kapital och skulder	206 813	219 882	

Poster inom linjen**Ansvarsförbindelse**

Ombyggnadstillägg vid ej förlängt hyresavtal	10 000	10 000
--	--------	--------

Under 2018 tecknades ett nytt hyreskontrakt som träder i kraft efter ombyggnation av de kontorslokaler Länsstyrelsen hyr. Ombyggnationen slutfördes 2019. Av hyreskontraktet framgår att i det fall Länsstyrelsen vid avtalstidens slut inte förlänger avtalet förbinder sig Länsstyrelsen att betala ett ombyggnadstillägg om 10 000 tkr. Förlängs avtalet utgår inget ombyggnadstillägg. Länsstyrelsen redovisar detta åtagande som en ansvarsförbindelse efter bedömning att nuvarande lokaler i Falun kommer utgöra hemvist för verksamheten under lång tid framöver. Därmed anses risken att behöva infria denna förpliktelse ytterst liten.

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01								
Rikets styrelse								
01 05 001								
Länsstyrelserna m.m.	3 790	119 190	0	-212	122 768	-122 303	465	34
Utgiftsområde 19								
Regional tillväxt								
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	-46	3 892	0	0	3 846	-4 036	-190	35
Utgiftsområde 22								
Kommunikationer								
22 02 003 002								
Grundläggande betaltjänster	27	2 000	0	-27	2 000	-2 000	0	36
Summa	3 771	125 082	0	-239	128 614	-128 339	275	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2391 Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0	4	
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	250	1 592	
2537 Miljöskyddsavgift Täckavgift	5 000	7 234	
2552 01 Stiftelser, tillsynsavgift	700	295	
2552 02 Stiftelser, registerhållningsavgift	800	458	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	700	131	
2714 01 Sanktionsavgifter	800	2 466	
2811 03 Jordfonden (Lst i Dalarna)	2 000	-1 223	
2811 9 Övriga inkomster	0	463	
9455 Lotteriavgifter	75	0	
Summa	10 325	11 419	7

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2019	Utestående åtaganden 2019	Utestående åtagandenas fördelning per år				NOT
				2020	2021	2022	2023	
19 01 001 ap. 16 Regionala tillväxtåtgärder	10 000	28 698	3 540	3 044	496	0	0	35

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2020.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelse från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.
- Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Indikatorer

Länsstyrelsen redovisar enlighet ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 § resultatindikatorer för verksamhetsområden (VÄS-kod på 2-ställig nivå). Resultatindikatorerna redovisas sist i de tabeller som återfinns i vart och ett av verksamhetsområdena (VÄS 20-85). För verksamhetsområdet kulturmiljö (VÄS-kod 43) redovisas ingen resultatindikator då uppgifter ur handläggningssystemet ASK för år 2019 inte kan hämtas utan att det medför kostnader som menligt påverkar verksamheten.

Styckkostnader

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska styckkostnader för handläggning av ärenden inom ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden redovisas. Myndigheten bedömer enligt ESV: s föreskrifter till bestämmelsen självständigt vad som avses med ett stort antal ärenden. Länsstyrelsens bedömning är att 900 ärenden ska betraktas som ett stort antal.

Enligt ESV: s allmänna råd till bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör de ärendeslag som redovisas vara väsentliga att redovisa samt utgöra verksamhetens prestationer. Styckkostnaderna per ärendeslag bör beräknas som totala verksamhetskostnader, inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar. Länsstyrelsens beräkning av styckkostnader (som återfinns i Tabell H) beräknas enligt följande:

- Totala verksamhetskostnader (S-kod 4–6999) inklusive overhead (konto 9800) men exklusive transfereringar för respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period dividerat med antalet beslutade ärenden inom respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period.

Länsstyrelsen har följande kommentarer om den valda beräkningsmetoden:

- Att beslutade ärenden utgör nämnaren i beräkningarna beror på att detta begrepp bäst motsvarar begreppet prestation.
- Det kan finnas undergrupperingar av ärendeslag inom en VÄS-kod på 3-ställig nivå, vilket gör att begreppet ärendeslag tolkas extensivt i vissa fall.
- De kostnader som finns redovisade under respektive VÄS-kod på 3-ställig nivå avser inte enbart kostnader för beslutade ärenden, utan även för t ex inkomna (ännu ej beslutade ärenden) vilket får styckkostnaden för beslutade ärenden att skenbart bli något högre än vad den de facto borde vara.
- Det finns ingen automatisk systemkoppling mellan vilken VÄS-kod ett ärende redovisas under och till vilken VÄS-kod en kostnad hänförs. Detta leder till att fullständig korrelation inte nödvändigtvis föreligger.
- Vad som utgör ett stort antal avgörs enbart utifrån 2019 års ärendemängd. Det innebär att ett ärendeslag som tidigare år har uppfyllt kriterierna för vad som bedöms vara ett stort antal riskerar att inte beräknas och vice versa.
- Kostnader på VÄS-gruppernas egna övergripande koder har inte fördelats till respektive ärendeslag inom gruppen, eftersom det i många fall registreras ärenden på de övergripande koderna.
- I beräkningarna inkluderas endast uppgifter om ärendeantal som finns att tillgå i ärendehanteringssystemet Platina.
- Länsstyrelsen gör bedömningen att den valda beräkningsmetoden trots ovanstående är tillräckligt tillförlitlig att dra slutsatser från.

Tabell G i tidigare årsredovisningar

Tidigare årsredovisningar har innehållit statistik om överklagade ärenden (tidigare Tabell G). Efter analys har det framkommit att kvaliteten på denna data är bristfällig. Därför har

statistiken exkluderats i årets årsredovisning i väntan på att nya rapporter tas fram i ärendehanteringssystemet Platina.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor till och med brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 20 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner med mera.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Under 2019 har översyn av tillämpade avskrivningstider gjorts utifrån ESV:s handledning 2016:49 Att redovisa materiella anläggningstillgångar. För att på ett bättre sätt avspegla kostnaderna mot den faktiska förbrukningen är avskrivningstiden förlängd när det gäller egenutvecklade/köpta IT-system, maskiner och andra fordon. Tillämpning sker på nyanskaffningar från den 1 september 2019. Korrigering av avskrivningsplan avseende tidigare anskaffade tillgångar bedöms inte som meningsfullt.

	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
- Maskiner, inventarier med mera:	
Maskiner	5 år
IT-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Jordfonden

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris, med justering för gjorda åtgärder.

Gällande försäljning av fastigheter införskaffade före 1 juli 1991 har Länsstyrelsen i Dalarnas län inte ett korrekt inköpsvärde. Av den anledningen görs en schablonvärdering av det anskaffade värdet för att realisationsvinst/förlust ska kunna redovisas vid varje försäljning.

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Redovisning av lönegaranti sker i enlighet med Ekonomistyrningsverkets skrivelse den 6 december 2002. Lönegarantifordran värderas kollektivt med 86 procent, vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Transfereringar

Från och med 2019 ansvarar Länsstyrelsen för bidragsutbetalning gällande kulturmiljöåtgärder. Tidigare ansvarade Riksantikvarieämbetet för denna uppgift.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
<i>Landshövding</i>		
Ylva Thörn	1 375 277	Samhall AB
<i>Länsråd</i>		
Camilla Fagerberg Littorin	1 101 096	Inga övriga uppdrag
<i>Insynsråd</i>		
Anders Ahlgren	4 457	Gagnline Affärsutveckling AB, Almi Företagspartner GävleDala AB, Promål AB, Gagnefbostäder AB, Dala Energi AB
Anna Ehrenberg	2 900	Vetenskapligt råd Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Vetenskapligt råd för Svensk sjuksköterskeförening
Christina Eriksson	8 917	Inga övriga uppdrag
Marie Louise Erbing Falkland	5 968	Outokumpu PressPlate AB, Outokumpu Prefab AB, IVL Svenska Miljöinstitutet AB
Thomas Agneteg	5 800	Inga övriga uppdrag
Martin Moraeus	4 590	Grönklittsgruppen AB, Dalarnas Försäkringsbolag, Streamgate North AB, Lantbrukarnas Riksförbund, förening u.p.a
Roza Güclü Hedin	6 110	Inga övriga uppdrag
Sohrab Fadai	5 800	Sohrab AB, Creador AB, Nordisk kulturkontakt

Noter till resultaträkningen

Not 1 Intäkter av anslag	2019	2018
01 05 001 Förvaltningsanslag	117 915	115 395
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	3 308	9 482
22 02 003 002 Grundläggande betaltjänster	577	573
Summa intäkter av anslag	121 800	125 450

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Minskningen av anslagsutfallet för regionala tillväxtåtgärder förklaras av att Region Dalarna 2019 övertagit det regionala utvecklingsansvaret.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
Offentligrättsliga avgifter	5 830	4 984
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	6 560	4 904
Intäkter av andra ersättningar	2 509	2 842
Summa	14 899	12 730

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	736	808
Intäkter utbildning/konferenser	837	519
Intäkter konsultuppdrag	2 094	961
Intäkter övriga 4 § avgifter	2 893	2 616
	6 560	4 904

I separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet, se sidan 127, är inte jämförbar med noten ovan. Tabellen avser enbart verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Intäkter av avgifter enligt denna not bidrar till verksamheten men för dessa avgiftsområden gäller inte full kostnadstäckning och vi särredovisar därför inte kostnaderna.

Intäkter av andra ersättningar utgörs till stor del av intäkter från Naturvårdsverket för kostnader i samband med fastighetsförvaltning av Naturvårdsverkets fastigheter.

Not 3 Intäkter av bidrag	2019	2018
Bidrag från statliga myndigheter	119 114	123 283
varav		
Naturvårdsverket	40 679	46 607
Länsstyrelsen i Örebro län	23 552	26 031
Statens jordbruksverk	13 047	10 412
Havs- och vattenmyndigheten	8 484	9 531
Kammarkollegiet	7 646	4 609
Statens energimyndighet	4 524	1 219
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 514	6 806
Post- och telestyrelsen	3 182	2 240
Länsstyrelsen i Jämtlands län	3 100	3 605
Länsstyrelsen i Västmanlands län	2 078	829
Riksantikvarieämbetet	1 562	980
Tillväxtverket	1 091	2 574
Länsstyrelsen i Uppsala län	962	637
Arbetsförmedlingen	901	1 806
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	476	39
Skogsstyrelsen	410	800
Skatteverket	401	-768
Socialstyrelsen	361	326
Sveriges geologiska undersökning	239	48
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	156	613
Verket för innovationssystem	133	84
Svenska institutet	116	1
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	114	0
Länsstyrelsen i Gotlands län	82	0
Lunds universitet	79	87
Länsstyrelsen i Skåne län	69	0
Länsstyrelsen i Jönköpings län	66	-122
Försäkringskassan	62	58
Länsstyrelsen i Värmlands län	61	476
Länsstyrelsen i Stockholms län	49	99
Länsstyrelsen i Hallands län	30	0
Länsstyrelsen i Blekinge län	25	0
Folkhälsomyndigheten	23	-5
Länsstyrelsen i Västerbottens län	20	0
Länsstyrelsen i Norrbottens län	19	0
Länsstyrelsen i Östergötlands län	17	73
Länsstyrelsen i Kalmar län	16	0
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	13	0
Regeringskansliet	1	936
Valmyndigheten	0	1 894
Umeå universitet	0	1
Affärsverket svenska kraftnät	0	-100
Uppsala universitet	-0	0
Länsstyrelsen i Södermanlands län	-12	0
Trafikverket	-80	294

Övriga motparter	845	563
Bidrag från övriga	2 673	5 049
Summa	121 786	128 332

Not 4 Finansiella intäkter	2019	2018
-----------------------------------	-------------	-------------

Räntekonto i Riksgälden	12	21
Övriga finansiella intäkter	1	4
Summa	13	25

Not 5 Kostnader för personal	2019	2018
-------------------------------------	-------------	-------------

Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-115 018	-116 573
varav		
Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-902	-1 035
Övriga kostnader för personal	-55 608	-56 439
Summa	-170 626	-173 012

Not 6 Finansiella kostnader	2019	2018
------------------------------------	-------------	-------------

Räntekostnader i Riksgälden	-141	-317
Övriga finansiella kostnader	-64	-21
Summa	-205	-338

Not	7 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019
		netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Akkumulerat utfall
	Avgifter med bestämt ekonomiskt mål									
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-3 513	-1 815	250	1 592	0	3 027	250	-1 435	-6 762
	2528 Avgifter vid Bergsstaten	-66	-11		0	0	13	0	-13	-91
	2537 Miljöskyddsavgift	598	1 332	5 000	7 234	0	5 231	5 000	2 003	3 933
	2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	652	-225	2 200	883	0	1 123	2 200	-239	-1 261
	varav	0	0				0			
	- Avgifter enligt stiftelseförordning	-800	-290		753	0	1 014	0	-261	-1 352
	- Avgifter enligt avfallsförordningen	3	66		131	0	108	0	22	91
	- Övriga avgifter	1 448	-1		0	0	1	0	-1	1 446
	Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	2 060	403		1 710					
	2391 Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	2	0		4					
	2714 Sanktionsavgifter	802	1 093	800	2 466					
	2811 Jordfonden (Lst Dalarna)	1 134	-768	2 000	-1 223					
	2811 Övriga inkomster	37	-36		463					
	9455 Lotteriavgifter	86	113	75	0					
	Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	-270	-315		11419		9 394		316	269

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna. Notan är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är lönekostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på utifrån tabell B. Minskning av intäkter jämfört med budget för Jordfonden förklaras av att vinsten efter genomförda försäljningar understiger driftsnetto i förvaltningen varmed ett underskott på 1 223 tkr redovisas.

Not	8 Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2019	2018
-----	--	------	------

Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-11 419	-9 987
Högre intäkt år 2019 beror till stor del på ökad intäkt av sanktionsavgifter		

Not	9 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	--	------	------

01 05 001 000 Förvaltningsanslag	4 527	3 246
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	729	21 698
22 02 003 002 Grundläggande betaltjänster	1 423	1 400
Summa	6 679	26 344

Finansiering av bidrag inom anslag 01 05 001 Förvaltningsanslag avser finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet Region Dalarna.

Minskning av bidrag år 2019 inom anslag 19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder beror på minskad storlek av det totala anslaget till följd av att Region Dalarna övertagit det regionala utvecklingsansvaret.

Not	10 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	--	------	------

Från myndighet		
Kammarkollegiet	180 944	148 856
Naturvårdsverket	40 318	24 896
Tillväxtverket	21 853	23 987
Riksantikvarieämbetet	10 182	1 308
Havs- och vattenmyndigheten	9 955	9 039
Socialstyrelsen	3 227	3 438
Post- och telestyrelsen	1 701	1 309
Länsstyrelsen i Jämtlands län	935	527
Länsstyrelsen i Örebro län	698	1 153
Verket för innovationssystem	130	0
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	172
Länsstyrelsen i Jönköpings län	-1 156	0
Summa	268 786	214 686

Högre saldo Kammarkollegiet år 2019 jämfört med år 2018 beror på högre volymer av utbetalda lönegarantier. Negativt saldo på Länsstyrelsen i Jönköpings län beror på återbetalningar av tidigare utbetalt bidrag.

Not	11 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	---	------	------

Lönegaranti konkurser	22 758	27 347
Lönegaranti rekonstruktioner	5 116	5 450
Bygdemedel	3 713	3 633
Samtliga kommuner i Dalarnas län	-243	0
Älgvårdsfonden	-577	-110
Summa	30 765	36 320

Not	12 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2019	2018
	Ingående balans	16 122	15 307
	Årets förändring	-1 871	815
	Utgående balans	14 251	16 122
	Uppdelat på		
	Älgvårdsfonden		
	<i>Ingående balans</i>	2 455	2 659
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-577	-110
	Lämnade bidrag	-446	-95
	Utgående balans	1 432	2 455
	Bygdemedel		
	Ingående balans	13 667	12 647
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	3 713	3 633
	Finansiella kostnader	-31	-63
	Lämnade bidrag	-4 529	-2 551
	Utgående balans	12 819	13 667
Not	13 Lämnade bidrag	2019	2018
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-83 398	-58 397
	Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-216 190	-204 814
	Summa Lämnade bidrag	-299 587	-263 210
	inom verksamhetsområden		
	Lönegaranti	-196 285	-164 598
	Efterbehandling av förorenade områden	-33 396	-15 341
	Regional projektverksamhet	-23 647	-16 170
	Byggnadsvård	-6 896	-436
	Miljömål	-6 690	-8 588
	Kalkning av försurade vatten	-6 470	-6 846
	Frågor inom mänskliga rättigheter	-5 127	-3 251
	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	-4 529	-2 551
	Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-4 527	-2 756
	Kommunikationsplanering	-3 124	-2 709
	Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-2 507	-1 315
	Kompetensutveckling inom mänskliga rättigheter	-2 000	0
	Fornminnes- och kulturlandskapsvård	-1 804	-871
	Fornminnen	-1 007	0
	Jakt och viltvård	-621	-353
	Vattenskyddsområden	-546	0
	Kulturarhistoriskt värdefulla miljöer	-474	0
	Jämställdhetsfrågor	-437	-658
	Restaurering av vatten som inte kalkas	-295	-415
	Energi- och klimatstrategiskt arbete	-180	-85

Allmänt och övergripande inom mänskliga rättigheter	-150	-3 718
Klimatanpassning	-81	0
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-77	-719
Miljöövervakning	-60	-434
Fiskevård och fritidsfiske	-43	-263
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-15	-14
Företagsstöd inom regional tillväxt	0	-30 243
Allmänt och övergripande inom jämställdhet	0	-294
Allmänt och övergripande inom folkhälsa	0	-215
Riskhantering och säkerhet	0	-172
Övriga ärenden inom jämställdhet	0	-150
Resurssamverkan	0	-32
Integrationsfrågor	1 399	-15
	-299 587	-263 210

Not 14 Årets kapitalförändring	2019	2018
---------------------------------------	-------------	-------------

Verksamhetsutfall

Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-52	-218
Semesterlöne- och löneskuld	152	185
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	139	-170
Summa verksamhetsutfall	239	-203

Uppbörd**Transfereringar**

Lönegaranti konkurser	8 603	12 836
Lönegaranti rekonstruktioner	-121	426
Summa Transfereringar	8 482	13 261

Summa årets kapitalförändring	8 721	13 058
--------------------------------------	--------------------	---------------------

Noter till balansräkningen

Not	15	Immateriella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
		Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
		Ingående anskaffningsvärde	264	445
		Årets försäljning, utrangering	0	-181
		Utgående anskaffningsvärde	264	264
		Ingående avskrivningar	-264	-445
		Årets försäljning, utrangering	0	181
		Utgående avskrivningar	-264	-264
		Bokfört värde	0	0
		Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0
Not	16	Materiella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
		Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	1 608	1 608
		Årets anskaffning	1 231	0
		Årets försäljning, utrangering	-393	0
		Utgående anskaffningsvärde	2 446	1 608
		Ingående avskrivningar	-1 399	-1 310
		Årets avskrivningar	-145	-89
		Årets försäljning, utrangering	393	0
		Utgående avskrivningar	-1 150	-1 399
		Bokfört värde	1 295	209
		Maskiner, inventarier, installationer mm.		
		Ingående anskaffningsvärde	21 442	21 807
		Årets anskaffning	4 903	858
		Årets försäljning, utrangering	-114	-1 223
		Utgående anskaffningsvärde	26 231	21 442
		Ingående avskrivningar	-17 283	-16 568
		Årets avskrivningar	-2 262	-1 937
		Årets försäljning, utrangering	114	1 223
		Utgående avskrivningar	-19 431	-17 283
		Bokfört värde	6 800	4 159
		Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	8 096	4 369

Ökning av materiella anläggningstillgångar år 2019 jämfört med år 2018 beror på stora investeringar kopplat till genomförd ombyggnation av kontorslokaler.

Not 17 Varulager m.m.	2019-12-31	2018-12-31
------------------------------	-------------------	-------------------

Jordfondsfastigheter Areal, ha:

Jordbruksmark	256	257
Produktiv skogsmark	<u>9 039</u>	<u>9 142</u>

Bokfört värde

	150 829	148 168
--	----------------	----------------

Bedömt värde	270 000	267 700
--------------	---------	---------

Fastighetsinnehavet består av ett stort antal fastigheter lokaliserade till omarronderingsområden, där bytesprojekt pågår eller är planerade. Fastigheternas marknadsvärde ovan har bedömts av Länsstyrelsens avdelning för Hållbar utveckling, enheten för Landsbygd, mark och företagsutveckling. Sedan 2014 har principen vid reavinstberäkning gällande äldre fastigheter (anskaffade före 1991) ändrats till att från försäljningsvärdet dra ett schabloniserat anskaffningsvärde vid varje försäljning istället för att redovisa vinsten först när hela det aktuella området visat ett överskott.

Not 18 Fordringar hos andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
--	-------------------	-------------------

Diverse fordringar andra myndigheter	24 335	18 391
Mervärdesskatt	<u>3 312</u>	<u>2 383</u>
Summa	27 647	20 774

Diverse fordringar andra myndigheter avser främst rekvisition till Kammarkollegiet avseende lönegarantier.

Not 19 Övriga kortfristiga fordringar	2019-12-31	2018-12-31
--	-------------------	-------------------

Lönegarantifordringar	49 652	41 170
Uppbördsfordringar	148	-42
Övriga kortfristiga fordringar	<u>3</u>	<u>5</u>
Summa	49 803	41 134

Lönegarantifordringar består av statens fordran på företag som genomgått en rekonstruktion eller gått i konkurs. Fordran värderas utifrån historiska utdelningar och återbetalningar de senaste fem åren 2015-2019. Värderingen uppgår till 86%, vilket bedöms ge en rättvisande bild av aktuella fordringar. Värderingen är en modell som i stor utsträckning tillämpas i enlighet för alla sju län som handlägger lönegarantiärenden.

Not 20 Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	3 140	2 337
Övriga förutbetalda kostnader	355	71
Summa förutbetalda kostnader	3 495	2 408
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter varav	16 383	17 021
Statens jordbruksverk	14 316	6 352
Kammarkollegiet	1 291	1 115
Naturvårdsverket	693	1 817
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	205	0
Riksantikvarieämbetet	187	30
Länsstyrelsen i Västmanlands län	143	0
Sveriges geologiska undersökning	138	0
Havs- och vattenmyndigheten	36	0
Trafikverket	15	249
Länsstyrelsen i Örebro län	10	12
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	0	222
Statens energimyndighet	0	0
Valmyndigheten	0	1 904
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	128
Skatteverket	0	-1 904
Tillväxtverket	-651	7 096
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	2 237	5 378
varav finansiering genom EU-fonder	0	0
Totala upplupna bidragsintäkter	18 620	22 399
Övriga upplupna intäkter	221	213
Summa periodavgränsningsposter	22 336	25 020

Upplupna bidragsintäkter bokförda mot Tillväxtverket, -651 tkr, är medel som utbetalats via Tillväxtverket men kostnaden ligger bokförd mot Region Dalarna.

Not 21	Avräkning med statsverket	2019-12-31	2018-12-31
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	355	322
	Redovisat mot inkomstitel (-)	-11 419	-9 987
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	12 236	10 020
	Fordringar avseende uppbörd	1 172	355
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	2	28
	Redovisat mot anslag (+)	6 036	33 153
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-5 852	-33 179
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	186	2
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-3 790	-4 746
	Redovisat mot anslag (+)	122 303	118 811
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-119 190	-119 272
	Återbetalning av anslagsmedel (+)	212	1 418
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-465	-3 790
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	591	761
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	139	-170
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	730	591
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	<i>Ingående balans</i>	-93 142	-108 298
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	339 297	321 761
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-357 509	-329 764
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-6 385	23 159
	Skulder på statens centralkonto	-117 739	-93 142
	Summa utgående balans avräkning med statsverket	-116 116	-95 985

Not 22 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
--	------------	------------

Räntekonto i Riksgälden	41 266	55 209
-------------------------	--------	--------

Högre saldo räntekonto år 2018 avser främst bidrag erhållna i förskott.

Not 23 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
--	------------	------------

Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	8 287	5 949
---	-------	-------

Högre saldo år 2019 beror till störst del på en stor deponering, 1 683 tkr, som gjorts i slutet av året.

Not 24 Kassa och bank	2019-12-31	2018-12-31
-----------------------	------------	------------

Bank A	12 834	14 151
Kassa	1	1
Summa	12 835	14 152

Behållning på bankkontot utgörs av Vattenregleringsfonder (bygdemedel) och Stiftelsen E O Johnsons understödsfond.

Not 25 Förändring av myndighetskapalet

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2018	0	0	180	569	27 842	13 058	41 649
varav							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	569	0	-218	350
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	0	-67	15	-52
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0	71	0	0	0	71
Lönegaranti konkurser	0	0	0	0	32 860	12 836	45 696
Lönegaranti rekonstruktioner	0	0	0	0	-4 951	426	-4 526
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0	109	0	0	0	109
Ingående balans 2019	0	0	180	569	27 842	13 058	41 649
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-218	13 276	-13 058	0
Årets förändring varav							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-52	-52
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	0	0	291	291
Lönegaranti konkurser	0	0	0	0	0	8 603	8 603
Lönegaranti rekonstruktioner	0	0	0	0	0	-121	-121
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	8 721	8 721
Utgående balans 2019	0	0	180	350	41 118	8 721	50 370

Not 26 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser **2019-12-31** **2018-12-31**

Ingående avsättningar	682	412
Årets pensionskostnader	-1	474
Årets pensionsutbetalningar	-228	-204
Utgående avsättning	452	682

Not	27	Övriga avsättningar	2019-12-31	2018-12-31
		Lokalt omställningsarbete		
		Ingående balans	936	590
		Årets förändring	-338	346
		Utgående balans	598	936
		Summa övriga avsättningar	598	936

Syftet med lokalt omställningsarbete har under året varit extra insatser för kompetensutveckling till följd av omorganisationen som Länsstyrelsen i Dalarnas län genomförde år 2018. Avsatta medel beräknas att förbrukas under kommande räkenskapsår.

Not	28	Lån i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
		Ingående balans	4 369	5 097
		Under året upptagna lån	5 814	1 356
		Årets amorteringar	-2 405	-2 085
		Utgående balans	7 778	4 369

Beviljad låneram	13 500	9 900
------------------	--------	-------

Utgående balans avviker år 2019 med 318 tkr jämfört med bokfört värde på materiella anläggningstillgångar, vilket avser tillkommande tillgångar vid årsslut.

Not	29	Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
		Beviljad kreditram	9 000	10 000

Not	30	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
		Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	8 676	9 885
		Lagstadgade arbetsgivaravgifter	8 337	7 151
		Mervärdesskatt	433	310
		Summa	17 446	17 346

Lagstadgade arbetsgivaravgifter innefattar både anställd personal samt lönegaranti.

Not	31	Övriga kortfristiga skulder	2019-12-31	2018-12-31
		Personalens källskatt	2 630	2 763
		Övriga kortfristiga skulder	6 342	5 239
		Bestående av		
		Preliminärskatt lönegaranti	4 997	3 693
		Transfereringar under utbetalning	20	140
		Övrigt	1 324	1 405
		Summa	8 972	8 002

Not 32	Depositioner	2019-12-31	2018-12-31
	Depositioner	8 292	5 956

Bedömd del av posten som regleras efter mer än 12 månader är ca 2 000 tkr.

Not 33	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	951	1 024
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	11 846	11 030
	Övriga upplupna kostnader	2 274	2 227
	Summa upplupna kostnader	15 071	14 280
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet	76 512	100 829
	varav		
	Naturvårdsverket	38 796	53 046
	Riksantikvarieämbetet	5 943	4 746
	Tillväxtverket	5 410	13 012
	Kammarkollegiet	4 522	3 849
	Länsstyrelsen i Örebro län	4 518	5 799
	Statens energimyndighet	3 585	6 260
	Havs- och vattenmyndigheten	2 948	940
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	2 384	4 276
	Statens jordbruksverk	2 239	1 068
	Länsstyrelsen i Uppsala län	1 542	2 452
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 449	1 417
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	1 293	137
	Länsstyrelsen i Stockholms län	508	510
	Post- och telestyrelsen	470	913
	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	423	635
	Svenska institutet	248	0
	Länsstyrelsen i Gotlands län	148	0
	Socialstyrelsen	114	91
	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	49	0
	Länsstyrelsen i Östergötlands län	35	35
	Lunds universitet	10	3
	Skogsstyrelsen	0	0
	Uppsala universitet	0	0
	Regeringskansliet	0	1
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	1 700
	Folkhälsomyndigheten	0	23
	Sveriges geologiska undersökning	-49	-5
	Verket för innovationssystem	-71	-78

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom tre månader	1 530	2 017
- mer än tre månader till ett år	41 649	47 390
- mer än ett år till tre år	32 568	50 414
- mer än tre år	765	1 008

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner

-2 276 -135

Summa oförbrukade bidrag

74 236 100 694

Oförbrukade bidrag har minskat år 2019 i jämförelse med år 2018 främst beroende på en större andel förbrukade bidrag från Naturvårdsverket, Tillväxtverket och Statens Energimyndigheten

Summa periodavgränsningsposter

89 307 114 974

Noter i anslagsredovisningen

Belopp i tkr

	Anslag/Benämning	Villkor	Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 34	01 05 001 Länsstyrelserna m.m., Dalarnas län	Anslagskredit	3 617	0
		Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 576	465
		Kredit på räntekonto	9 000	0
		Låneram för anläggningstillgångar	13 500	7 778
		Finansiering av förvaltningskostnader hos Dalarnas läns landsting	4 527	4 527
NOT 35	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Dalarnas Län	Anslagskredit	389	190
		Anslagsbehållning som disponeras	inget	0
		Uppföljning och utvärdering	300	300
		Beställningsbemyndigande	10 000	3 540
	Region Dalarna har 2019 övertagit det regionala utvecklingsansvaret. Därmed överfördes en stor del av den verksamhet som tidigare legat hos Länsstyrelsen i Dalarnas län. Detta fick till följd att bemyndiganderamen fastställd av regeringen för år 2019 med god marginal översteg utestående åtagande vid årets slut.			
NOT 36	22 02 003 002 Grundläggande betaltjänster - del till länsstyrelsen i Dalarna	Anslagskredit	0	0
		Anslagsbehållning som disponeras	inget	0
	Anslagsposten får användas för utgifter för bevakning av att det finns grundläggande betaltjänster som svarar mot samhällets behov. Anslaget får användas för de uppgifter som länsstyrelserna ska utföra enligt 2 och 3 §§ förordningen (2017:869) om bevakning av grundläggande betaltjänster samt länsstyrelsernas regleringsbrev vad gäller grundläggande betaltjänster.			

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	13 500	9 900	8 000	9 000	6 800
Utnyttjad	7 778	4 369	5 097	5 641	3 011
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	9 000	10 000	10 000	10 000	7 500
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteutgifter	12	21	31	16	7
Räntekostnader	-141	-317	-212	-178	-64
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	980	980	340	710	3 060
Utfall	14 899	12 730	13 867	11 146	8 974
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	10 325	10 585	9 500	9 000	9 000
Utfall	11 419	9 987	10 385	30 756	5 191
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i> 01 05 001 ap 16 Länsstyrelserna m.m. Dalarnas län					
Beviljad	3 617	3 578	4 412	4 182	4 215
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i> 19 01 001 ap.16 Regionala tillväxtåtgärder					
Beviljad	389	3 113	3 113	2 013	3 064
Utnyttjad	190	46	0	77	1 648
<i>Utgiftsområde 22 Kommunikationer</i> 22 02 003 ap.2 Grundläggande betaltjänster					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i> 01 05 001 ap. 16 Länsstyrelserna m.m. Dalarnas län					
Summa anslagssparande	465	3 790	4 746	3 201	3 240
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
19 01 001 ap.16 Regionala tillväxtåtgärder					
Summa anslagssparande	0	0	8 345	0	0
<i>Utgiftsområde 22 Kommunikationer</i>					
22 02 003 ap.2 Grundläggande betaltjänster					
Summa anslagssparande	0	27	0	0	13
- Därav intecknade åtaganden med stöd av anslagssparande	0	0	0	0	0
Bemyndiganden					
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					
19 01 001 ap. 16 Regionala tillväxtåtgärder					
Tilldelat	10 000	55 000	55 000	65 000	55 000
Åtaganden	3540	28 698	22 640	27 451	24 835
Personal					
Antal årsarbetskrafter	236	252	225	209	202
Medeltal anställda ¹⁾	267	275	253	234	227
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 081	1 049	1 028	998	992
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	8 721	13 058	-24 273	1 936	-10 353
Balanserad kapitalförändring	41 649	28 591	52 864	50 928	61 280

¹⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

²⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Av beviljad låneram har 318 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2019.

Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning

Kapitalförändring:

Under 2017 genomfördes större betydande nedskrivningar av lönegarantifordringar.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Falun den 21 februari 2020

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ylva Thörn', written in a cursive style.

Ylva Thörn

Landshövding i Dalarnas län

